

DE

št. 13

Glavni urednik
Marjan Horvat

Odgovorni urednik
Ciril Brajer

Telefon: 313-942

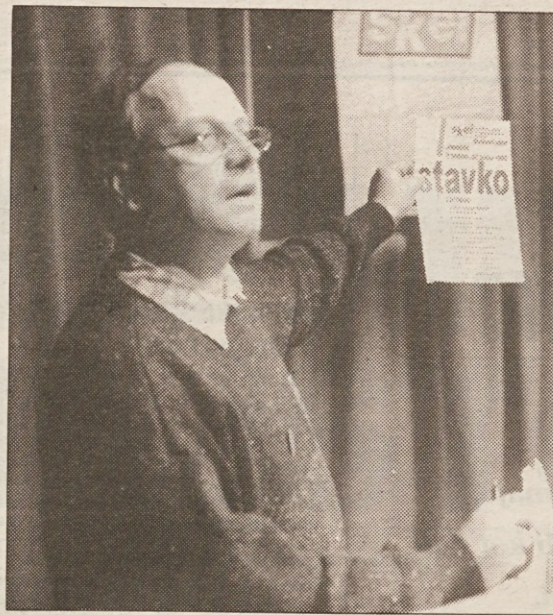
Naročnina in prodaja:
321-255

Telefaks: 311-956

Naslov: ČZP Enotnost,
Dalmatinova 4, Ljubljana

časopis slovenskih delavcev

Ljubljana, 16. marca 1995, št. 13, letnik 54, cena 190 SIT

Kovinarji v Podravju so ogorčeni. Slovenija nima strategije industrijskega razvoja. Za vse težave, ki izvirajo iz te zmede, krivijo predvsem vlado:

»Vlada je bila in je gluha za vsa naša tehtna in argumentirana opozorila. Tudi stavke in protesti ne zaležejo.

Vsi apeli, naj delavci še malce potrpijo, so v takšnih razmerah čisti cinizem, če ne še kaj hujšega...«

Več o intervjuju z **Branikom Medikom**, predsednikom območnega odbora SKEI za Podravje, na 3. strani.

CINIZEM

POBUDA METKE ROKSANDIČ

Predsednica območnega sveta Podravja kot »članica upravnega odbora skupščine ZPIZ iz vrst ZSSS« predlaga **DUŠANU SEMOLIČU** ustanovitev **SKLADA ZA IZOBRAŽEVANJE IN ŠTIPENDIRANJE SINDIKALNIH KADROV**.

Sklad naj bi financirali člani svobodnih sindikatov, ki organizacijo predstavljajo v organih soupravljanja na državni ravni in v državnem svetu, s tem da bi se odrekli dodatkom, ki jih k plači dobivajo iz naslova teh funkcij.

Tudi zaradi zapletov s stanovanjskim skladom, o katerih spet pišemo na zadnji strani DE, ne dvomimo, da bo pobuda dobrohotno sprejeta in hitro in učinkovito speljana!

Več na 19. strani

DE, sreda 14⁰⁰

Dušanu Semoliču, predsedniku ZSSS

ZADEVA DELTA PTUJ

Gospod Dušan Semolič, na vas se obračamo, da kot predsednik ZSSS pomagate razrešiti nastalo situacijo v podjetju Labod Delta iz Ptuja.

Vodstvo vaše sindikalne podružnice je v začetku tega leta na eni izmed svojih sej obravnavalo izstop enainvajsetih članic, ki so vstopile v Neodvisne sindikate Slovenije, in sicer tako, da so njihova imena javno izobesili v vitrino. Na objavljenem dokumentu je bil pripis s približno vsebino, da so iz ZSSS izstopile na nagovarjanje ga. Vere Emeršič.

Normalno je, da se med sindikati v podjetju pojavljajo manjši konflikti, vendar je ta presegel vse zdravorazumske meje. Zanima nas, s kakšno pravico je podružnica ZSSS v Delti objavila seznam izstopajočih v vitrini. Prosimo vas, da javno sporočite (ker so bile javno objavljene), ali je to običaj v vaši organizaciji in ali imate zapisano v aktih vaše organizacije, da imena izstopajočih lahko javno objavljate. Omenjenim delavkam niso bile vročene kopije zapisnika, čeprav so v dokumentih obravnavane s polnimi imeni in primki. Kopija zapisnika tudi ni bila vročena OS NSS Ptuj, čeprav smo to pisno zahtevali. Sam način nas spominja na povojno divjanje boljševistične oblasti, ko je imena svojih »razrednih sovražnikov« javno objavljala na uličnih plakatih in v medijih.

Vaši sindikalni zaupniki v praksi demantirajo izjave predsedstva ZSSS, ki je prek medijev sporočilo delavcem, da se prek ZSSS lahko sklene dodatno zdravstveno zavarovanje ne glede na članstvo, in sicer tako, da delavcem, ki so bili zavarovani prek ZSSS (kot posrednika), prekinejo dodatno zdravstveno zavarovanje, če izstopijo iz ZSSS in pristopijo v naš sindikat (primer Talum Kidričevo). Kolikor mi je znano, je bil med sindikalnimi centralami dogovor, da zaposlene zavarujejo ne glede na članstvo. NSS imamo zavarovanje urejeno preko Adriatica in v primeru izstopa člana mu zavarovanja ne prekinemo. V več primerih smo zavarovali vaše člane, kot ZSSS naše, odvisno od tega kako so delavci v podjetju odločili. Ugotovili smo, da se vaši zaupniki obnašajo zelo arogantno do naših članov, ker smo pač manjši sindikat. Kako bi se počutili vi, če bi bila situacija obrnjena?

Upamo, da boste uspešno posredovali v drugem primeru, kajti prvi se bo očitno lahko rešil samo na višji ravni.

S spoštovanjem!

Zdenko Kolar,
predsednik OS NSS Ptuj

Izjava za javnost

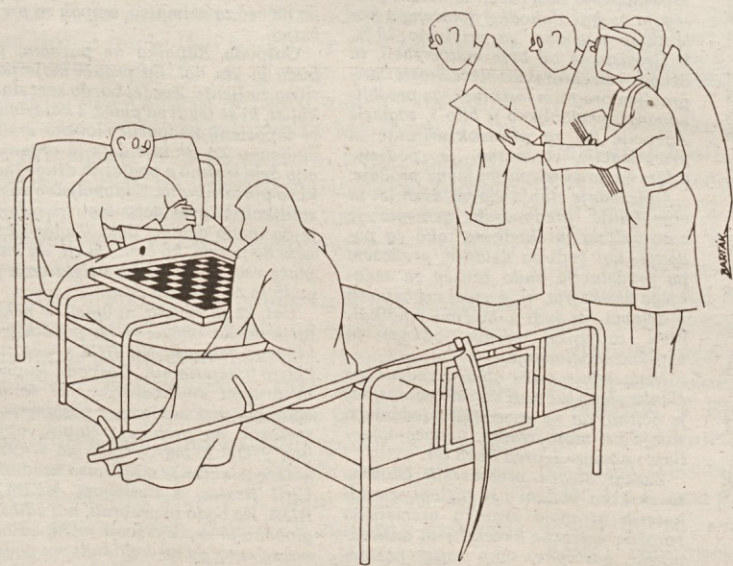
Mladi forum ZLSD odločno nasprotuje izjavi poslanca SND Ivana Verzolaka, da tisti naborniki, ki se odločijo služiti vojaški rok v civilu, niso enakopravni člani in državljani RS.

Mladi forum ZLSD zato poziva poslance državnega zbora, naj ne podprejo podaljšanja civilnega služenja vojaškega roka, saj v tem vidi postopno militarizacijo Slovenije. Po našem mnenju je izjava poslanca Verzolaka eden od korakov k ukinitvi civilnega služenja vojaškega roka in k podaljšanju vojaškega roka tudi za druge nabornike, čemur odločno nasprotujemo.

Uroš Jauševc,
Mladi forum ZLSD

SOCIALNI SPORAZUM BI OKREPIL SVOBODNE SINDIKATE

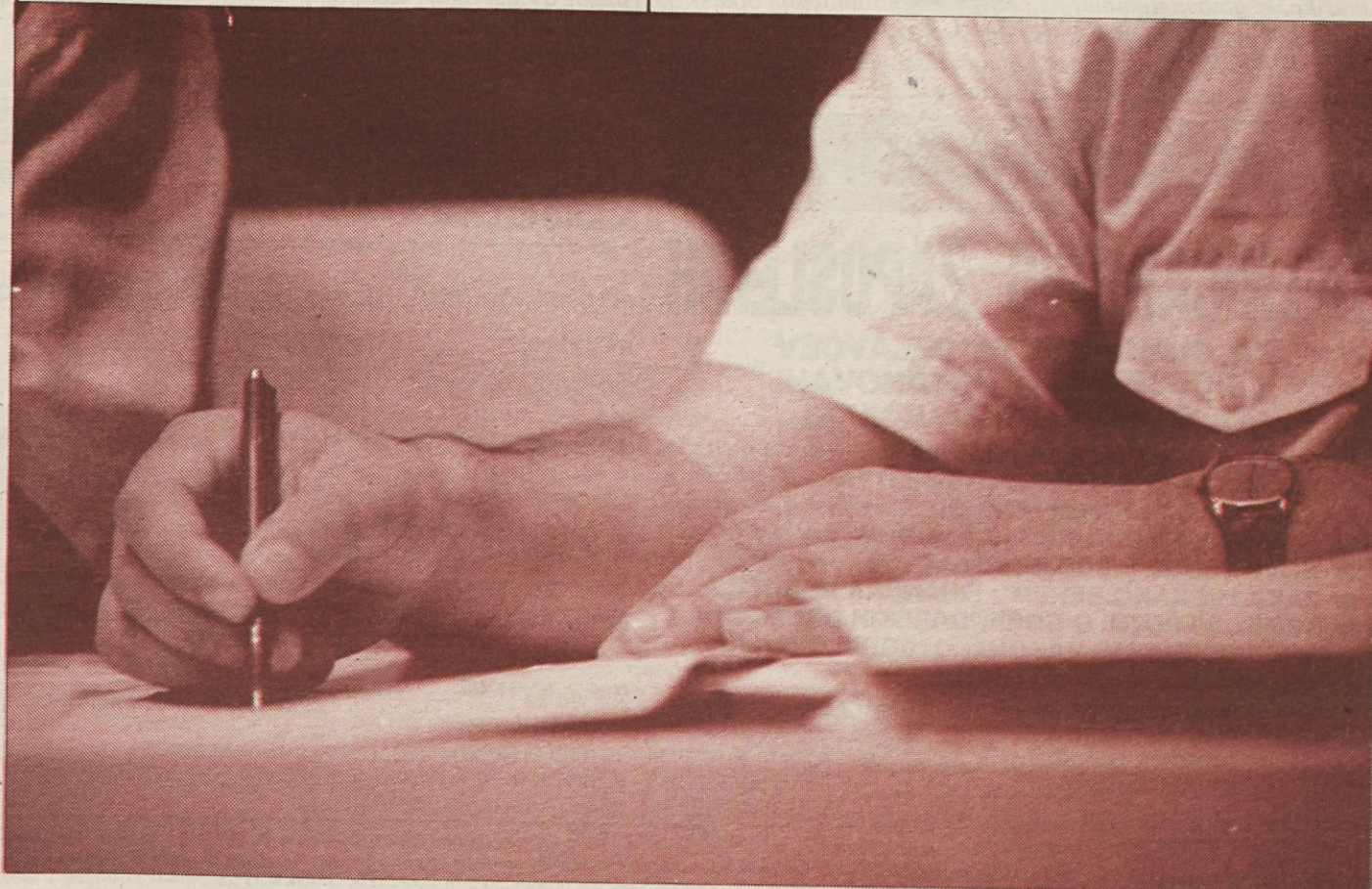
Stališča svobodnih sindikatov o socialnem sporazumu objavljamo na 4. strani, delodajalska pa boste našli na 16. strani DE.

V ZDRAVSTVU SMRDI KOT KUGA

Polom sistema, njegove učinkovitosti in etičnih osnov, afera na afero... Ne gre za zlonamerne novinarske pogruntavščine, ampak za ugotovitve ljudi iz zdravstva.

Stran 18

Izvirni grehi Janeza Drnovška

Piše: Ciril Brajer

**Tisti, ki težje dojemajo,
bodo prej razumeli kot tisti,
ki nočejo razumeti.**

Rudi Ringbauer

Opozicija mu jih je kajpak našela že celo vrsto, zato tokrat ne bi o konkretnih. Nasploh pa kaže prvemu med služabniki slovenskega ljudstva zameriti, da je tako hudučevno prozoren in predvidljiv. Je čista posebitev Murphyjevih načel. Če se odloča med dvema možnima potema, lahko brez skrbi že naprej stavite, da bo ubral tisto, ki je manj transparentna, manj javna, manj demokratična, manj načelna...

Končno bi od moža, ki se je tako ali drugače vendarle napajal pri marksistični misli in danes prisega na ustavo, v kateri piše, da je Slovenija pravna in socialna država, lahko vsaj sem ter tja pričakovali kakšen blag namig v prid delovnemu ljudstvu. Toda že tu je naš prvi minister vedno predvidljiv. Če gre za odnos med kapitalom in delom, se bo nedvomno vselej zavzel za kapital.

Če gre za odločitve, sicer še kako pomembne, če ne kar usodne za to državo in ta narod, je spet jasno, kako bo Janez Drnovšek ukrepal. Če bo le mogoče, jih bo skušal speljati na svojo roko ali kvečjemu še s kupčkanjem med vladnimi strankami.

Ker to kupčkanje obvlada in ker vladnim strankam ni do drugega kot do lastnih fevdov, mu to kar lepo uspeva. Čudno je le, da te njegove predvidljivosti nihče noče spregledati. Saj bi to ne terjalo posebne pronicljivosti, kar lepo dokazuje Danilo Slivnik v svojih sobotnih komentarjih. Gre za značilno logiko razprav ob točilni mizi, v katerih vsi vse vedo in nihče ne potrebuje dokazov, argumentov. Saj je vse jasno!

Se najbolj in vedno prav Janez Drnovšek, ki se razgalja kar sam. Strankarsko kuhinjo se gre namreč lahko le med strankami, ki so ga potuhtale vsaj tako dobro kot vsak pivopivec, a jim njegova kuhinja pač tekne. Sicer bi mu jo že zdavnaj zabrisali v glavo.

Tako pa smo vsi skupaj prisiljeni zajemati njegove enolončnice in recimo, poslušati njegove umotvore, kako sam, in s tem logično država Slovenija, ne potrebuje nobene strategije. Kmalu zatem pa z ekranov zastoka nad ministri, ki se hočejo brez meja nažreti iz proračunskega kotla in nočejo in nočejo razumeti, da v njem preprosto ni dovolj za vse njihove apetite.

In zakaj, pod milim bogom, naj bi to razumeli?! Če šef trdi, da ni strategije in potemtakem tudi ne iz nje izvirajočih prioriteta, s kakšnimi argumenti pa naj potem kroti te požaruhe?

Se bolj je svojo vladno oziroma oblastno filozofijo Drnovšek razkrinkal pri težavah z Italijo. Spet bo vse sam, nam javno razloži in ga hkrati ni sram priznati, da se pa vendarle zna zgoditi, da bo sodržavljane povabil na referendum – šele tedaj, ko mu bodo v zadnjico skočili Italijani, za jajca pa ga bo vlekla domača opozicija.

In tu tiči nevarnost njegove osupljive predvidljivosti. Javnost, teža argumentov, razvidna strategija, demokratičnost odločanja in še predvsem referendum je za našega predsednika vlade le nujno zlo. Ne osnovno vodilo, le zadnji adut, če njegova kuhinja zataji.

Upam le, da so ga spregledali vsaj sindikati, ki so njegovo predvidljivost že ničkolikokrat občutili, a ji prav tako kot družba nasploh niso bili kos. Če je le šlo, proti njim, in če ne, vsaj mimo njih.

Ker je taktika prvega ministra torej na dlani, ostane le še logika uvodne misli – ali je oportunistem res tolikšen, da ta taktika, ki gotovo nikamor ne pelje, vsem posamičnim oportunistom le streže v tolikšni meri, da se ji nihče noče postaviti po robu?!

Delavsko soupravljanje v Kranjski Savi

DE ŠT. 12, 9. 3. 1995

Z zanimanjem sem v prejšnji številki DE prebral intervju o delavskem soupravljanju z Viljemom Ženerjem, predsednikom korporacije Sava iz Kranja. K pisanju tega odmeva so me spodbudili nekateri pogledi intervjuvanca o nastajanju, vsebini in načinu uresničevanja zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju ter vlogi sindikata pri tem. S tem pa nimam namena odpirati polemike med nama, ker gre navsezadnje za nekatera že objavljena stališča Zveze svobodnih sindikatov Slovenije in Združenja delodajalcev Slovenije, ki je (upam) tudi asociacija gospoda Ženerja.

Vsekakor se mi zdi najbolj zanimiva in tudi najbolj problematična trditev, zapisana v odgovoru na zadnje vprašanje, da sindikati niso v soupravljanju ne pripada. Podobno pobudo je vseboval tudi predlog Združenja delodajalcev Slovenije, ki ga je prevzela tudi Vlada RS in s katero bi v spremembah zakona uzakonili nedružljivost funkcije sindikalnega zaupnika in člana sveta delavcev. V Svobodnih sindikatih Slovenije delujemo in bomo tudi v bodoče delovali prav nasprotno temu. Soupravljanje delavcev postaja eno od najpomembnejših področij našega delovanja, saj je soupravljanje pravica delavcev, in če je sindikat njihova organizacija, bi bilo z njim nekaj hudo narobe, če ne bi na tem področju imel aktivne vloge. Pričakovali smo, in tudi mednarodno izkušnje to kažejo, da bodo tudi naši delodajalci zainteresirani za ločitev sindikata od organov soupravljanja, saj bi s tem zmanjšali moč in vpliv sindikata in delavcev na ravni gospodarskih družb. Na to je že pred leti odregirala Mednarodna organizacija dela s sprejetjem konvencije št. 135 »o varstvu in olajšavah za predstavnike delavcev v podjetjih«, ki v 5. členu določa, da kadar so v istem podjetju sindikalni predstavniki in izvoljeni predstavniki, je treba ukreniti vse potrebno, da se izvoljeni predstavniki ne izkoristijo za ožročenje položaja zainteresiranih sindikatov ali njihovih predstavnikov, ampak da se spodbudi sodelovanje med njimi pri vseh ustreznih vprašanjih. To seveda pomeni, da je v prvi vrsti samoumevno, da so lahko sindikalni in delavski predstavniki iste osebe, če pa niso, morajo sodelovati in ne ogrožati položaja sindikatov. Res je sicer, da obstajajo nekatere razlike v organiziranosti sindikatov na ravni podjetja pri nas in v tujini, ki se kažejo

predvsem v tem, da je pri nas sindikat na tej ravni tudi institucionalno organiziran, kar pa ne pomeni, da v tujini sindikat in njegovi zaupniki ne delujejo znotraj podjetja. Prav nasprotno, predvsem v Nemčiji in Avstriji se v organe soupravljanja predlagajo in izvolijo predvsem sindikalni zaupniki, če pa je izvoljen član sindikata, ki ni sindikalni zaupnik, mu sindikat na podlagi tega prizna status sindikalnega zaupnika. Torej tudi v tujini pripada v soupravljanju odločilna vloga prav sindikatu.

Ne glede na navedeno pa me kot sindikalista veseli pozitiven odnos predsednika tako velike in uspešne korporacije do soupravljanja kot temeljnega poslanstva industrijske demokracije. Tudi sicer nam naše izkušnje kažejo, da je glede na fakultativno ureditev soupravljanje v našem zakonu, razumevanje in pripravljenost delodajalcev za izvedbo volitev in kasnejše sodelovanje s svetom delavcev na višji ravni prav in izvozno usmerjenih podjetjih. To seveda ni slučajno, saj so večletna strokovna preučevanja učinkov soupravljalških pravic delavcev v državah razvite tržne ekonomije pokazala, da sodelovanje delavcev pri upravljanju bistveno prispeva k stabilnosti razmerij in sporazumnemu razreševanju konfliktov med delodajalci in delojemalci ter da povečuje delovno motivacijo in pripadnost delavcev gospodarski družbi, v kateri so zaposleni, kar se predvsem kaže v njihovi večji produktivnosti na delovnih mestih. Za razliko od gospoda Ženerja nekateri naši delodajalci na žalost gledajo na soupravljalške pravice delavcev le kot na nepotrebno sindikalno pridobitev, ki prinaša le stroške, čeprav slovenski zakon glede ravnih pravic še precej zaostaja za ureditvami v državah Evrope, kar potrjujejo tudi strokovne ocene zakona na mednarodni konferenci z naslovom »Soupravljanje zaposlenih v Sloveniji, Nemčiji in Evropi«, ki je bila konec leta 1993 v Ljubljani. Strah pred prevelikimi soupravljalškimi pravicami delavcev v Sloveniji je torej odevč, še posebej, če vemo, da je predvsem delavec v interesu, da družba, v kateri so zaposleni, posluje uspešno, ker je njihova socialna varnost mnogo bolj vezana nanjo, kot to velja za večino delodajalcev.

Preseneča pa me izjava gospoda Ženerja, da je menedžerje zakon presenetil ter da niso videli gradiva vnaprej in niso imeli priložnosti dati sugestij in nikogar kaj poprašati. V svobodnih sindikatih tega ne moremo trditi, celo nasprotno, parlamentu smo očitali zavlačevanje in prevelike časovne presledke med posameznimi fazami parlamentarne obravnave zakona. Nenazadnje pa smo enako kot delodajalci imeli tudi svojega predstavnika v delovni skupini, ki je pripravljala zakon.

Če sem gospoda Ženerja prav razumel, ne vidi ločnice med sindikatom in svetom delavcev in posledica tega je njegov predlog, da naj se sindikat umakne iz podjetja. Sam gledam na to vprašanje nekoliko drugače. Kljub nekaterim nedorečenostim je formalno ločnico postavil že sam zakon, sicer pa se delovna področja sindikata in sveta delavcev ne prekrivajo, temveč le dopolnjujejo, vse drugo pri tem pa je stvar pristopa in strategije posameznih sindikatov. V Svobodnih sindikatih Slovenije smo to ločnico (tudi po mnogih posvetovanjih z našimi kolegi iz tujine opredelili in je tudi to vprašanje pomemben del izobraževalnih seminarjev, ki jih izvajamo za sindikalne zaupnike in člane svetov delavcev. Zato močno dvomim, da bodo delodajalci tisti, ki bodo vprašanje ločnice med sindikatom in svetom delavcev (razen formalne) lahko dorekli na seminarju, ki je organiziran zanje. Res je, da so plače in kolektivne pogodbe predmet dela sindikata, ob tem pa tudi celotna konfliktna sfera odnosov med delavci in delodajalci in tudi zato bomo sindikati še kako bdeli nad tem, kako se uresničujejo soupravljalške pravice naših članov.

Milan Utroša

Razčlovečenje
DE ŠT. 12, 9. 3. 1995

Zelo sem bila pretresena, ko sem v petek prejela 12 št. DE. V samem vrhu naslovnice sem zagledala ime naše firme, ki ga žal ni bilo mogoče spregledati, saj je poudarjen z debelim tiskom.

Sama sem bila sedem let predsednica sindikata v GROSISTU in sem še vedno predsednica sindikata trgovine za območje Posočja pri SSS.

Verjetno sem primerna dajati izjave o problemih GROSISTA in pritiskih vodstva na sindikalnega zaupnika, saj sem bila soudeleženka v tem konfliktu, vendar je zame in za delavce GROSISTA že preteklost, saj so se ti dogodki odvijali leta 1992 in tega leta tudi rešili, v prid delavcem in sindikatu v podjetju. Ob tej priliki se zahvaljujem takratnemu IO OOS v GROSISTU, ostalim sodelavcem in nekaterim posameznikom v ZSSS in družbenemu pravobranilstvu Slovenije.

Leto dni po tem dogodku smo delavci iskali primerne direktorja, ga izbrali in tudi dobili. Nedopustno je, da se problem prejšnjega vodstva, stari dve leti, pogrevajo in s tem blati sedanje vodstvo, ki si močno prizadeva rešiti firmo iz starih zagat, in to uspešno.

Novo, sedanje vodstvo ni odpuščilo nobenega delavca, kljub problemom, ki so jih dobili v zapuščino od prejšnjega vodstva, plače se izplačujejo redno in so 30 % nad kolektivno pogodbo, odnosi pa so visoko profesionalni in na kolegialni ravni. Poslujejo pozitivno, širimo svoj program prodaje in trga in na novo zaposlujejo.

Za zagotovitev lahko trdim, da je GROSIST GORICA uspešna firma z uspešnim vodstvom.

V izjavah ki so navedene v članku v DE št. 12 na prvi strani, pod naslovom Razčlovečenje, pa se žal sprašujemo o profesionalnosti vodstva sindikata, kateremu pripadamo tudi mi, o njihovi delavnosti in poznavanju problemov, če se izpostavljajo le z zelo stariimi, že rešenimi problemi.

Predsednica sind. trgovine za območje Posočja in bivša predsednica sindikata GROSIST GORICA:
Dora Levpušček

naše firme, ki ga žal ni bilo mogoče spregledati, saj je poudarjen z debelim tiskom.

Sama sem bila sedem let predsednica sindikata v GROSISTU in sem še vedno predsednica sindikata trgovine za območje Posočja pri SSS.

Verjetno sem primerna dajati izjave o problemih GROSISTA in pritiskih vodstva na sindikalnega zaupnika, saj sem bila soudeleženka v tem konfliktu, vendar je zame in za delavce GROSISTA že preteklost, saj so se ti dogodki odvijali leta 1992 in tega leta tudi rešili, v prid delavcem in sindikatu v podjetju. Ob tej priliki se zahvaljujem takratnemu IO OOS v GROSISTU, ostalim sodelavcem in nekaterim posameznikom v ZSSS in družbenemu pravobranilstvu Slovenije.

Leto dni po tem dogodku smo delavci iskali primerne direktorja, ga izbrali in tudi dobili. Nedopustno je, da se problem prejšnjega vodstva, stari dve leti, pogrevajo in s tem blati sedanje vodstvo, ki si močno prizadeva rešiti firmo iz starih zagat, in to uspešno.

Novo, sedanje vodstvo ni odpuščilo nobenega delavca, kljub problemom, ki so jih dobili v zapuščino od prejšnjega vodstva, plače se izplačujejo redno in so 30 % nad kolektivno pogodbo, odnosi pa so visoko profesionalni in na kolegialni ravni. Poslujejo pozitivno, širimo svoj program prodaje in trga in na novo zaposlujejo.

Za zagotovitev lahko trdim, da je GROSIST GORICA uspešna firma z uspešnim vodstvom.

V izjavah ki so navedene v članku v DE št. 12 na prvi strani, pod naslovom Razčlovečenje, pa se žal sprašujemo o profesionalnosti vodstva sindikata, kateremu pripadamo tudi mi, o njihovi delavnosti in poznavanju problemov, če se izpostavljajo le z zelo stariimi, že rešenimi problemi.

Predsednica sind. trgovine za območje Posočja in bivša predsednica sindikata GROSIST GORICA:
Dora Levpušček

Splošno

Pišem kot pooblaščen zastopnica podjetja GROSIST p.o. Nova Gorica in sicer v zvezi z vašim člankom, ki ste ga objavili v časopisu DELAVSKA ENOTNOST št. 12, dne 9. 3. 1995.

Na prvi strani tega časopisa ste pod pompozim naslovom »RAZČLOVEČENJE« zapisali, da »je GROSIST Nova Gorica... za ZSSS tipični primer slovenskega obratovanja s sindikalnimi zaupniki. Ti pa ostajajo neimenovani, kar priča o nemoči sindikatov, da bi jih zaščitili...« Na str. 4 je nadalje objavljeno, da je KRISTINA ANTOLIČ, predsednica ROS trgovine dodala kot ponazorilo klavne usode sindikalistov primer iz novogoriškega Grosista, ki so se drznili upirati dvomljivim lastninskim podvigom, krajam, malverzacijam in podobnim direktorskim nečednostim.

Navedeno pisanje je neresnično in žaljivo ter zato kaznivno.

Prav na pobudo sindikata Podjetja GROSIST Gorica p.o., je bil narmede že pred dvema leti uveden zoper direktorja podjetja disciplinski in razrešitveni postopek, v katerih je bil tedanji direktor suspendiran, razrešen in spoznan za odgovornega hujših kršitev delovnih obveznosti, zaradi česar mu je bil izrečen disciplinski ukrep prenehanja delovnega razmerja. Navedene odločbe so dokončne in jih je potrdilo tudi sodišče. Že približno leto dni ima Grosist novega direktorja, odnosi med delavci in delodajalci so urejeni, sindikat pa v podjetju sploh ni konstituiran, saj zaradi urejenih odnosov delavci očitno ne čutijo potrebe po sindikalni zaščiti. Podjetje posluje finančno uspešno, zato tudi osebni dohodki presegajo osebne dohodke določene s kolektivno pogodbo, za približno 30 %.

V Grosistu je bil brez malverzacij, in drugih direktorskih nečednosti pripravljen program lastninskega preoblikovanja, pridobljeno je bilo 1. soglasje Agencije RS za prestrukturiranje in privatizacijo, trenutno je podjetje v fazi tik pred razpisom javne prodaje. Opisovanje stanja izpred dveh let in objavljanje predmetnih neresnic je zato žaljivo in škodljivo tako za podjetje, kot tudi za delavce, predvsem pa predstavlja hudo žalitev za sedanjega direktorja, ki je uspel vzpostaviti z delavci (in tudi z bivšimi sindikalnimi zaupniki) zdrave odnose in uspešno sodelovanje.

Nenazadnje meče objava zadevnega članka slabo luč tudi na vaš časopis, saj je očitno, da ne spremljate sedanjega stanja pri moji stranki, temveč objavljate »novice« izpred dveh let.

Zaradi objave predmetnih člankov so skratka podani vsi razlogi, zaradi katerih bi moja stranka utemeljeno sprožila ustrezne kazenske in odškodninske postopke, tako zoper naslovnika, kot tudi zoper Kristino Antolič ter uveljavljala tudi plačilo odškodnine.

Glede na navedeno in z namenom razrešitve zadeve po mirni poti predlagam, da v naslednji številki vašega časopisa prekličete žaljive in neresnične besede, ki so bile zapisane o moji stranki in sicer na prvi strani časopisa in na istem mestu ter v enako veliki rubriki oz. v enaki obliki, kot so bile lete zapisane v 12. številki. Na četrty strani pa objavite ustrezen prekliz izjave g. Antoličeve.

Poleg objave takega opravičila pa se moja stranka v svrhu izvensodne poravnave strinja, da ji namesto plačila odškodnine, na naslovni strani vašega časopisa objavite brezplačno propagandno sporočilo, dimenzij 20 x 25 po priloženem logotipu.

Menim, da je predlagana razrešitev zadeve korektna in za vas sprejemljiva. Zato pričakujem, da boste temu pred-

lugu ugodili in se v ta namen tudi povezali z g. Antoličevom, saj bo v nasprotju primeru moja stranka primorana ustrezno ukrepati potom sodišča.

V pričakovanju takojšnjega vašega odgovora ter upanju na razrešitev zadeve po mirni poti, s spoštovanjem lepo pozdravljam.

Odvetnica
Mojca Krašovec-Cej

POJASNILO

In če je v prid »razrešitve zadeve po mirni poti«, tudi opravičilo: Poročal sem s tiskovne konference ZSSS, kjer so ogroženo položaj sindikalnih zaupnikov pač ponazorili z izrazi, ki sem jih navedel. Našel sem tudi tri podjetja, ker so samo ta tri omenjali – le kot kaj, če ne kot primer?!

Kot novinar si seveda nisem jemal pravice presoje, kateri primer je za udeležence konference še aktualen in kateri ne, zato se lahko opravičim le v meri, ki zajema moje pisanje. Za druge preklize in pojasnila je treba potrki na druge naslove.

Oglas objavljamo na 4. strani in tole na 2., ker je takšna zasnova časopisa. Druga stran je mnenjska, na naslovni pa oglasov nimamo. Upam, da bo prizadeto podjetje vendarle zadovoljno.

Ciril Brajer

Konkurenti smo za svobodne sindikate GRDI RAČKI

Tri zgodbe iz konjskega LIPA, DE št. 11, 2. marca 1995, stran 4

V zgoraj omenjenem sestavku sem bil omenjen s svojim polnim imenom in funkcijo, ki jo opravljam. Zato se čutim dolžnega, da obelodanim nekatere stvari.

Na straneh vašega časopisa nisem omenjen prvič in upam, da tudi zadnjič ne. Moti me le to, da sem prikazan kot negativni, in sicer predvsem na osnovi obtožb kolegov v Svobodnem sindikatu. Presenetljivo se mi zdi, da smo v naših očeh člani konkurenčnih sindikatov prikazani kot grdi rački.

V vsebini omenjenega sestavka omenja predsednik Svobodnega sindikata v podjetju g. Rupnik, da je ozadje za poizkus razrešitve direktorja v politiki. Prav smešno se mi zdi, s čim se utruja, zraven tega pa navaja še neresnične besede, izgovornje baje z moje strani. Ne vem, kje ima osnovo za vse to. Vsekakor bi bilo bolj primerno, da bi bil v času, napovedanem za zbor delavcev, v podjetju in ne tam, kjer je že bil. Govori o pričah, tudi jaz jih imam. V našem podjetju smo pred leti tudi preživljali take čase, toda ko je bilo potrebno delovati po sindikalni liniji, smo bili aktivni. Sestankovali smo tudi ponoči in ob dela prostih dneh, vse za dobro podjetja in naših delovnih mest – tudi za plače smo se tolik in se še toleto.

Neodvisni sindikati Slovenije smo v nekdanji občini Slovenske Konjice tudi po ugotovitvah g. Rupnika zelo močni, pa prav gotovo ne zaradi teze, ki jo zagovarja. Poprašal bi ga samo, kdo je kriv za polom IMPA, KOSTROJA, SKALE in KONUSA, pa tudi na zgrešeno reorganizacijo LIPA bi ga spomnil. Morda je kriv vaš sindikat ali naš (Svobodni ali Neodvisni) – krivci so, vendar v vrstah sindikata prav gotovo ne.

Pričačeval sem, da je vsaj na konjskem koncu obtoževanje med sindikati preteklost – vendar žal!

V situaciji, ki je nastala v LIPU, bi bilo potrebno strniti moči obeh sindikatov, resnici priti do dna in ni pljuvati po človeku, kot je g. Steble, predsednik Neodvisnega sindikata. Bojim se le, da bo gospod Rupnik prepozno spoznal resnico in se bo namesto z lastinjenjem še naprej ukvarjal s tradicionalnimi zadevami (nabava krompirja, pa ne več za ozimnico, ampak za preživetje).

Gospoda Rupnika ne poznam, pobudo bi mu dal, da prouči moje politično življenje. Zvedel bo, da sem sindikalist, ki se trudi za plače, s katerimi bi si zaposleni omogočili človeka vredno življenje. Za iskanje dela in organizacijo dela imamo v podjetjih druge ljudi, ki so plačani za to. Zadovoljstvo za nas sindikaliste prav gotovo ni, ko rečemo: le da imajo delavci delo. Zadovoljstvo nem ob potem, ko bomo rekli, da imajo plače vsaj po določilih kolektivnih pogodb in ob pravem času.

Čas, ki ga živimo, ni lahek. V nekdanji konjski občini je po podatkih lokalnega časopisa NOVICE preko tisoč petsto brezposelnih. Gospodu Rupniku in drugim sindikalistom, ki še niso ugotovili, kakšno je naše poslanstvo, bi svetoval, da preberejo članek, objavljen v DE 2. marca 1995 na strani 2, katerega avtor je odgovorni urednik g. Ciril Brajer, z naslovom MENEŽERJA. Ko bodo to prebrali, naj vdhinejo globoko in uredijo svoje misli, odločijo naj se tako, da ne bodo tudi oni povzročitelji povečanja števila brezposelnih.

V procesu lastinjenja podjetja LIP Pohoštvo d.o. Slovenske Konjice bodo delavci tega podjetja lastnili svoje podjetje in prav bi bilo, da se tega zave tudi g. Kokelj. Vsem tistim iz Svobodnega sindikata in tistim, ki ne vedo, cigavi bi naj bili v podjetju, bi dal spodbudo, naj se stvari razčisti, kot to želijo člani Neodvisnega sindikata.

Za bralce lokalnega časopisa NOVICE sem zapisal tole, kar bom zapisal tudi za bralce DE. Še nekaj o povezanosti s strankami na desnici (zadevek v polno): sem »desničar« – jem, pijem, pišem, delam, pa tudi kaj drugega postorim z desno roko.

V zvezi z Neodvisnim sindikatom Slovenije pa želim napisati le naš moto: NITI VLADNI NITI DIREKTORSKI, NITI ČRNI NITI RDEČI.

Branko Korošec,
predsednik UNIO

**ZA NOVO
DELAČIČNA KLINIKA
Ljubljana**

**OTROCI JO POTREBUJEMO!
PRISPEVAJTE PO SVOJIH MOČEH!
ŽIRO RAČUN: 50101-654-41037.**

HVALA.

**OBJAVE O PRISPEVKIH PREBERITE
V REVJI OTROK IN DRUŽINA.**

NOVA BROŠURA

DELNIČARSTVO ZAPOSLENIH

**ZA ČLANE SVETA DELAVCEV
V PODJETJIH IN USTANOVAH!
ZA SINDIKALNE ZAUPNIKE!**

- O DELNIČARSTVU ZAPOSLENIH
- KAKO DO NOTRANJEGA LASTNIŠTVA
- KAJ PO NOTRANJEM ODKUPU
- LASTNIŠKA KULTURA
- NOVE VLOGE V PODJETJU
- ZAKAJ IN KAKO BEREMO FINANČNA POROČILA
- TEMELJNI POJMI O GOSPODARSKIH DRUŽBAH
- URESNIČEVANJE ZAKONA O SODELOVANJU DELAVCEV PRI UPRAVLJANJU

Avtorji: mag. ALEKSANDRA KANJUO-MRČELA
dipl. oec. NADJA CVEK
GREGOR MIKLIČ
MILAN UTROŠA

BROŠURO LAHKO NAROČITE NA NASLOV: ČZP ENOTNOST, LJUBLJANA, DALMATINOVA 4, TELEFON 321-255, 1310-033, FAKS 311-956.

Cena 2.000 SIT

NAROČILNICA

PRI ČZP ENOTNOST, LJUBLJANA, DALMATINOVA 4, NEPREKLICNO

NAROČAM(O) _____ IZVOD(OV) _____

BROŠURE DELNIČARSTVO ZAPOSLENIH

NAROČENO POŠLJITE NA NASLOV: _____

ULICA, POŠTNA ŠT., KRAJ: _____

IME IN PRIIMEK PODPISNIKA: _____

NAROČENO DNE: _____

ŽIG

PODPIS NAROČNIKA

1. RAČUN BOMO PLAČALI V ZAKONITEM ROKU.
2. KOT IND. NAROČNIKU MI POŠLJITE PO POVZETJU

Pogovor z Brankom Medikom, predsednikom območnega odbora SKEI za Podravje

MARIBOR PET MINUT PRED DVANAJSTO

Medtem ko se krivulja gospodarske uspešnosti v Sloveniji počasi vzpenja, so gospodarske in socialne razmere v Mariboru iz meseca v mesec težje. Usoda Tama, ki ga poslovodstvo skupaj z vlado in bankami rešuje že več kot leto dni, je čedalje bolj negotova. Temni oblaki se zbirajo tudi nad Metalno, Hidromontažo, Gradisom in celo nad Livarno, ki je dolga leta veljala za eno najbolj trdnih podjetij na tem koncu Slovenije. Najhuje je v kovinski in elektroindustriji, ki še vedno daje delo in kruh okoli 30 tisoč delavcem. Kako varen je ta kruh in kako varujejo interese delavcev sindikati, smo se pogovarjali s predsednikom območnega odbora SKEI za Podravje Brankom Medikom, ki je tudi član sveta mestne občine Maribor.

Vlada in poslanci v državnem zboru so v zadnjem času velikokrat javno obljubili, da bodo pomagali mariborskim podjetjem v kovinski in elektroindustriji. Koliko kruha je bilo iz te moke?

MEDIK: Zaenkrat nič. Čeprav je državni zbor v zadnjih dveh letih na pobudo mariborskih poslancev dvakrat razpravljalo o težavah v Slovenskem, še zlasti pa v mariborskem gospodarstvu, se gospodarske razmere v mariborski industriji še vedno strmo slabšajo. Največ gospodarskih problemov na Štajerskem je nakopičenih v kovinskopredelovalni industriji, ki je glede na to, koliko zaposlenim daje kruh, najpomembnejša gospodarska panoga.

Kovinarji v Podravju smo ogorčeni, ker Slovenija nima strategije industrijskega razvoja, še zlasti pa ne strategije razvoja kovinske, elektro in strojne industrije, za kar je po naši oceni najbolj odgovorna vlada. Samo pogledjmo, kako tem stvarim strežejo v tujini. Ko se je znašel v težavah Renault, ga je s svojo strateško razvojno politiko podprla francoska vlada; nemška vlada je pred leti z ekonomsko politiko podprla KHD in drugo strojno industrijo, ki je zabredla v težave; podobno ravnajo vlade tudi drugod po Evropi. Pri nas pa lahko celo dokaj uspešno podjetje v kapitalno intenzivnih panogah zabrede v težave že zaradi tega, ker mu primanjkuje obratnih sredstev. Lep primer tega doživljamo v Livarni, ki za v bistvu skromen kredit za obratna sredstva plačuje izjemno visoke obresti, poleg tega pa še kredit priteka po kapljicah. Bo kdo odgovarjal, če bo tako uspešnemu podjetju, kot je Livarna, zmanjkalo sredstev za repromaterial ali za plače?

S čim lahko podkrepite trditve, da se kriza v mariborskem gospodarstvu pogloblja?

MEDIK: Fizični obseg industrijske proizvodnje se je v Mariboru v enajstih mesecih lanskega leta zmanjšal za več kot 12 odstotkov. Izvoz se je zmanjšal za štiri odstotke, več kot pet dni je imelo lani blokirane žiro račune več kot 450 podjetij, ki jim je primanjkovalo skupno blizu sedem milijard tolarjev likvidnih sredstev. Družbeni proizvod v Mariboru je lani v primerjavi s predlanskim letom ponovno upadel, hkrati pa v večini mariborskih podjetij nimajo več sredstev za nove naložbe v gospodarstvo. Kam takšno »gospodarjenje« vodi, ni težko ugotoviti.

SKEI v Podravju je vlado in druge pristojne organe že pred dvema letoma opozarjal na črni scenarij, po katerem se bodo razmere v mariborskem gospodarstvu razvijale, če ne bo ustreznih ukrepov ekonomske politike. Vendar vsa tehtna in argumentirana opozorila niso nič pomagala. Žal vlade in drugih pristojnih niso prepričale niti stavke in javni protesti delavstva, čeprav so se delavci k stankam zatekali samo v skrajni sili zaradi socialne stiske...

Marsikdaj je mogoče zlasti iz poslovnih in vladnih struktur slišati, naj bi delavci še malce potrpe v korist hitrejšega razvoja...?

MEDIK: Takšni apeli so cinični in smešni, da ne rečem še kaj hujšega. Nerešene probleme in težave že tako in tako najbolj občutijo na svoji koži delavci. V Mariboru denimo v niti enem podjetju v kovinski in elektroindustriji – izjema je morda le Vesna – delavci ne dobivajo 100-odstotnih plač po kolektivni pogodbi. Podobno velja tudi za podravsko regijo. Na Štajerskem plače kovinarjem že lep čas realno padajo.

V zadnjih letih je šlo v Podravju v stečaj preko 60 večjih in manjših podjetij, med katerimi jih je bilo največ v kovinski in elektroindustriji. Kaj se sedaj dogaja v teh podjetjih? So se, kakor so pred stečajem nekateri obljubljali delavcem, zdrava jedra rešila?

MEDIK: Z obljubami so delavcem očitno metali samo pesek v oči. V Metalni Tovarni investicijske opreme v stečaju, ki je pred stečajem zaposlovala več kot 1000 delavcev, dokončuje začeto proizvodnjo nekaj sto delavcev, število zaposlenih pa se nenehno spreminja. V celotni Metalni je nekoč delalo štiri tisoč delavcev, sedaj pa jih dela samo še 1000 in še od teh so mnogi zaposleni samo za določen čas. Ravno v teh dneh pa je propadla še ena Metalnina družba, imenovana MIO, kjer bo izgubilo delo okoli 37 delavcev, med njimi tudi veliko invalidov.

V Elektrokovini, v kateri je bilo v njenih najboljših časih zaposlenih več kot 3000 delavcev – pred stečajem pa 2100 – dela sedaj nekaj sto delavcev. Z natančnimi podatki pa niti ne razpolagamo, saj je stečajni upravitelj »blokiral« vse informacije, sindikat v podjetju v stečaju pa še ne deluje, čeprav se o njegovem ponovnem aktiviranju ravnokar dogovarjamo.

Obljube pred stečajem Elektrokovine so bile precej drugačne, ali ne?

MEDIK: V Elektrokovini so bili delavci na čelu s sindikalisti naivni, saj so bili zato, da bi se izognili stečaju, pripravljali marsikaj potpeti. Na koncu pa so delavce, ki se niso odločno postavili za svoje pravice, bankirji (zlasti KBM), republiški razvojni sklad in vlada izgrali. Nekaj dni pred stečajem sva bila s sekretarjem območnega odbora SKEI Edijem Ozimičem med elektrokovinčani. Pozvala sva jih, naj se v svojo korist pridružijo stavki in pouličnim protestom delavcev Metalne, čemur pa so se odpovedali, da jim ne bi kdo naprtil krivde za stečaj Elektrokovine. Če bi se delavci Elektrokovine takrat energičneje postavili za svoje interese, ne bi že čez dva dni dobili na dom ali v roke pisma o tem, da je podjetje v stečaju in da nimajo več vstopa v tovarno. Protesti potem, ko je tovarna že v stečajnem postopku in ko so delavci poslani na zavod za zaposlovanje, so brez vsakega učinka. Sindikalisti in delavci v kovinski industriji na Štajerskem se ne bomo pustili več tako izigrati, to si morajo zapomniti vsi. Tudi tisti, ki tako ali drugače krojijo usodo Tama.

Kako v območnem odboru SKEI za Podravje ocenjujete, vse kar se zadnje čase dogaja

v zvezi s Tamom? Kako nameravate ukrepati za zaščito interesov delavcev?

MEDIK: To, kar se dogaja s to največjo tovarno v Mariboru, ki poleg štiri tisoč delavcem daje kruh tudi sedem tisoč delavcem pri Tamovih kooperantih (včasih je v Tamu delalo osem tisoč delavcev, pri njegovih kooperantih pa šestnajst tisoč), spominja že na pravo grozljivko. Ali se poslanci v državnem zboru, ki so zavrnili predlog, da bi zakon o sanaciji Tama obravnavali po hitrem postopku, sploh zavedajo, da od Tama živi 30 tisoč delavcev in njihovih družinskih članov na Štajerskem? Stečaj Tama bi pomenil za Maribor in njegovo okolico pravo katastrofo, saj bi za seboj potegnil celo vrsto stečajev srednjih in manjših podjetij. Menim, da so poslanci upravičeno posvetili veliko pozornosti sanaciji Splošne plovbe Piran in slovenskih železarn, hkrati pa menim, da je od njih neodgovorno, da odlagajo razpravo o nujni sanaciji Tama. Enak občutek leti na vlado in banke, ki so bile doslej pri sanaciji Tama premalo učinkovite. Res je, da je v Tamu tudi veliko notranjih problemov, vendar pa to ne sme biti ovira za njegovo sanacijo. Notranje probleme naj odpravi novo, energično in dobro ekipirano vodstvo Tama, ki bo dobilo mandat za izpeljavo sanacije.

Sicer pa je o tem, kaj nameravajo Tamovci storiti v skrajnem primeru, vse povedala izredna konferenca SKEI v Tamu. Kaj več se v tem trenutku ne da reči, tudi zato, ker sindikat SKEI v boju za delavske pravice ni več naiven.

V Tamu so v minulem tednu stavkali delavci v treh družbah za januarske plače, vendar to še ni bilo to.

Velikokrat sindikalisti opozarjate na ozadje stečajev. Na kaj mislite?

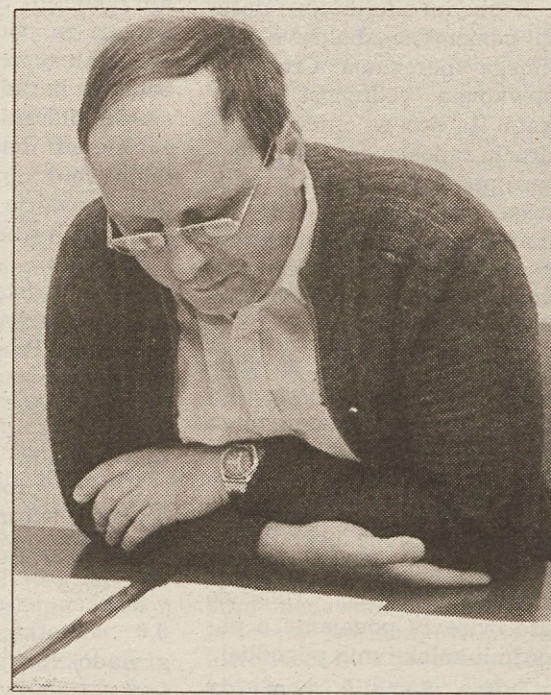
MEDIK: Veliko stečajev v Podravju je očitno v funkciji privatizacije. Do njih ne bi prišlo, če pravna država s svojo neučinkovitostjo vodstvom podjetij ne bi dala možnosti, da poslujejo neodgovorno. V Karoseristu, kjer bilo zaposlenih 160 delavcev, v Emiju Poljčane z blizu 300 zaposlenimi, v Ferromotu Avtomobilih s 100 zaposlenimi, v Ferromotu Ferrothermu z blizu 100 zaposlenimi, v Tovarni kos in srpov v Lovrencu, pa v Centrovodu in Klemosu v Lenartu, v Jeklu Ruše in v številnih drugih podjetjih, ki so morala v stečaj, bi lahko bilo drugače. Iz vsega tega pa smo tudi sindikalisti in delavci potegnili nauk. Ne smemo biti več naivni in podleči zavajanju posameznih preračunljivih kvazimenedžerjev, ki bolj kot o uspešnem poslovanju podjetja razmišljajo o tem, kako bi ga poceni privatizirali. Dobri menedžerji skrbijo za dobro delo in poslovanje podjetja ter za to, da bi bili delavci plačani vsaj po kolektivnih pogodbah. Tisti, ki ravnajo drugače, pa so direktorji starega kova...

Gospodarska in socialna kriza se kaže tudi v političnih in varnostnih razmerah v Mariboru. Na eni strani je vse več revščine, na drugi pa vse več bogastva. Kam bo to pripeljalo?

MEDIK: Iz meseca v mesec hujša socialna kriza v Mariboru se ob vsesplošni neučinkovitosti pravne države čedalje bolj kaže tudi v političnih in varnostnih razmerah v mestu. V nedrjih socialne krize se je rodilo mariborsko podzemlje, ki se čedalje bolj razrašča. Ker pravna država na nekaterih področjih sploh ne deluje ali dela zelo neučinkovito in počasi, ker je finančna disciplina na psu, ker delavci po pravni poti ne morejo od delodajalcev izterjati zaslužnega plačila, ker poslovneži med seboj ne morejo učinkovito urejati sporov po pravni poti in ker nasploh ljudje in delavci ne čutijo pravne in socialne varnosti, se odpira vse širši prostor za delovanje zasebnih izterjevalcev, različnih skrajnodesničarskih trojk in drugih nelegalnih struktur. Ali vse to ne spominja na zloglasne čase gospodarske in politične krize pred drugo svetovno vojno?

Žal se tudi med delom delavstva – to je v marsikaterem podjetju mogoče videti tudi na zborih delavcev – krepi prepričanje, da je mogoče stvari urejati s silo in nasiljem. Grožnje posameznim menedžerjem in drugim, ki zares kršijo delavske pravice, niso več nič neobičajnega. Na pohodu pa je tudi nacionalizem.

Kako in kje ga v sindikatih občutite?

MEDIK:

Z njim se srečujemo bodisi na sestankih in v pogovorih z delavci, posebej pa še ob raznih anonimnih akcijah, s katerimi posamezniki na tak ali drugačen način napadajo Neslovence. Skratka, poleg eksplozij, pouličnega nasilja, ropov, groženj in medsebojnih obračunavanj smo v Mariboru priča tudi vse večjemu stopnjevanju političnega primitivizma. Vse to je posledica gospodarskih in socialnih razmer. Čim več bo brezposelnih, brezpravnih, socialno ogroženih in obupanih ljudi, ki ne vidijo več svoje perspektive, tem več možnosti bo za razraščanje podzemlja in posebnega političnega radikalizma. Če država ne bo pomagala pri reševanju gospodarskih problemov in če se ne bo povečala učinkovitost pravne države, bomo poleg vsega kmalu dobili še razne zasebne policije.

Zdi se, da bi gospodarske in vse druge probleme lahko dokaj hitro premagali, če bi pri vseh akterjih politike na ravni države obstajal za to interes. Očitno pa takšna anarhija, kot danes je, nekaterim (ali pa mnogim?) ustreza. V takšnih razmerah je lažje »privatizirati« gospodarstvo. Šele ko bo privatizacija končana, bodo novopečeni lastniki kapitala ponovno zainteresirani za vspostavitve zakonitosti in reda, vendar je vprašanje, ali takrat ne bo že prepozno.

Kaj bi lahko tako za mariborsko gospodarstvo kakor za politične razmere v mestu storil mestni svet, katerega član ste? Mariborčani so velikokrat nejevoljni tudi zaradi premajhne učinkovitosti ne samo državnih, pač pa tudi mestnih oblasti.

MEDIK: Tako kot v parlamentu tudi v mestnem svetu ni vedno lahko prodreti z gospodarskimi temami. To sem najbolj občutil, ko sem na nedavni seji mestnega sveta predlagal, naj bi obravnavali problematiko Tama, s čimer sem končno uspel. Mestni svet je to za Maribor najpomembnejšo temo uvrstil v 6. točko dnevnega reda in podprl prizadevanja mariborskih poslancev v državnem zboru. Sicer pa lahko lokalna oblast – tudi glede na strokovno podkovanost župana in številnih mestnih svetnikov – daje določeni smeri gospodarskega razvoja moralno in politično podporo, ne more pa konkretno ukrepati, saj tovrstnih pristojnosti občine nimajo. Pomembno vlogo pa ima lokalna oblast lahko na področju kadrovske politike.

Doslej ste sindikalisti velikokrat dokaj natančno napovedali, kaj se bo zgodilo v mariborskem gospodarstvu. Kaj ga po vaši presoji čaka v tem letu?

MEDIK:

To je povezano z dvema čejema. Če bo država sprejela ustrezne ukrepe ekonomske politike in če bodo banke začele spremljati z ugodnimi krediti proizvodnjo in razvoj v kapitalno intenzivni industriji, bo v Mariboru še nekako šlo. Če pa se to ne bo zgodilo, ob koncu leta ne bo več sistema Tam, verjetno pa bodo ogroženi tudi drugi sistemi kovinske in strojne industrije v Mariboru: Metalna, Livarna, koncertni TVT in drugi.

Tomaž Kšela

Socialni sporazum bi okrepil svobodne sindikate

Tiskovna konferenca vodstva Svobodnih sindikatov je ta teden potrdila njihovo pripravljenost za takojšnji podpis socialnega sporazuma in nove tarifne priloge splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo. Dogovor o plačah v letošnjem letu pa bodo Svobodni sindikati podpisali le, če ne bo povzročil novega zniževanja plač.

Svobodni sindikati so dosegli pomembne izboljšave socialnega sporazuma. Črtana je stavkovna vzdržnost sindikata. Za doseg ciljev na področju zaposlovanja bo podpisan poseben separat socialnega sporazuma. Vlada bo materialno in kadrovsko okrepila inšpekcije dela. Povečala se bo tudi pravna varnost zaposlenih.

Zelo velik dosežek je minimalna bruto plača v znesku 45.000 tolarjev. Po sporazumu se bo ta do konca letošnjega leta povečala na 40 odstotkov povprečja plač v gospodarstvu. Kolektivne pogodbe so priznane kot ključno sredstvo za določanje plač. Črtane so vse ovire za pogajanja o panožnih kolektivnih pogodbah.

Dušan Semolič meni, da bodo s podpisom takšnega socialnega sporazuma Svobodni sindikati prispevali k socialnemu miru. Socialni sporazum pa ne bo pomemben le za odnose na ravni države, ampak tudi za razmerja v števil-

nih podjetjih. Svobodni sindikati se za podpis socialnega sporazuma zavzemajo zlasti zato, ker bi radi pomagali najslabše plačanim in najmanj zaščitenim delavcem. Po Semoličevem mnenju bo socialno premirje okrepilo moč Svobodnih sindikatov.

Svobodni sindikati pozdravljajo pristanek delodajalcev na omejevanje direktorskih plač. Po novem bodo te plače lahko znašale le 700.000 tolarjev bruto. Podatki o plačah direktorjev bodo sindikatom dostopni.

Ključni problem dogovora o plačah je osnova za izračun dovoljene plačne mase. Vlada vztraja pri povprečju plač v lanskem letu, povečanem za 8,6 odstotka. Zbornica se z vlado strinja, predlaga pa tudi varianto v višini povprečnih plač v zadnjem trimesečju lanskega leta. Svobodni sindikati pa predlagajo še tretjo varianto, in sicer povprečje plač v januarju letošnjega leta. Kot je povedal Brane Mišič, so preizkusili možne po-

sledice uveljavitve prvih dveh variant in ugotovili, da bi zaradi njih moralo znižati plače kar 30 odstotkov podjetij, in sicer za 2 do 5 odstotkov. Na kaj takšnega pa noben sindikat ne more pristati. V podjetjih je namreč močno zakoreninjena miselnost o nujnosti stalnega naraščanja plač.

Svobodni sindikati to svojo varianto utemeljujejo z navodilom za izplačila plač v prvem trimesečju, ki je dalo zeleno luč za plače v januarju. Po neuradnih podatkih so se plače ta mesec povečale za 4,6 odstotka.

Velik problem je tudi višina regresa, ki je individualna pravica vsakega zaposlenega. Delodajalci se zavzemajo za 100-odstotne regrese v podjetjih s podpopvrčenimi plačami in za 70-odstotne v podjetjih z nadpopvrčenimi plačami. Problemi bodo tudi v podjetjih, ki so na račun regresa letos že izplačala zelo visoke zneske.

Pogajanja o socialnem sporazumu, tarifni prilogi in dogovoru se bodo ta teden nadaljevala. Kolikšne so možnosti za podpis, pa bo pokazala že seja ekonomsko-socialnega sveta v četrtek, 16. marca.

F. K.

Krhko premirje v Pionirju

Zaradi zamud pri plačah je v Pionirju skoraj vsak mesec prihajalo do spontanih stavk. Iz tega gibanja je v okrilju Svobodnega sindikata nastal skupen stavkovni odbor. Ta je poslovodstvu obljubil premirje, vendar le, če bodo plače na dogovorjeni dan. Decembrske plače so delavci prejeli 3. marca, že 24. marca naj bi dobili še plače za januar, čez nekaj mesecev pa naj bi jih znova prejeli v rednih rokih. Mogoče tudi zato delavci Pionirjevega TEGA v Krškem te dni delajo s polno paro, nam je povedal njihov sindikalni zaupnik Franc Volčanšek.

Po podpisu socialnega premirja so plače postale prednostna naloga poslovodstva, za kar gredo zasluge sindikatu. Ta je že jeseni izbral 100-odstotne plače po kolektivnih pogodbah, zdaj pa si prizadeva še za plače v rednih rokih.

Pionir ima velikanske težave z likvidnostjo. Obveznosti do bank so tolikšne, da delajo le za obresti. Plačujejo tudi za posojila, najeta za izgradnjo investicijskih objektov na Hrvaškem. Pionir lahko reši le nov dogovor z bankami, ki bi morale pristati na preložitve odplačevanja posojil. Z dobavitelji pa se bo moral dogovoriti za blagovne kredite. Pospešiti bo moral tudi priliv plačil za dela, opravljena v Rusiji.

Problemi s plačevanjem pa so tudi doma, saj investitorji po novi ureditvi več ne potrebujejo jamstev za gradnjo novih objektov. Kar polovico plačil predstavljajo težko vnovčljive kompenzacije. Pionir je prejel celo delnice, ki bodo vnovčljive čez štiri leta. Namesto denarja za gradnjo sodišča v Krškem so mu investitorji dali terjatve do podjetja Videm.

Gmotne in socialne razmere delavcev Pionirja so, pravi Volčanšek,

zelo slabe. Več kot polovica zaposlenih je doma iz drugih republik bivše Jugoslavije. Veliko delavcev stanuje v samskem domu, ki ni več subvencioniran. Za hrano in bivanje morajo delavci odšteti več kot 50 tisočakov mesečno. Zato varčujejo pri hrani in večina se odpoveduje vsaj enemu obroku. Zelo težko je tudi tistim, ki imajo družine na Hrvaškem ali v Bosni. Od tistih, ki bi radi obiskali svoje, Hrvati zahtevajo po 50 DEM za vizum in po 1000 DEM v denarnici.

Velik del Pionirjevih delavcev zato čaka zlasti na dela v tujini, kjer lahko računajo na 2000 DEM prihranka na mesec. Najbolj nestrpni med njimi pa so prek posrednikov že odšli na delo v Nem-

čijo, kjer delajo brez socialnega zavarovanja in za zelo majhno plačilo. Kvalificiranih delavcev Pionirju primanjkuje in jih nadomešča s kooperanti. Kooperanta mariborskega Gradisa, ki sta gladovno stavkala, v Sloveniji sploh nista osamljena.

Pionir je v škrpkih tudi zaradi številnih invalidov. V TEG Krško je kar 30 invalidov tretje kategorije. Volčanšek meni, da kar 30 odstotkov zaposlenih ne more normalno delati, veliko preveč je tudi režijcev.

Načrte za reorganizacijo Pionirja je zaustavil projekt lastnjenja. Znano pa je, da bo TEG iz Krškega prerastel v samostojno delniško družbo. Volčanšek se tega veseli, saj so si delavci iz Krškega že dolgo prizadevali za takšno rešitev.

Če bodo 24. marca v Pionirju izplačane plače, se bo povečalo zaupanje v poslovodstvo. Zdi se, da ekipa Jožeta Peterlina delavcem in sindikatu dolguje zelo veliko.

F. K.

DIREKTOR GALESA TOŽI DELAVCE

Direktor Galesa Jožef Jug iz Šratovec toži štiri sindikalne zaupnike oziroma delavce Galesa: Danila Vedlina, Franja Dokla, Jožefa Senčarja in Vinka Knjpliča zaradi motenja posesti osebnega avtomobila. Zasebni tožilec trdi, da so svobodni sindikati v Galesu 21. februarja organizirali stavko, Vedlin pa naj bi direktorju takoj po začetku stavke rekel, da mu delavci ne bodo dovolili odpeljati avtomobila s tovarniškega dvorišča, dokler jim ne bo izplačal januarskih plač. V tožbi je zasebni tožilec navedel, da so tožene stranke ravnale samovoljno in nasilno ter ga s tem motile pri mirni in zakoniti posesti svojega rdečega peugeota 405.

Tožene stranke v odgovoru na zasebno tožbo Jožefu Jugu, oporekajo, da je za stavko zvedel šele 21. februarja zjutraj, saj je bila napovedana že 15. februarja. Predno se je stavka začela, so vsi, ki so imeli avtomobile za tovarniško ograjo, te odstranili, saj so

vedeli, da mora stavkovni odbor v skladu s stavkovnimi pravili podjetje ustrezno zavarovati, ker z začetkom stavke prevzema odgovornost za premoženje. Zakaj tega ni storil direktor Jožef Jug, tožnim strankam ni znano. Takrat mu stavkajoči ali stavkovni odbor tega ne bi mogli preprečiti.

Sindikalni zaupniki tudi trdijo, da je v zasebni tožbi lažna direktorjeva trditev, da je moral najemati druga vozila, saj je že 22. februarja – takrat, ko bi moral dati delavcem plače – v podjetje prek advokata pisno sporočil, da je resno zbolel in je na bolniškem dopustu. Tožene stranke menijo, da mu je tedaj težka bolezen preprečila mirno uporabo njegovega peugeota.

Prva obravnava bo na gornjadrgonskem sodišču 23. marca ob 8.30. Po njej bo več znano, zakaj Jožef Jug ni mogel mirno uživati svojega avtomobila.

TK

POSEBNI PROBLEMI DELAVCEV OB JUŽNI MEJI

V brežiški občini se je v zadnjih letih marsikaj spremenilo. Drugačna je gospodarska struktura, vse več je »mobitel«*»* podjetnikov, lastninjenje teče po poteh, znanih tudi drugod, večina težav najbolj prizadeva delavce. Ljudje si zato dobesedno podajajo kljuko na vratih pisarne Svobodnih sindikatov v Brezicah. Brežiška občina je tudi nacionalno precej pestra. Kot pravi sekretar Ladislav Rožič, je med ljudmi, zlasti srbskega in hrvaškega rodu, precej nestrpnosti.

V Tovarni pohištva Brežice so se v minulih dveh letih ves čas borili za obstoj. Podjetje je zaradi nenadnega padca vrednosti švedske krone in tudi zgube nakdanjega jugoslovanskega trga prišlo leta 1992 v zelo težak položaj. Valutne spremembe in preveliko navezanost na švedskega partnerja IKEA so tako delavce kot vodilne močno prizadele. Predsednik sindikata v tej tovarni Miha Račić nam je povedal, da so decembra leta 1991 podpisali podjetniško kolektivno pogodbo, zaradi težav v poslovanju pa so bile plače leta 1992 in do julija 1993 le 70-odstotne. To je med delavci povzročalo nezadovoljstvo.

Prek izvršilnega odbora so stalno pritiskali na poslovodstvo, naj zagotovi izplačilo najmanj 80 odstotkov plač po kolektivni pogodbi, regres za letni dopust, jubilejne nagrade, odpravnine ob upokojitvi, stroške za prevoz na delo in pravočasno izplačevanje plač, ki so kasnile tudi do 14 dni. Miha Račić pravi, da se za stavko niso odločili, ker za delavce to ne bi bila rešitev. Nekateri zunanji dejavniki so namreč čakali kot šakali, da se podjetje zlomi. Zmagala je razsodnost. Zato je podjetju uspelo, da se je po dveh letih iskanja novih trgov, realizacije razvojno-sanacijskega programa in tudi z zmanjšanjem števila zaposlenih (od 365 leta 1992 na 287 v lanskem letu) izkopal iz najhujšega. Mu pa tudi sedaj kot pretežnemu izvozniku ni lahko. V drugi polovici lan-

skega leta so v podjetju lahko izplačali regres za dopust, jubilejne nagrade za leto 1992 in 25 odstotkov odpravnine presežnim delavcem. Od septembra lani je, pravi predsednik

Ladislav Rožič

sindikata Račić, izhodiščna plača v podjetju taka, kot jo določa splošna kolektivna pogodba. Najnižja bruto plača je 39.215 tolarjev, najvišja pa 117.645 tolarjev. Seveda niso zadovoljni, saj s 57.219 tolarjev povprečne bruto plače dosegajo le 64 odstotkov povprečne plače v gospodarstvu.

Letošnji gospodarski načrt pa imajo ambiciozen, saj predvidevajo 15-odstotno povečanje proizvodnje, kar je za proizvajalca ploskovnega pohištva in pretežnega izvoznika kar veliko. Predsednik sindikata pričakuje, da se bo to poznalo tudi pri plačah in večji varnosti zaposlenih.

V pogovoru z Ireno Štih, zapupnico sindikata v brežiški Jutranjki, kjer je zaposlenih 380 delavk, pa smo ponovno poslušali, kako nizke so plače v tekstilni industriji. Delavke v tej tovarni dobivajo od 30 do 35 tisočakov ob 100-odstotnem izpolnjevanju norme. Pri tej pa nastajajo problemi. Zaradi nenehne menjavanja proizvodnega programa norme praktično ni mogoče dosegati. Vodilni delavci zato po mnenju Ladislava Rožiča

Irena Štih

lahko z ljudmi manipulirajo, ob trajnejšem nedoseganju norme pa jih po hitrem postopku odstranijo z dela.

O vprašanju norm v takih primerih bi se moralo izreči tudi združenje tekstilne industrije pri GZS. Sindikat bi moral skupaj z združenjem oblikovati poseben organ za spremljanje normiranja nenehno spreminjajočih se programov v podjetjih. Ta organ bi ocenjeval utemeljenost in poštenost posameznih norm in ugotavljal primere hudega izkoriščanja delavcev. Direktorji se praviloma izgovarjajo, da jim tuji partnerji plačujejo delo po dogovorjenih norma-

minutah in po ceni, ki bi bila ustrezna, če marka ne bi bila podcenjena. Inšpekcije dela v takšnih primerih delavcem ne morejo pomagati. Irena Štih ne more razumeti vodstva podjetja in delavskega sveta, ki sta kljub nasprotovanju sindikata sklenila, naj bodo izhodiščni bruto zneski za plače še zmeraj 10 odstotkov pod določili kolektivne pogodbe.

Prihodnji teden bomo objavili pogovor z direktorjem Tovarne pohištva Brežice Izidorjem Slatnarjem.

M. H.

STAVKA V MARIBORSKI HIDROMONTAŽI

Sredi tega tedna so začeli stavkati v mariborski Hidromontaži. Delavci organizacijskih enot v Mariboru so začeli stavkati na sedežu podjetja na Gosposvetski cesti, delavci z gradbišč po vsej Sloveniji pa so poslali v Maribor stavkati svoje predstavnike, sami pa opravljajo na gradbiščih tekoča dela.

Stalni stavkovni odbor v Hidromontaži, kjer je zaposlenih več kot tisoč delavcev, se je dalj časa poskušal pogajati z vodstvom podjetja, pa so delavske zahteve očitno natele na gluha ušesa. Dokončno se je stalni stavkovni odbor odločil za stavko potem, ko je obravnaval dopis generalnega direktorja referentu za obravnavanje osebnih dohodkov, v katerem je direktor dal natančna navodila za obračunavanje in izplačilo plač delavcem za mesec januar. Iz direktorjevega dopisa je razvidno,

da naj bi delavci Hidromontaže za januar prejeli petnajst odstotkov nižje plače, kot jim pripadajo po kolektivni pogodbi, čeprav pred tem ni bil izpeljan postopek, določen v tarifni prilogi h kolektivni pogodbi, ki natančno opredeljuje, kdaj in kako se lahko plače delavcev znižajo največ za pet odstotkov.

Sklep o organizaciji stavke je stalni stavkovni odbor podkrepil z naslednjimi argumenti: stavkovni odbor je stavko organiziral zaradi arogantnega odnosa vodstva do stavkovnega odbora, zaradi kršitev legitimičnih pravic delavcev in zaradi očitno nepripravljenosti direktorja Oskarja Gornika, da bi spoštoval pravice delavcev, ki so zapisane v delovni zakonodaji in v kolektivni pogodbi.

Stavkajoči zahtevajo izplačilo razlike plače za lanski november in letošnji januar, ko so delavci dobili nižje plače od

ravnih, določene v kolektivni pogodbi. Prav tako stavkajoči terjajo izplačilo tolarškega dela plače za gradbišča na tujem za julij in avgust lanskega leta ter izplačilo terenskega dodatka delavcem na gradbiščih v Sloveniji.

Po besedah sekretarke območnega odbora Sindikata delavcev gradbenih dejavnosti za Podravje Branke Jurak so delavci v Hidromontaži še toliko bolj ogorčeni, ker vodilni, ki so plačani po pogodbi, že od začetka leta prejemo 100-odstotne plače, čeprav plače delavcev še zdaleč niso po kolektivni pogodbi. V Hidromontaži, pravi Jurakova so normalne bruto plače z vsemi prispevki zadnjč izplačali maja lani.

Ko to poročamo, razplet stavke v Hidromontaži še ni znan.

T. K.

Država naj izpolni obveznosti do senovških rudarjev

Zakon o zagotavljanju sredstev za zaprtje rudnikov rjavega premoga v Zagorju, Senovem in Kanižarici je državni zbor po hitrem postopku sprejel pred tremi meseci. Izvajanje tega zakona je odvisno zlasti od dotoka proračunskega denarja, ki bo potreben za financiranje programov zapiranja vseh treh rudnikov. Rudniki bodo postopoma zmanjševali izkop premoga do konca prihodnjega leta, ko naj bi popolnoma obstali. O položaju rudarjev iz Senovega smo se pogovarjali z **Lojzetom Šrabarjem**, predsednikom sindikata v tem rudniku in **Hermanom Kunejem**, bivšim predsednikom izvršnega sveta krške občine, ki je po novem zadolžen za rudarje. Oba menita, da se je za zapiranje rudnika odločila država z novo energetske politiko in zato od države pričakujeta hitre in učinkovite ukrepe.

V rudniku Senovo delajo trenutno 303 zaposleni, med katerimi je 47 invalidov. Lojze Šrabar pravi, da večina rudarjev nima niti končane osnovne šole. Prezaposlovanje in usposabljanje rudarjev za

nove poklice pa je po njegovem mnenju oteženo zaradi posebnosti rudarskega poklica. Šrabar meni, da so knapi večji dela, ki je vsak dan enako.

Rudarji so plačani veliko bolje kot kovinarji. Stane

bolj jih skrbi, kako bodo preživeli družine, otroke, kako jim bodo lahko ponudili v otroštvu še kakšno »razkošno« stvar, ki jim je drugače ne morejo.

Ker v teh razmišljanjih nisem osamljen, me zanima, ali so sindikalni predstavniki sposobni (čeprav so v manjšini) po svojih močeh pospešiti ureditev teh problemov.

Če bo delavec vedel, da bo lahko za svojo družino bolje poskrbel, ji ponudil boljšo prihodnost, bo imel tudi do svojega sindikata večje zaupanje.

Drago Kolar,
Rudnik lignita Velenje

Sindikati, ki jih ni

Če bi vas vprašal, ali veste, kaj je pasja uta, mi najbrž ne bi odgovorili, da je golobnjak, ampak bi dejali, da je to lesena hišica, v katero se zateče pes pred poletno pripeko ali v zimskem mrazu. To pomeni, da vemo, kaj je uta in kaj kletka in tako tudi te stvari imenujemo. To je prav, zato pa je posem narobe, da v gospodarstvu zadeve niti prav ne poimenujemo, kaj šele, da bi probleme reševali, kot si zaslužijo.

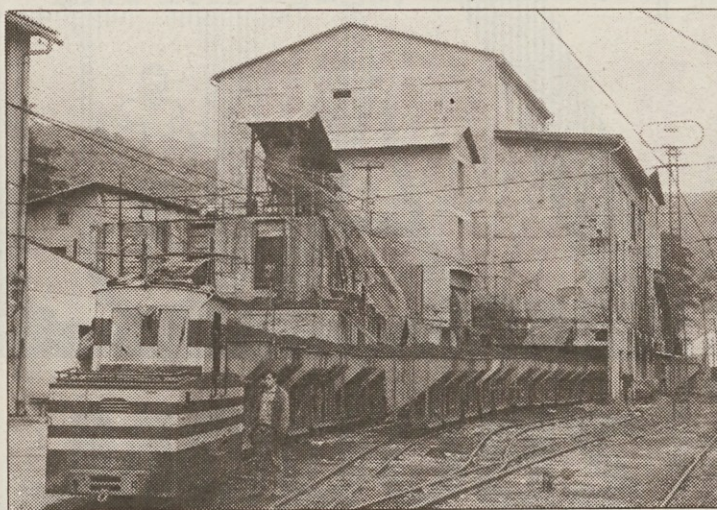
Na časopisnih straneh nam tako kar naprej poročajo, da so se sestali predstavniki Gospodarske zbornice, Združenja delodajalcev in sindikatov in se pogajali o kolektivni pogodbi ali socialnem paktu. Nič od tega ne drži, ker te tri institucije ali skupine niti ne obstajajo. Pa lepo po vrsti.

Delodajalci so – po evropskih merilih – tisti ljudje, ki kupujejo podjetja, jih vodijo, vanje vlagajo kapital (denar ali vrednostne papirje), skrbijo za razvoj, ga spodbujajo in zaposlujejo strokovnjake in delavce itn. Skratka, če podjetje uspeva, se razmere odvijajo v tej smeri, če pa zabrede v likvidnostne težave, lastnik podjetja najprej poskusi najti ustrežnejše kadre, zamenja tako rekoč delodajalca, v najslabšem primeru pa podjetje čim hitreje proda, novi delodajalec pa tudi pohiti s proizvodnjo, ker je čas denar. Direktorji naših družbenih podjetij – v tranziciji – nikakor ne zaslužijo tega imena, saj so v zadnjih treh letih številno nezaposlenih zvišali s približno 30 tisoč na okoli 120 tisoč. Se pravi, da niso delodajalci, pač pa nacistomatalci. Izjemno redka slovenska podjetja so v zadnjih letih investirala, skrbela za razvoj, po drugi strani pa so se številni direktorji ukvarjali s prelivanjem sredstev iz matičnih v mešana podjetja, v katerih so oni sami imeli večinski delež.

Sindikati, pa naj bodo svobodni, neodvisni ali ne vem kakšni, tudi ne zaslužijo tega imena, saj so ob vseh oškodovanjih družbene lastnine ostali tihi, čeravno bi združeni lahko zrušili še tako vase prepričano vlado. Nobena evropska država, ne vlada in ne parlament ne preneseta dolgotrajne splošne stavke. Sindikati so torej le birokratski aparati, ki ugodno in lagodno živijo na plečih svojih delavcev, zato bi bilo prav, ko bi jih tudi prav imenovali: Zveza svobodnih falsifikatov Slovenije, Konfederacija neodvisnih falsifikatov, itd.

Tudi zbornica, ki se imenuje za gospodarsko, je le žalosten ostanek preteklosti, saj sploh ni gospodarska, pač pa vladna institucija. Ni v pomoč gospodarstvu, pač pa vladi, kar vidimo takrat, ko tečejo pogajanja med njo, »delodajalci« in »sindikati«. Sicer pa ni nič presenetljivega in čudnega. Hočemo v Evropo, želimo si tržno gospodarstvo, na njenem prestolu pa trmasto vztraja dirkač, ki je predirkal malodane vse partijske funkcije od Ljubljane do Beograda. In žal, bo tam verjetno še dolgo sedel...

Jože Praprotnik, Medvode

V Senovem bo treba sanirati tudi okolje. Gre tudi za rudarske objekte, ki ne bi smeli biti prepuščeni zobu časa.

Puntar, ki je nekaterim rudarjem ponujal zaposlitev, jim je lahko obljubil le 35 do 60 tisočakov. Ker rudarji prejema najmanj 65, najboljši pa tudi po 100 tisočakov, se pri njem ni zaposlil nihče. Krška občina, ki prednjači pri podpiranju nastajajočega podjetništva, glede prezaposlovanja rudarjev, ni naredila še ničesar. Prav zato so rudarske oči te dni uprte le v državo. Hudo narobe bo, če v letošnjem proračunu ne bo dovolj ali bo premalo denarja za zapiranje rudnika in prezaposlovanje rudarjev. Po novih načrtih bo že prihodnji mesec polovica »knapov ob siht«. Za celoten socialni program zapiranja senovškega rudnika predvideva zakon skoraj 1,5 milijarde tolarjev, že letos pa naj bi v Senovo priteklo 364 milijonov tolarjev.

Po prvem aprilu naj bi torej na čakanje odšlo več kot sto rudarjev. V sindikatu so razmišljali o nekakšnem kolobarjenju (en teden na sihtu, en teden na čakanju) ali pa o formuli 3 + 2 (tri dni na delu, tri dni doma). V obeh primerih bi rudarjem pripadala 80-odstotna plača. Rudarji pravijo, da sta obe varianti zelo socialni. Njihovim predlogom pa se upirajo tehnologi, češ da ne bi omogočali organiziranja varnega dela.

V senovškem rudniku delajo večinoma domačini s Kozjanskega. Mogoče sta se tudi zato za delo v nemških rudnikih prijavila le dva delavca. Po podatkih Lojzeta Šrabarja se je za Nemčijo prijavilo v Kanižarici deset, v Zagorju 33, Trbovljah 66 in v Hrastniku 35 rudarjev. Nezanemanje za

delo v Nemčiji je verjetno povezano z navezanostjo rudarjev na zemljo, s katere izvirajo in kjer večinoma živijo.

Če bodo rudarji ostali brez socialne in materialne varnosti, bodo doživljali travme, je prepričan Lojze Šrabar. Država, ki jih je pred desetletjem silila v rudnike in celo k delu v podaljšanem času, jim torej mora zagotoviti varnost. Ker gre za izreden primer, se za reševanje eksistence rudarjev ne morejo uporabljati le redni predpisi. V sindikatu so prepričani, da še vedno velja slovenski zakon iz leta 1969, ki daje odvečnim rudarjem izredno pravico do upokojevanja. Gre za zakon, ki je bil sprejet na podlagi temeljnega zveznega predpisa in ni reguliral kriterijev za izjemno upokojevanje. Sevnški rudarji predlagajo, naj pridobijo pravico do izjemne upokojitve rudarji z najmanj petnajstimi leti delovne dobe v rudniku in 25 leti skupne delovne dobe. Takšnih rudarjev je 65. Rudarji pa zahtevajo tudi možnost dokupa do pet delovnih let zavarovalne dobe. Z izrednim upokojevanjem in dokupom delovne dobe bi rešili 165 oz. več kot polovico rudarjev. Za vse tiste, ki bi morali na zavod za zaposlovanje, pa Lojze Šrabar predlaga odpravnino v znesku 30.000 DEM.

Kadrovsko-socialna vprašanja so zato najpomembnejša stvarina, o kateri mora vlada s sodelovanjem lokalnih oblasti odločiti do 30. septembra letos. Podatke o delovni dobi,

starosti, izobrazbi rudarjev je uprava rudnikov rjavega premoga Slovenije že poslala ministrstvu za delo. Lojze Šrabar misli, da se mora **Miro Berger**, ki na ministrstvu odgovarja za to področje, čimprej začeti dogovarjati o kadrovsko-socialnem programu.

Nepoučenim je treba povedati, da v Senovem ne gre za prvo zapiranje rudnika. Pred 25 leti se je iz tega naslova Senovo že obogatilo za obrat Metalne, ki daje kruh 200 delavcem. Takrat je nastal tudi TES, še nekaj kasneje pa je zrastle obrat Lisce.

Sedanje zapiranje je zelo verjetno dokončno, saj nihče ne napoveduje nove energetske krize. Tako zaposleni kot ljudje iz okolja se vsak dan bolj zavedajo, da je treba rudarje čimprej prezaposliti ali jim drugače pomagati k materialni in socialni varnosti. Rudarji so zaenkrat obveščeni le o nameri velenjskega Stila, da v nekdanji delavnici odpre obrat za montažo podstrešnih oken, ki bo v prvi fazi dajal kruh desetim, kasneje pa petdesetim delavcem.

Kot pravi Lojze Šrabar, je današnje razmere v Senovem mogoče primerjati s potresom. Delavci, ki vedo, da bodo jutri ob delo, že iščejo drugo delo in sprašujejo za denarno podporo pri samozaposlovanju. Reševanje bo učinkovitejše in hitrejšo, če bo v Senovem oblikovan pravi krizni štab, je prepričan Lojze Šrabar, ki se je v sindikatu uveljavil kot zelo nepopustljiv borec.

Franček Kavčič

Kje so sindikati?

Članek oziroma pismo namerno naslavljajam z naslovom »Kje so sindikati«. V času v kakršnem je naša družba, je mogoče pravi trenutek, da s pomočjo številnih sindikatov stopi na sceno oz. pove svoje tudi delavski razred. Tu mislim predvsem na peripetije okrog vedno bolj pereče teme, to je poročniškega dopusta. To je hud problem, ki pa ne zadeva tistih nekaj razpravljalcev v Ljubljani oz. v državnem zboru in vodstvih strank, ampak vse državljane. Tu je delavec, ki mora pri tem imeti pravico in dolžnost soodločati. Delavec je tisti, kateri bo najbolj občutil odločitve, takšne ali drugačne.

V poplavi mnenj o zmanjševanju rojstev Slovencev se razpravljajci dotikajo stvari tako kot mačka vrele kafe. Bistvo problema vidijo v poročniškem dopustu (njegov dolžini). Le-ta je namenjen predvsem otroku. Otrok je tisti, ki potrebuje starše. Seveda je odučev polemizirati, kateri od staršev je otroku bolj potreben v prvem letu življenja. To je mati. Mati je tista, ki je z otrokom povezana od trenutka spočetja in vse do rojstva. Od rojstva naprej je oče tisti, ki z novim bitjem šele išče stik. In zato se mi zdi nerazumna teza, da naj bi tri mesece poročniškega dopusta »moral« uporabiti tudi oče. To bi bil nedopusten poseg v stikano vez med materjo in otrokom.

Oče naj bo tisti, ki bo skrbel, da bosta otrok in mati prvo leto ali petnajst mesecev otrokovega življenja po rojstvu preživela v miru in brezskrbju. Družba oz. država bi morala skrbeti, da se ne bi prenekatere družine morale odreči najnujnejšim potrebam, ki jih moramo otroku zagotoviti v najbolj občutljivejšem delu življenja. Žal je pogostokrat drugače. Sramotno od države je, da morajo starši novorojencev v trgovinah na policah iskati stvari, ki bodo dostopne vse plitkejšemu žepu vedno bolj obubožanega prebivalstva.

Sramotno je, da se na račun otroške hrane, obleke, obutve in šolskih potrebščin (za obvezno šolo) polni državni proračun. Davki na vse te artikole so prav nesramno visoki. Kot primer naj navedem samo ceno otroške prehrane od Humane naprej. Ena škatla le-te stane malo manj kot 1000 SIT, porabljena pa je v dveh dneh (za nedoječe novorojenčke). Koliko to stane na mesec, pa puščam v izračun bralcem. Kje je obleka, obutev! Otrok do začetka šolanja v osnovni šoli preraste obleko in obutev kot po tekočem traku. Nesmiselno je naštevati še stroške ob začetku šolskega leta, ko se naše denarnice praznijo na veliko (kdor seveda lahko). Z otroškimi dodatkom pa vemo kako in kaj. Nekaj prekoračenih tolarjev, in tu je neupravičenost do le-teh.

Zato se kot delavec in član sindikata sprašujem, kje so tisti, ki vodijo naše številne sindikate. Če se ne motim, imamo tudi sindikati svoje predstavnike celo v državnem svetu. Sedaj je pravi trenutek, da stopijo na sceno in pomagajo članstvu, pa čeprav nimajo majhnih otrok.

Pomagajte delavcu doseči, da bo poročniški dopust ostal tak kot do sedaj. Pomagajte delavcu, da se bo takoj zmanjšal prometni davek na otroško prehrano, obleko, obutev in na šolske potrebščine.

Delavce ne brigajo razprtije in nenotnost sindikalnih državnih vrhov,

KADARKOLINPOVSOD

G **PODJETJE GROSIST GORICA**
TRGOVINA NA DEBELO IN DROBNO p.o.
Nikole Tesle 10, 65290 Šempeter pri Gorici, tel.: (065) 31-111, fax: 31 279

UVOZNI PROGRAM

- RIO MARE
- STAR
- TOMADINI
- MORANDO
- GIORINOX
- STEFANPLAST
- DOLOMITI
- RAGNO
- PRALNI PRAŠKI IN MEHČALCI: ARIEL, DASH, AVA, ACE, LANZA, TRES, BIO PRESTO, LENOR, COCCOLINO, VERNEL
- ČISTILA: MASTRO LINDO, SPIC & SPAN, VIAKAL, LIP, CIF, VIM, NELSEN PIATTI, SOLE PIATTI, SVELTO
- TUNA
- JUŠNI DODATKI, OMAKE, RIŽOTE, MINEŠTRE, TORTELINI, KEKSI
- TESTENINE
- HRANA ZA PSE IN MAČKE
- POSODA
- PLASITKA ZA ŠIROKO RABO
- SANITARNA KERAMIKA
- KERAMIČNE PLOŠČICE

Sindikalna lista

Prvi del

marec 1995
SIT

1. Dnevnice

– cela dnevnicca (nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti) 3.500
– polovična dnevnicca (nad 8 do 12. ur odsotnosti) 1.750
– znižana dnevnicca (od 6 do 8 ur, če se potovanje začne dve uri pred začetkom delovnega časa in konča dve uri po njem) 1.218

2. Kilometrini (od 1. 8. '94 dalje) 22,00

3. Ločeno življenje 37.111

4. **Prenočišče** se izplačuje po predloženem računu, skladno z navodilom na potnem nalogu. Če na nalogu ni drugače določeno in delavec ne predloži računa, ima pravico do povračila v višini 1.050

5. Regres za prehrano 9.747

Drugi del

V prvem delu sindikalne liste smo objavili zneske materialnih stroškov. V drugem pa objavljamo povprečno plačo za obdobje od oktobra '94 do decembra '94 kot osnovo za uveljavljanje pravic iz neposredne skupne porabe. Povprečna plača v preteklih treh mesecih v gospodarstvu Slovenije je bila 62.361 SIT.

1. Jubilejne nagrade

– za 10 let 31.180,00
– za 20 let 46.771,00
– za 30 let 62.361,00

2. Nagrada ob upokojitvi 187.083,00

3. Solidarnostne pomoči 62.361,00

Opomba:

Podatki v sindikalni listi so izračunani na osnovi 3. točke Navodila o načinu izračuna izhodiščnih plač za leto 1995, objavljeno v Ur. l. RS, št. 3/95, z dne 16. 1. 1995.

Strokovna služba ZSSS

Vir: Zavod RS za statistiko

KAJ DELAJO

v republiških odborih

Sindikat delavcev v vzgojni, izobraževalni in raziskovalni dejavnosti

Burno o aktualnih vprašanjih

Konec tedna je bil na Bledu dvodnevni seminar za sindikalne zaupnike Sindikata delavcev v vzgojni, izobraževalni in raziskovalni dejavnosti Slovenije.

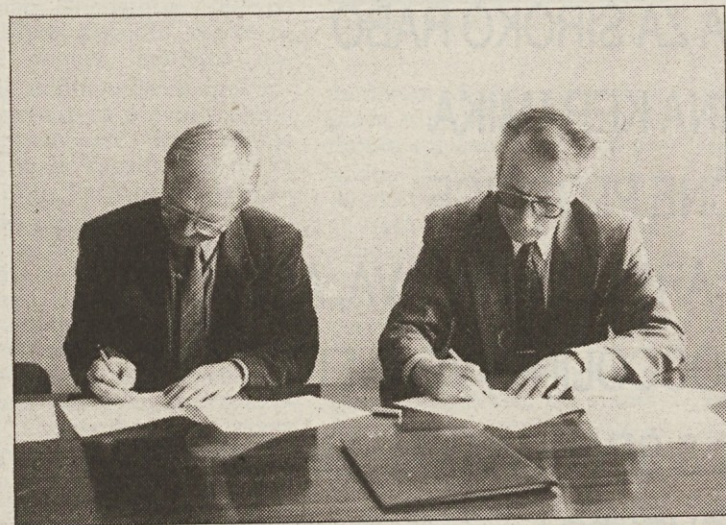
V petek dopoldne je številnim udeležencem najprej spregovoril predsednik ZSSS Dušan Semolič. Seznanil jih je z aktualnimi nalogami s področja socialnega sporazumevanja, nato pa jim je predstavil še delovanje in predvidene aktivnosti ZSSS po 2. kongresu. Popoldne pa so sindikalni zaupniki v navzočnosti državne sekretarke mag. Teje Valenčič in predstavnikov Ministrstva za šolstvo in šport obravnavali predlog nove šolske zakonodaje in aktualne razmere na področju financiranja javnih vzgojno-izobraževalnih zavodov. Gostje so se med burno razpravo morali odzvati tudi na številna vprašanja udeležencev, ki jih je najbolj zanimalo (ne)izvajanje zakona o razmerjih plač kolektivne pogodbe in pravilnikov o napredovanju.

Drugi dan seminarja so udeleženci posvetili nalogam sindikata pri izboljševanju materialnega položaja pedagoških in nepedagoških delavcev (izdelava predloga sprememb in dopolnitev KP, pravilnika o napredovanju ter standardov in normativov za opravljanje vzgojno-izobraževalnega dela). (D. K.)

Sindikat kulture

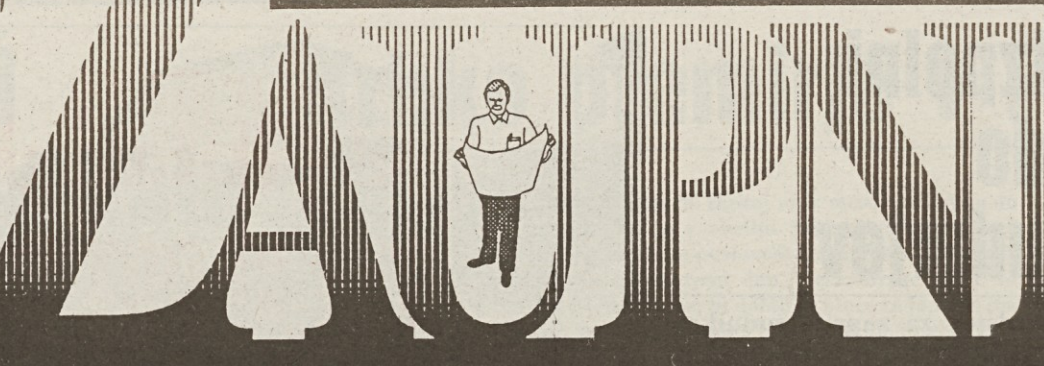
Podpisali dogovor o trajnem sodelovanju

Prejšnji teden sta Sindikat kulture Slovenije in Sindikat kulturnih in umetniških ustvarjalcev RTV podpisala dogovor o trajnem sodelovanju. Za takšno obliko kolektivnega pridruženega članstva in vzajemne solidarnosti je bila dana pobuda že na konferenci oktobra lani – pomeni pa nadaljevanje zelo uspešne nekonvencionalne organizacijske in programske prenove Sindikata kulture.

Na fotografiji: Predsednik Sindikata kulturnih in umetniških ustvarjalcev RTV Stane Sumrak (desno) in tajnik glavnega odbora Sindikata kulture Doro Hvalica pri podpisovanju listine o trajnem sodelovanju. (Foto: S. B.)

sindikalni

ZBOGOM, ANTE!

V ponedeljek opoldne so na trboveljskem pokopališču Gabersko z vsemi rudarskimi častmi pokopali 41-letnega kopača Antea Dejanovića, ki sta ga med petkovim »sihtom« globoko v drobovju zasavskih revirjev zalila voda in mulj. Poleg žene in mladoletnih otrok, hčere in sina, ter številnih »kameradov« iz vseh slovenskih premo govnikov so bili med pogrebci tudi najvidnejši predstavniki sindikatov in oblasti.

Nesreča se je zgodila v petek ob 3. uri in 15 minut, ko je na pridobitno čelo v polju A-B trboveljskega premo govornika nenadoma vdrla voda in mulj. Večina od 16 rudarjev se je s pravočasnim begom še rešila pred grozečo nevarnostjo, dvema – poleg ranjkega Dejanovića še 27-letnemu Ekremu Sakiću – pa to, žal, ni več uspelo.

»Ko smo se na že prej določenem mestu zbrali vsi v tem delu trboveljske jame zaposleni rudarji, smo pri štetju ugotovili, da dva manjkata,« je nekaj ur kasneje za Dnevnik izjavil Anton Fištrek, ki je ob tisti hudi uri delal blizu kraja nesreče. »Nadzornik me je ob gospodarju čela določil za vrnitev na kraj nesreče, kjer se mi je nekako posrečilo v zatrpno čelo uvesti

cev za dovajanje zraka. Takrat sem izmenjal tudi nekaj besed z zasutim Ekremom; skušal mi je predvsem dopovedati, kje natančno je ujet v blato...«

Učni kopač Ekrem Sakić je imel srečo v tej nesreči. Po dolgih šestih urah so ga, do vratu zakopanega v blatu, reševalci

naposled le potegnili iz jame in odpeljali v trboveljsko bolnišnico, kjer so mu zdravniki povedali, da jo je še dobro odnesel – zgolj z oteklino na desni ledvici in poškodovanim desnim kolkom. Tako se bo fant, ki je v hudi nesreči v tuzlanski rudniški jami Mramor leta 1990 izgubil starejšega brata, lahko že kmalu pridružil svojim trboveljskim tovarišem...

Za Antea Dejanovića ne bo te sreče. V noči s petka na soboto, po dolgih dvajsetih urah iskanja, so ga tovariši našli mrtvega...
Damjan Križnik

»V vodstvu ZSSS nas je globoko pretresla huda rudarska nesreča, ki je zahtevala smrt rudarja Antona Dejanovića,« je v sožalni brzojavki svobodnemu sindikatu Rudnikov rjavega premo ga Slovenije sporočil predsednik Dušan Semolič. »V teh trenutkih iskreno sočustvujemo s celotnim kolektivom RRPS in izrekamo naše globoko sožalje...«

»V strahu in upanju, da ne bo prišlo do najhujšega, smo spremljali reševanje rudarjev. Žal je bila narava kljub vašim prizadevanjem tudi v tem primeru močnejša,« pa je v sožalni brzojavki direktorju RRPS Aljoši Kinku med drugim zapisal Franc Dolar, predsednik SDE Slovenije, in končal: »Skupno z Vami se bomo kot sindikat trudili za odpravo posledic te tragične nesreče.«

Učnega kopača Ekrema Sakića (na sliki) so reševalci po šestih urah iskanja našli do vratu zakopanega v blatu, nesrečnega Antona Dejanovića pa so po dolgih dvajsetih urah iz jame potegnili mrtvega. (Foto: Rafael Marn, Dnevnik)

POZOR, ODPRTI TELEFON!

313-942

Vprašanje:

Z mammo sva podpisali darilno pogodbo za njivo. Ko sva hoteli prepis njive name urediti še na sodišču – zemljiški knjigi, pa so nama rekli, da je treba napraviti zemljiškoknjižni predlog za prepis in da je treba pogodbo dati v pregled občini.

Odgovor:

Sodišču je treba predlagati ureditev zemljiškoknjižnega stanja na podlagi darilne pogodbe, ki pa glede na povedano ni listina, ustreza za vpis v zemljiško knjigo. Darilno pogodbo, ki je sklenjena v predpisani pisni obliki, je po podpisu obeh pogodbenih strank, daritelja in obdarjenca, treba predložiti upravi za družbene prihodke v občini, v kateri je predmet daritve (v vašem primeru je to njiva), da jo registrira in od-

meri morebitni davek (v vašem primeru davka ne bo, saj gre za darilo v prvem dednem redu). Ko je taka pogodba »registrirana« na občini, mora daritelj (v vašem primeru mama) overiti svoj podpis na sodišču.

Potrebujete kakšen nasvet, ki ni le delovnopravne narave, ampak se tiče tudi temeljnih lastninskih razmerij in civilnega prava nasploh?
Pomislili smo tudi na vas! Od slej boste lahko vsak četrtek od 16. do 17.30 ure na našo telefonsko številko 313-942 prklicali odvetnika Janeza Keka iz Ljubljane in mu povedali, kaj vas teži. Odgovore bomo objavljali tudi v DE.

Ne pozabite torej na številko (061) 313-942 vsak četrtek med 16. in 17.30 uro!

Kljub navedenemu pa dvomim, da boste sami znali sestaviti pravilen zemljiškoknjižni predlog, zato vam svetujem pomoč pravnega strokovnjaka.

Vprašanje:

Deset let že opravljam poklic trgovke v prodajalni, trgovske šole pa nisem končala. Pred letom dni sem bila določena za tehnološki presežek. V podjetju sem prejela odpravnino in bila prijavena na zavodu za zaposlovanje, kjer mi je tekla delovna doba in bila sem socialno in zdravstveno zavarovana. Se-

daj pa se mi zavarovanje za primer brezposelnosti izteka. Možnost imam dobiti službo prodajalke pri trgovcu privatniku, ki pa od mene zahteva potrdilo o končani trgovski šoli, češ da tako zahteva zakon o trgovini. Ali se lahko kljub nedokončani trgovski šoli zaposlim pri njem kot prodajalka?

Odgovor:

Pravilnik o minimalni stopnji izobrazbe oseb, ki opravljajo trgovinsko dejavnost, določa, da mora prodajalec imeti uspešno dokončan najmanj triletni izobraževalni program »trgovec«, pri čemer se za prodajalca šteje oseba, ki neposredno prodaja blago v trgovini. Dalje ta pravilnik določa, da se osebam, ki na dan uveljavitve zakona o trgovini, to je 24. 4. 1993, ne izpolnjujejo pogojev o minimalni stopnji izobrazbe, predpisanih s tem pravilnikom, prizna strokovna usposobljenost, če jim je bila ta priznana do tega dne z notranjim aktom oz. če so najmanj 15 let opravljale delo prodajalke ali trgovske poslovodje. Osebe, ki ne izpolnjujejo navedenih pogojev, morajo predpisano izobrazbo pridobiti v dveh letih po uveljavitvi zakona o trgovini ali pa v tem času opraviti preizkus strokovne usposobljenosti.

Kot vidite, morate glede na skorajšnji potek dveletnega roka pohiteti opraviti preizkus strokovne usposobljenosti, ali pa se izkažete z aktom, ki vam priznava strokovno usposobljenost.

Anteju v spomin!

Usoda si izbere le en sam trenutek in človeško življenje se prevesi v neskončnost. Tako je bilo tudi tistega desetega marca, ko smo s težkim srcem čakali na vsako novico o težki nesreči v jami rudnika Trbovlje. Upali smo, da narava tokrat ne bo terjala najhujše. Žal so bila večurna prizadevanja vseh tvojih stanovskih tovarišev zaman in nit življenja ti je bila pretrgana sredi najbolj plodnih in ustvarjalnih let. Čeprav si se zavedal nevarnosti rudarskega poklica, si se zaposlil v trboveljskem rudniku pred sedemnajstimi leti v upanju, da bo jama tebi in tvoji družini dala boljše vsakdanji kruh. Bil si prizadeven delavec, saj si kot izkušen kopač opravljal najodgovornejša dela v jami. Kar ne moremo verjeti, da te ne bomo več srečevali na čelu v jami, kjer smo opravljali skupaj ta zahteven poklic.

Nesreča je tvoji družini odvzela očeta in edinega hranitelja, nam pa dobrega delovnega tovariša in prijatelja. Ob tvoji prerani smrti izrekamo ženi, otrokoma in ostalemu sorodstvu, iskreno in globoko sožalje, od tebe, Ante, pa se stanovski tovariši poslavljamo še z zadnjim rudarskim

SREČNO!

RUDNIKI RJAVEGA
PREMOGA SLOVENIJE
TRBOVLJE

Vprašanje:

Znancu sem posodil 10.000 DEM, ki se mi jih je zavezal vrniti do 15. januarja letos. Kljub mojim večkratnim pozivom, naj mi znesek vrne, in njegovim obljubam tega do danes še ni storil. Zato bom verjetno prisiljen iti na sodišče. Bolj pa me skrbi to, da sem v časopisu prebral oglaš, da prodaja parcelo in garažo, ima pa še avto in majhno hišo. Ali se lahko kako zavarujem, da ne bo prodal vsega premoženja, predno bom jaz poplačan?

Odgovor:

Za zavarovanje vaše dospete terjatve imate možnost sprožiti postopek pred sodiščem, in sicer lahko predlagate izdajo začasne odredbe, ki jo sodišče lahko izda, vse dokler ni opravljena izvršba. Začasno odredbo za zavarovanje denarne terjatve sodišče lahko izda, če upnik izkaže verjeten obstoj terjatve in nevarnost, da bo dolžnik sicer izterjavo onemogočil ali precej otežil, s tem da bo svoje premoženje oziroma sredstva odtujil ali z njimi kako drugače razpolagal.

Izmed začasnih odredb sta za vas najprimernejši:

● prepoved, da dolžnik ne sme razpolagati s premoženjskimi stvarmi, in hrambo teh stvari;

● prepoved, da dolžnik ne sme odtujiti ali obremeniti svojih nepremičnin ali stvarnih pravic, ki so v njegovem korist vknjižene na nepremičnini, z zaznambo te prepovedi v zemljiški knjigi.

Dr. Pavle Zgaga, državni sekretar v ministrstvu za šolstvo in šport:

SLOVENIJA JE PREDOLGO ČASA ISKALA SVOJO POT IZ IZOBRAŽEVALNIH ZADREG IN TE SO ZDAJ ŽE RESNIČNO ZELO VELIKE

Smo ena redkih držav v Evropi z osemletnim obveznim šolanjem
– Ob iskrenju ideoloških blokov ne pozabiti, da gre pri urejanju
šolstva za izjemno veliko količino predvsem strokovnih
vprašanj – Zunanje preverjanje je vendarle z mnogih
zornih kotov povsem smotno, priporočljivo in
verjetno eden najbolj zanesljivih elementov
uspešnosti šole

Verjetno ne bi bilo pretiravanje reči, da je v drugi polovici
osemdesetih let v iskanju poti v tranzicijo ravno kritična
misel na področju šolstva bila eden od konstitutivnih
elementov tistega, čemur se je reklo slovenska pomlad.

PANORAMA

Naš ocenjevalec slovenske
politične scene daje

PALEC DOL
SERGIJU VLADISLAVU
MAJHNU,

mariborskemu odvetniku, ker
hoče po pravni poti doseči svoj
prav, vendar z vzporedno
gladovno stavko že vnaprej jemlje
pravni rešitvi pravo težo in vero
vanjo;

PALEC DOL

trmasti pravosodni ministrici

METI ZUPANČIČ,

ker je vsaj interno priznala, da se
je sklicevala na napačno
zakonsko določilo, česar si
takšne vrste minister ne sme
privoščiti

PREHOD, KI TRAJA

Ker je Slovenija v demokraciji zatrla natančno tisto civilnodružbeno iniciativo, ki je uspela pognati v razmerah tajajočega se partijskega monizma (v »diktaturi«), trenutno ne vidim odgovora na vprašanje, kdo bo iniciator družbenih akcij za racionalen in stimulativen način zaposlovanja tako starih in izkušenih kot mladih delavcev. Vsekakor to ne bo država v širšem smislu besede, se pravi državna oblast in politične stranke, ki jo trenutno konstituirajo. Ta se je sicer razglasila tudi za socialno, vendar je takšna samo toliko, kolikor to zahteva svojevrstna inercija prejšnje ureditve in socialnih pridobitev. Jedro preokupacije (širše) države pa predstavljajo težnje po zagotovitvi kar največjega gospodarskega kolača v času privatizacije družbenega kapitala, dalje težnje po prevladi v sferi izobraževanja, vpliv na javna občila in še posebej vpliv na pravosodno oblast, ki se danes ustvarja z uvajanjem trajne zasedbe sodniških in tožilskih funkcij. Tu je seveda še denacionalizacija, a v njej individualni upravičenec ne igra nobene posebne vloge, pač pa je videti veliko političnega oportunitizma v primeru katoliške cerkve.

Kaj je previsoko?

Na zadnjem pogovoru z direktorji je premier dr. Janez Drnovšek med drugim dejal, da bi si podjetja morala prizadevati tudi za notranjo racionalizacijo in za brzdavanje plač, »ne pa da vsako razbremenitev prenesejo v višje plače namesto v investicije in razvoj«. Kar nekaj direktorjev je ugovarjalo tezi o previsokih plačah. »Neto plače delavcev niso previsoke,« je dejal direktor steklarne Rogaška Pelko. Enakega mnenja je bil tudi Božidar Meglič iz kranjske Planike. Direktorji mislijo, da plače delavcev niso previsoke, prevelike pa so dajatev državi. Tako so novinarji s tega pogovora zapisali, da so direktorji prepričani, da ljudje zaradi nizkih plač ne bodo pripravljani delati, če se bodo neto plače še zniževale.

Sicer pa je pred nedavnim fenomenom »previsokih« plač podrobneje razčlenil predsednik gospodarske zbornice Dagmar Šuster. V lanskem letu je javna poraba v Sloveniji dosegla zavidljivih 853,3 milijarde tolarjev ali 10,7 milijarde nemških mark. To je za 4,8 odstotka več kot v letu 1993, medtem ko se je javna poraba v zadnjih letih realno povečala za 20 odstotkov. Pri vsem tem pa je zanimivo dejstvo, da država polni vrečo javne porabe po liniji najmanjšega odpora, torej kar iz različnih prispevkov za plače in za socialno ter zdravstveno zavarovanje... Tako je lani decembra država porabila več, kot je vse leto investiralo gospodarstvo. Kdor ne razume tega, da se v razumni državi, ne sme dati preko 851 milijard za državo, 455 milijard za plače in le 83 milijard za naložbe, pač ne razume ničesar, je takrat dejal Šuster.

Prepozno in prepočasno

Srečanje predsednika vlade z direktorji 18 podjetij, največjih slovenskih izvoznikov, je med drugim pokazalo tudi to, da bi moral premier večkrat najti čas za predstavnike gospodarstva, če noče, da bo vse več vprašanj ostajalo odprtih in čedalje bolj motečih. Direktorji so Drnovška in njegove gospodarske ministre zasuli s mnogimi urgentnimi vprašanji in problemi, s katerimi se srečujejo pri svojem delu. Marsikaj, kar so povedali, je pravzaprav že kar moreča trajnica v življenju gospodarstva, to pa pomeni, da se premier in vlada prepočasno odzivata na konkretna dogajanja in zato tudi zamujeta z ukrepi. Drugače je pač težko razumeti, da je dr. Drnovšek pospremil svoje goste z obljubo, da bo vlada (še) pripravila posamezne rešitve za izboljšanje njihovega položaja. Prav tako je po svoji navadnosti, da je premier pred direktorji izjavljaj, kako je ministrom in ministrom naročil, naj ukrepajo. Ali ministrstva sama ne vedo, kakšen je položaj v posameznih gospodarskih dejavnostih? Ali ne bi bilo normalno, da bi predvsem ona sproti in pravočasno predlagala ukrepe, namesto da čakajo na »ukaz« premiera?

Ob vzpostavitvi slovenske samostojnosti je bilo veliko upanja (zdej bi lahko rekli sanj), da bo nova država povsem drugačna, veliko bolj neposredno (in nebirokratsko) vzpostavila sistem in odnose svoje uprave s posameznimi družbenimi dejavnostmi, še zlasti tudi z gospodarstvom. Da bo vse skupaj potekalo veliko bolj fleksibilno in kooperativno, predvsem pa tudi hitro in v vsakem pogledu učinkovito. To bi med drugim lahko pričakovali tudi glede na našo majhnost in medsebojno prepoznavnost. Sozvočje državne in podjetniške politike bi bila lahko naša pomembna komparativna prednost, nekaj kar si lahko veliki sistemi in velike države mnogo težje zagotavljajo. Država in podjetja bi morala resnično nastopati v medsebojnem zavezanstvu, zdej pa se žal zdi, da si nekateri državni organi še naprej zamišljajo svojo vlogo v povsem drugačni obliki. Nekakšno vzvišenost in zamudništvo v ukrepanju oziroma neopredeljevanje do odprtih vprašanj je ena izmed tipičnih značilnosti zbrokratiziranih in od življenja odtrganih posameznikov in inštitucij, ki mislijo, da predvsem tako lahko dokazujejo svojo pomembnost in moč. Pri nas pa bi vendarle lahko vse skupaj potekalo veliko bolj neposredno in stalno, tudi komuniciranje direktorjev s predsednikom vlade in drugimi odločilnimi državnimi funkcionarji in uradniki.

Minister zavaja

Pravzaprav bi lahko rekli, da minister za zdravstvo dr. Božidar Voljč zavaja slovensko javnost, ko govori, da se mora tudi zdravstvo odpirati v svet, in ko ugotavlja, da bi bil prihod ruske ladje – plavajoče ocesne klinike »osvežitev za turizem«. Minister namreč propagira nekaj, kar bi po izjavah nekaterih vidnih slovenskih zdravnikov specialistov morali označiti za (strokovno) skrajno problematično, če že ne kar nevarno zadevo. Kdo se moti?

Vsi slovenski dnevniki so pisali, da naj bi čez dober mesec v slovensko morje priplula ruska ladja Floks, na kateri je ocesna klinika s 40 člani zdravstvenega osebja in devetimi ocesnimi zdravniki. Zasedrala naj bi se v Portorožu ali Izoli in začela opravljati zdravstvene storitve za samoplačnike. Po nekaterih informacijah naj bi pri nas opravili 24 tisoč operacij, slovenski turizem pa bi z operiranci realiziral 80.000 nočitev.

Dopisnik Dela je »potujoče« ruske ocesne zdravnike pred časom predstavil kot najbolj prepričljiv dokaz sposobnosti, strokovnosti in podjetnosti.

Zdej pa se je izkazalo, da slovenska »odprtost« vendarle ni brezmejna. Večer piše, da bi morali Rusi izpolniti tri pogoje: vsi zdravniki bi morali nostrificirati svoje diplome na Medicinski fakulteti v Ljubljani, včlaniti bi se morali v zdravniško zbornico, ki jim mora podeliti licenco za delo (ob tem je treba poudariti, da ta predvideva znanje slovenskega jezika) in dobiti bi morali delovni vizum. Nekateri so brž izračunali, da zbiranje vseh potrebnih dokazil traja najmanj štiri do pet mesecev. Hkrati pa so se že oglasili (domači) predstavniki stroke. Dr. Peter Dovšak, predstojnik ocesne klinike Kliničnega centra v Ljubljani je za Večer izjavil, da je »stališče stroke do te plavajoče klinike v vsej Evropi odklonilno«. Prav tako je dejal, »da je stroka v naši državi že močno napredovala in daleč so že tisti časi, ko se nismo mogli primerjati s svetovno ravni. O zdravnikih s te plavajoče klinike pa ni bilo slišati na nobenem svetovnem strokovnem seminarju. Nimatej nikakršnih referenc. Soditi o njihovem delu, uspehih in kvaliteti samo na podlagi perspektiv, pa bi bilo vendarle prehudu. Navsezadnje so jih odklonili na Hrvaškem, v Nemčiji, Avstriji in na Češkem. Tudi podatki, da so imeli med 40 tisoč operacijami menda samo devet najstarih, ki so se končale s komplikacijami, niso verodostojni, saj je to nemogoče, kajti tudi v najodobnejši kliniki je število komplikacij dosti večje.« Dr. Dovšak je še dejal, da ne smemo pozabiti, »da mora vsaka država štiti svoje prebivalce in še zdaleč ne sme dajati ljudem lažnega upanja.«

Različnosti pogledov med zdravstvenim ministrom dr. Voljčem in predstojnikom ocesne klinike dr. Dovškom seveda ni moč označiti zgolj za normalno različnost mnenj. Medtem ko dr. Voljč naklonjeno govori o »odprtosti« in »osvežitvi turizma«, dr. Dovšak očitno dvomi v strokovnost »plavajočih« zdravnikov. Je dr. Voljč svoje načelno pozitivno mnenje do gostujočih naslonil zgolj na prospekte, kar bi bilo moč sklepati po izjavi dr. Dovška, da Rusi »nimajo nikakršnih referenc? Če so Rusi res tako strokovno problematični, potem bi seveda na to moral prvi opozoriti minister za zdravstvo. Če pa ne gre za to, potem naj minister zagotovi in stori vse, da bi preprečil, da ne bi (samo) zaradi posameznih formalnih zank (ali ljubosumnosti), onemogočili prihoda ruskih zdravnikov v Slovenijo.

Ob tem pa bi bilo dobro pojasniti še nekaj stvari: kako si nekateri zamišljajo »odpranje« našega zdravstva v svet, če bomo tudi za vrhunске specialiste (in za njihovo začasno delo pri nas zahtevali znanje slovenskega jezika)? Kakšna je organizacija in kvaliteta naše zdravstvene službe – konkretno ocesnega zdravstva, če bi imeli ruski ocesni zdravniki pri nas kar naenkrat 20 tisoč samoplačniških operacij? Ali pa gre morda tudi za operacije ljudi iz drugih držav? V vsakem primeru takšno zanimanje za Ruse kaže na marsikaj v našem zdravstvu. In zato, predvsem zaradi nas samih, ne bi smeli kar tako opraviti z njimi.

Tečaj ali inflacija

Očitno se nadaljuje delitev na tiste, ki mislijo, da bi bilo treba spremeniti tečajno politiko, in na tiste, ki sodijo, da se s tem dolgoročno ničesar ne dobiva. Te delitve ne zajemajo samo »teoretikov«, ampak so čedalje bolj zaznavne znotraj gospodarstva, tako da ni moč več nasploh govoriti, da gospodarstvo kar počez zahteva spremembo tečaja tolarja. To se je nazorno pokazalo tudi ob zadnjem pogovoru predsednika vlade dr. Janeza Drnovška z direktorji.

Direktor Mure Božo Kuharič je navedel, da je lani Mura zaradi neustrezne tečajne politike izgubila približno 12 milijonov mark. Direktor Leka Dragonja je omenjal 15 milijonov dolarjev, Franc Grašič iz tržiškega Peka pa je dejal, da bi morali za pokritje razkoraka med tečajem in inflacijo izdelati 116 tisoč parov čevljev več. Direktor Pelko iz steklarne Rogaška pravi, da izvoz ni donosen in da izvozniki tonejo v rdeče številke.

Prav te dni smo lahko v enem izmed slovenskih listov prebrali ugotovitve, »da slovenski izvozniki nikakor niso zadovoljni s tečajem tolarja, ker izgubljajo«. Komentar pravi, da se »zgodba« ponavlja in slabša. Tečaj ne sledi niti inflaciji. »Računice kažejo, da je še pred štirimi leti marka v Sloveniji dobro bojevala tekmo z inflacijo, saj je bila inflacija 118-odstotna, marka pa je leta 1991 pridobila 138 odstotkov. Nato pa so se začele škarje zapirati in lani je marka povsem izgubila bitko z inflacijo, saj je slednja poskočila za 20 odstotkov, marka pa vsega za 6 odstotkov...« Nekateri zaradi vsega tega zadnji čas navijajo za približno 10-odstotno devalvacijo tolarja.

Po mnenju predsednika gospodarske zbornice Šusterja bo tečaj v prihodnosti vsekakor višji, kot je zdej. »Žal očitno zdej nismo pripravljene tečaja popraviti po malem, čeprav bi šlo to brez posledic na inflacijo in brez hujskih makroekonomskih pretresov, zaradi česar bomo čez čas prisiljeni to narediti koreniteje. Zgledov v tujini je dovolj. Tam, kjer nočejo devalvirati po pet ali sedem odstotkov in pustijo tečaj, kakršen je, morajo potem seči globlje. Tako so morali v Mehiki devalvirati za 40 odstotkov, pa bi morali še več,

če ne bi imeli zraven 'mame' Amerike, ki jim je pomagala s 40 milijardami dolarjev iz svojih zveznih rezerv...«

Direktor holdinga Iskra Dušan Šešek pa misli, da bi popraviljanje deviznega tečaja povzročilo dodaten pritisk na povečanje inflacije in podarja, da vodi Banka Slovenija pravilno tečajno politiko. Po njegovem mnenju bi bilo treba zavezati previsoko inflacijo in bolj bi se morali spraveševati, zakaj imamo v državi še tako visoko inflacijsko stopnjo. »Urediti je treba javno porabo, država pa naj porablja le toliko, kolikor gospodarstvo ustvari, in nič več.«

Predsednik vlade je v zvezi z idejami o devalvaciji dejal, »da devalvacije tolarja ne kaže pričakovati, saj bi imelo to dolgoročno negativne posledice tako za stabilnost valute kot za vse gospodarstvo«. Guverner osrednje banke dr. France Arhar pa misli, da je treba vztrajati pri takšni politiki, ki ne bo popuščala pri inflaciji, »ker bi bil to velik bumerang za razvoj Slovenije. Dr. Arhar je opozoril, da bi se obrestni znižale in tečaj povišal, če bi banka dala v obtok več denarja, vendar pa bi se tako zvišala tudi inflacija, ki je že tako ali tako previsoka.«

Seveda pa kljub vsemu ostaja dejstvo, da se materialni položaj najvitalnejšega dela našega gospodarstva, to je izvoznikov, dramatično slabša. Če vlada ne bo pravočasno pripravila kombinacije ukrepov (pri čemer sploh ne gre zgolj za tečaj) za blažitev sedanjega nezadovoljivega stanja, lahko spet pričakujemo upadanje proizvodnje, novo nezaposlenost in vrsto drugih (negativnih) spremljajočih pojavov. Pristojni vsekakor ne bi smeli biti brezbrizni do direktorskih opozoril, da so nujni takojšnji ukrepi in da razmere (v izvoznem) gospodarstvu že dolgo niso bile tako kritične, kot se zdaj. Eden izmed direktorjev (Nikolaj Bevk, Iskra Emeco) je celo dejal, da se pravi boj za obstoj podjetij šele začinja...

Poslanske ptice selivke

Selitev poslancev iz stranke v stranko se nadaljuje. Pri tem očitno ne igrajo kakšne posebne vloge načela in obljube volivcem. Ali ni čudno, da se nihče posebej ne ukvarja s tem? Volivci so nekomu dali glas povezano s povsem konkretno stranko in njenim programom. Ali ni prevara volivcev, če tako izvoljeni kar med mandatom poljubno menja stranke in seveda tudi programske usmeritve. Je prav, da se to tolerira in formalno omogoča?

Ob najnovejši selitvi poslanke Irene Oman se je za en glas obogatila Slovenska ljudska stranka, na zgubi pa je Socialdemokratska stranka. V tej stranki tudi ne vedo čisto natančno, kako bo z drugim njihovim poslancem Branetom Erženom, ki naj bi po nekaterih informacijah zapustil poslanske klopi »zaradi obdolitve, da je zasledoval uslužbenko državnega zbora«. Ali bo ostal v stranki, je po mnenju predsednika Janeza Janše odvisno od njegove osebne določitve in stališča stranke. Janša tudi selitve poslancev vidi v »luči poskusov razdora med Slovensko ljudsko stranko in Socialdemokratsko stranko Slovenije«. Zanj je poslanka Omanova ravnala nenačelno, ker svoje odločitve o odhodu v Slovensko ljudsko stranko ni uradno sporočila SDSS, kot je obljubila. Janša dopušča možnost, da je do njenega odhoda iz njegove stranke prišlo zaradi »nekaterih zamer, kot je očitke stranke, da je vzela sporno posojilo R plus 3«. Poslanka Omanova vse Janševe domneve negira.

Za razliko od razočaranega Janše se je predsednik SLS Manjan Podobnik »razveselil« nove članice poslanske skupine SLS iz »prijateljske« stranke. Podobnik pričakuje, da se bo sodelovanje med strankami slovenske pomladi še naprej krepilo in da se bodo čimbolj »enotno odzivali na napačne odločitve slovenske vlade«. Podobnik ni govoril o poskusih razdora med Slovensko ljudsko stranko in Janševimi socialdemokrati.

Zmagovalci in poraženci hkrati

Po pisanju posameznih komentatorjev je liberalna demokracija po umiku italijanskega veta na začetek sprejemanja Slovenije v Evropsko unijo hkrati največji zmagovalec in največji poraženec.

Tako Miha Kovač v Dnevniku piše, da je Zoranu Thalerju, če drugega ne, uspelo izboriti več manevrskega prostora kot Peterletu – kar ni malo, saj je v diplomaciji forma vsaj tako pomembna kot vsebina in slednjo še kako določajo podtoni in odtenki. S tem pa Thaler ni dokazal le tega, da je sposoben diplomat, ampak je tudi za nazaj opravičil Drnovškovo odločitev, da oglejsko izjavo vrže v koš; konec italijanskega veta je zato vsaj toliko poraz krščanskih kot zmago slavje liberalnih demokratov. Pri tem ni najpomembnejše niti to, da so se naši zahodni sosedje zelo verjetno omeščali tudi zaradi ameriških in evropskih pritiskov... Tudi če se je Zahod odločil, da krizo v nekdanji Jugoslaviji na njenem zgornjem robu osami z intenzivnejšim vključevanjem Slovenije v Unijo, na spodnjem pa s še več ameriški vojniki v Makedoniji, ne bi to čisto nič vplivalo na slovensko-italijanske odnose, če vlada ne bi pravočasno opazila, da je Peterle

z Oglejem naredil napako: tisto, kar pri vsej zadevi torej zares šteje, je dejstvo, da je eldesovska zunanja politika znala izkoristiti ugodne mednarodne razmere v svoj prid – in tega uspeha ji ne more vzeti nihče...

Marcel Koprol pa v Slovenecu opozarja, da je treba pri presojanju doseženega zapisati, »da smo brez razloga pred petimi meseci zavrnilli dokument (Oglej – op. p.), ki nam je prinašal več, kot je zdej slovenski vladi uspelo zagotoviti. Ker to ni tisto, kar smo po njihovih kritikah oglejske listine od njih pričakovali, saj novi dogovor predvideva preveč rešitev, ki škodijo slovenskim nacionalnim interesom, se sprašujemo, kaj se je zgodilo z geslom, ki so ga nasprotniki Ogleja ponavljali v dneh pred območnimi volitvami: Evropa da, toda ne za vsako ceno. Zdej nas namreč tja pošilja Drnovškova vlada celo tako, da bomo celotno breme tega zgodovinskega podviga nosili kar mi sami. Takim in podobnim vladnim poskusom in škodljivim odločitvam, s katerimi nas želijo spraviti pred evropskimi partnerji v izrazito podrejen položaj, moramo iz načelnih razlogov ostro nasprotovati ter jih skušati z demokratskimi sredstvi preprečiti...«

Kdo je prvi?

Poslanec Borut Pahor (ZLSDS), podpredsednik parlamentarnega odbora za mednarodne odnose izjavlja, da je bil »prvi kritik«, ki se je odzval na izjavo slovenske vlade o spremembi slovenske ustave. Borut Pahor v Republiki tudi dodaja, da je skupno sporočilo italijanskega in slovenskega zunanega ministrstva, ki je bilo objavljeno 6. marca letos, »res izjava oziroma dokument dobre volje brez pravnih posledic, vendar je moralna obveza. Ta dokument govori o razpoložljivih nepremičninah in pričakujem, da se bo italijanska politika na skupno sporočilo ministrov in na razpoloženje v Bruslju (ki zahteva od Slovenije, da izpolni italijanska pričakovanja – op. p.) odzvala tako, da bo v naslednjih tednih in mesecih zelo pritiskala na Slovenijo, naj izpolni pričakovanja in obljube o bolj konstruktivnem obnašanju...«

Borut Pahor v zvezi s tem opozarja, da se mu zdijo zelo pomembna stališča odbora za mednarodne odnose, ki so jih sprejeli v ponedeljek, 6. marca, da se doslej sprejeti sklepi in stališča glede odnosov z Italijo ne spreminjajo: »Državni zbor meni, da je vprašanje vračanja tako imenovanega optantskega premoženja formalno-pravno rešeno z Rimskim sporazumom. Slovenska delegacija nima mandata za pogajanja o vsebini tega sporazuma...«

Ali gre pri vsem skupaj za zavestno delitev vlog med vlado in parlamentom, za določeno taktiziranje ali pa za novo potrdilo, da Drnovšek in Thaler svojih najnovejših potez nista uskladila s koalicijskimi partnerji, oziroma da koalicijska vlada deluje samodejno, ali drugače povedano – pod odločilnim vplivom LDS? Nekateri pripombe na račun zadnjih dogovorov Slovenije z Italijo se namreč znotraj koalicije približujejo ocenam in strahovom v opoziciji.

Kakorkoli že – izrazita evforičnost (in samozadovoljnost) je opazna zgolj pri liberalni demokraciji.

Dr. France Bučar je v javnem pismu zapisal, da je Italija dosegla več, kot je nameravala doseči v Ogleju (vrnitev optantskega premoženja – torej privolitve v revizijo osimskih sporazumov, zagotovilo, da bomo spremenili ustavo, in obljubo o še večji zaščiti manjšine pri nas). Italija se je znebila pritiska Zahodne Evrope in si zagotovila možnost, da med pogovori vedno ustavi proces (vključevanja Slovenije v Evropsko unijo), če Slovenija ne bo ponižno sledila njenim zahtevam. Dr. Bučar piše, da je vlada prekršila izrecni sklep državnega zbora, da se nihče ne sme niti pogajati o reviziji osimskih sporazumov, »glede spremembe ustave je obljubila nekaj, kar po svojih pristojnostih ne more in ne sme«, in postavila Slovenijo v vazalen odnos do Italije. »Slovenija ne bo več odločala sama, ampak bo najprej odločila Italija, kar je največja katastrofa sedanje velike politične zmage.«

Vsekakor imajo prav tisti, ki v naslednjih tednih in mesecih pričakujejo, da bo Italija zelo pritiskala na Slovenijo – tudi zato, ker tako razklana Slovenija v pogledih na najbolj bistvena nacionalna vprašanja, kot se kaže zdej, pač ne more biti pretirano čvrst nasprotnik. Le kako je mogoče, da se pri nas začnejo odločilne razprave in razhajanje šele potem, ko so posamezne (mednarodne) odločitve že sprejete? To nas v očeh svetovne javnosti kaže v neresni in še kakšni neprijetni podobi.

Drnovškovo orožje

Predsednik vlade dr. Janez Drnovšek je med pogovorom s slovenskimi direktorji dejal, da bo razprava s tega pogovora vladi pomagala, da bo lažje brzdala apetite proračunskih in drugih prejemnikov. Vsekakor je dobro, da se premier zaveda, kako pomemben zaveznik so lahko direktorji pri bojevanju proti različnim pretiranim apetitom. Problem je le v tem, da ti apetiti niso omejeni zgolj na prostor zunaj vlade. Na vladne sklepe o najvišjem možnem okviru proračuna so namreč »pozabili« predvsem tudi ministri, ki so v svojih željah predvideno proračunsko številklo preseglili za 78 milijard tolarjev...

Prilpavil: J. K.

ODMEVI

DOGODKI

Dr. Pavle Zgaga, državni sekretar v ministrstvu za šolstvo in šport:

SLOVENIJA JE PREDOLGO ČASA ISKALA SVOJO POT IZ IZOBRAŽEVALNIH ZADREG IN TE SO ZDAJ ŽE RESNIČNO ZELO VELIKE

Smo ena redkih držav v Evropi z osemletnim obveznim šolanjem – Ob iskrenju ideoloških blokov ne pozabiti, da gre pri urejanju šolstva za izjemno veliko količino predvsem strokovnih vprašanj – Zunanje preverjanje je vendarle z mnogih zornih kotov povsem smotno, priporočljivo in verjetno eden najbolj zanesljivih elementov uspešnosti šole

PANORAMA: Kateri so temeljni cilji in izhodišča, zaradi katerih bi se morda vaša skupina, ki je pripravljala zakonodajo, če bi jo državni sbor zavrnil, pripravljena odločila odstopiti? Za čim čvrsto stojite in kaj je novega v primerjavi s sedanjim sistemom?

ZGAGA: Najprej bi rekel, da skoraj zaključena razprava, in to zelo dolga, v parlamentarnem odboru in samem državnem zboru nič kaj ne kaže na to, da bi bila šolska zakonodaja lahko zavržena. Nasprotno, obsežna, poglobljena razprava opozarja, da smo na najboljši poti, da v parlamentarni razpravi uskladimo morebitne neskladnosti, dopolnimo stvari, ki se samo z zornega kota ministrstva morda ne vidijo, in da Sloveniji prinesemo sodoben koncept izobraževanja. Če pa že zastavimo takšno predpostavko, bi odgovoril približno tako: Slovenija je predolgo iskala svojo pot iz izobraževalnih zadreg in te zadrege so zaradi neustrezne obstoječe zakonodaje zdaj že resnično zelo velike. Zaradi tega so nujne temeljne spremembe na tem področju, da bi bil pravzaprav sploh možen nadaljnji razvoj. Več takih konkretnih primerov lahko nakažemo. Dejstvo je, da še vedno obstaja zakon o usmerjenem izobraževanju, ki pokriva srednje šolstvo; za visoko šolstvo smo ga leta 1993 že ukinili z novim zakonom. Dejstvo je, da še zmeraj nimamo razdelitve na tako imenovano poklicno in splošno izobraževalno vertikalo v srednjem šolstvu, ki je normalna v vseh državah Evrope in ki edina lahko zagotavlja kvalitetne učinke, tako v smeri pridobivanja poklica kot v smeri pridobivanja prepotrebnihs osnov za prehod v visoko šolstvo. Ravno tako smo ena redkih držav v Evropi, ki je še pri osemletnem osnovnem oziroma obveznem šolanju.

zasledoval strokovne razprave, opazil, da so se debate izkristalizirale, da gre za res. Mi smo nameroma storili korak, ki ni v navadi, vsaj v tej državi ne, pri oblikovanju zakonodaje, da smo s predlogom, z osnutkom te zakonodaje seznanili široko javnost še pred razpravo v vladi. Tako smo na podlagi zelo bogate razprave dobili ogromno predlogov, ter osnutek še temeljito oblikovali, še preden ga je vlada v pozni jeseni dokončno potrdila in posredovala v parlament. Tudi v parlamentu tečejo razprave že od zgodnjega januarja. Matično delovno telo se je večkrat sestalo. Tudi državni zbor je temu posvetil veliko pozornosti. Meni se to zdi zelo koristno, čeprav je morda za ljudi, ki so neposredno angažirani pri teh stvareh, izjemno naporno in bi bilo veliko lažje delati z manj javne razprave. Že tako so iz določenega dela javnosti prihajale kritike, češ da je bilo teh razprav še premalo. Verjetno je v nadaljevanju pomembnejše to, da javna razprava ne bi ob iskrenju ideoloških blokov ali podobnih trenutkih pozabila, da urejanje šolstva vsebuje izjemno veliko količino povsem strokovnih vprašanj, ki jih je treba zelo koncizno, zelo logično rešiti, in da se je tudi o teh vprašanjih treba z največjo mero potrpežljivosti soočiti v parlamentu. Mi smo že preanalizirali predloge delovnega telesa in poslancev v državnem zboru. V svoje veselje lahko rečem, da je med predlaganimi priporočili za nadaljnje delo pretežen del usmerjen k piljenju strokovnih vprašanj, da pa je res, da se ob dveh, treh točkah zastavljajo tudi nekatere čisto ideološke dileme ali polemike. Za dobro slovenske šole je treba te polemike razrešiti.

PANORAMA: Tudi ideološka vprašanja so najbrž strokovna vprašanja?

Verjetno ne bi bilo pretiravanje reči, da je v drugi polovici osemdesetih let v iskanju poti v tranzicijo ravno kritična misel na področju šolstva pravzaprav bila eden od konstitutivnih elementov tistega, čemur se je reklo slovenska pomlad.

PANORAMA: Ali je morda samo vtis, da so bili v dosednji javni razpravi pred obravnavo v skupščini v ospredju samo nekateri bolj izstopajoči problemi, recimo debata v zvezi s cerkvijo in s religiozno vsebino v šoli, s avtonomijo šolskega prostora, sunanjim preverjanjem. Sodite, da je razprava celovito strokovno osvetlila predlagani sistem?

ZGAGA: Razprava o predlagani zakonodaji je zelo dolga, trajala je več let. Spočela se je v ekspertnih krogih, še preden je ekipa, ki trenutno dela na ministrstvu pri teh stvareh, pričela svoje delo. Verjetno ne bi bilo pretiravanje reči, da je bila v drugi polovici osemdesetih let v takratnih razmerah iskanja poti v tranzicijo, kritična misel na področju šolstva eden od konstitutivnih elementov tistega, čemur se je reklo slovenska pomlad. Razprave o usmerjenem izobraževanju, ukinitvi STM so se v veliki meri začele prav v tej široki skupini, ki je sodelovala pri spremembah v zadnjih letih na tem področju. Razprava je zdaj prišla do odločanja v parlamentu. Parlament je institucija, za katero je povsem normalno, da so v njej v prvem planu razprave in dileme o političnih vprašanjih, ki jih strokovna problematika, kakršno je tudi šolstvo, vsebuje. Po moji oceni je bila vrsta strokovnih vprašanj v različnih strokovnih krogih razvita, prediskutirana, premišljena in z mednarodno komparacijo pregledana. V zadnjih dveh letih smo praktično vse rešitve temeljito prediskutirali tudi z učitelji, z didaktičnimi strokovnjaki, skratka z vsemi tistimi krogi v Sloveniji, ki imajo strokovne reference in podlage za takšno delo.

PANORAMA: Razprava je v bistvu zahtevala šole po objavi v prilogi Šolskih razgledov in tudi takrat je bilo videti, da gre za ideološki spopad.

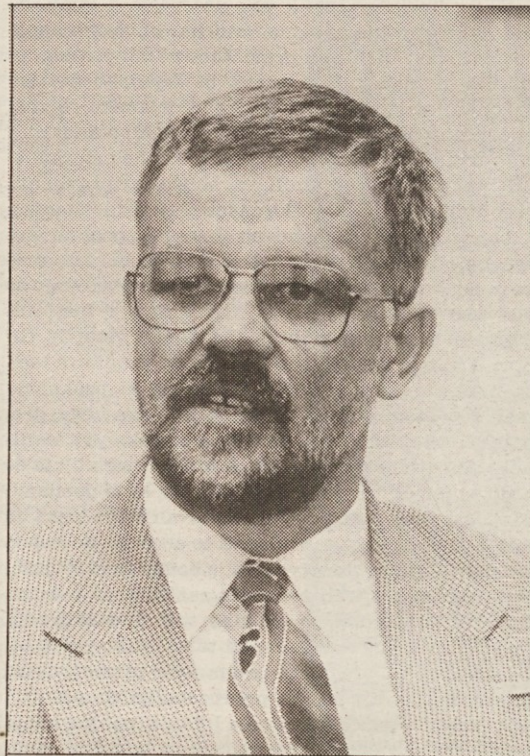
ZGAGA: Dokler se določeni koncepti pilijo v strokovnih krogih, je zanimanje široke javnosti relativno majhno. Zelo veliko predosnutkov je bilo in ti osnutki niso bili skriti očem javnosti. Različni seminarji, okrogle mize, ki smo jih organizirali na raznih koncih Slovenije, vabili k sodelovanju ravnatelje, učitelje in pedagoške strokovnjake, so venomer kazale na določene točke, ki jih je treba strokovno dogovoriti ali pa podrobneje utemeljiti. Potem ko smo imeli privrkat pred seboj celoto, smo zasnutke zakonodaje zgodaj jeseni objavili v Šolskih razgledih. Takrat je verjetno tudi tisti del javnosti, ki ni

ZGAGA: Če zastavljamo razpravo o ideoloških in podobnih problemih, potem seveda to je tudi strokovno vprašanje. S tem smo se v našem krogu ukvarjali še pred sprejemom nove zakonodaje v slovenski državi. Ne nazadnje naj spomnim na vrsto razprav, ki so potekale v osemdesetih letih, razprav, v katerih smo kritično ocenjevali npr. ideologem »vsestransko razvite osebnosti«, ki so opozarjale na nujnost oblikovanja družboslovnih znanstvenih vsebin v srednjem šolstvu namesto ideoloških predmetov. Mislim, da je tudi stroka na Slovenskem marsikaj o tem dorekla in da v teh točkah nismo daleč narazen od tistega, kar danes stroka tudi v svetu pretežno zagovarja. Dejstvo je, da se na tem področju soočamo z dvema pomembnima elementoma. Šola mora na eni strani zagotavljati tudi horizont, znotraj katerega se izvaja tisti del socializacije, ki prispeva k strpnemu sobivanju ljudi dane družbe. In v tej točki je soočena z dejstvom, da se v njenem krogu srečujejo ljudje, otroci, mladi ljudje, odrasli ljudje z različnimi nazori. V tej točki se pogovor včasih polemično obrne v tezo, da je javna šola, ki se po definiciji izloča iz kakršnekoli konfesionalnosti, vrednostno nevtralna šola, da meji na nihilizem, da zanemarja vrednote itd. Velikokrat smo opozarjali, da je to hudo zmotna in neutemeljena trditev. Kon-

Zasebna šola, ki bo prejela javna sredstva, se bo morala držati vseh pravil, ki veljajo tudi za javno šolstvo. Zakonodaja, ki smo jo pripravili, ne omogoča, da bi bile plače učiteljev na zasebni šoli višje od plač v javni šoli.

fesionalnost ni edina oblika vrednostnega izražanja in tudi religija ni edina oblika morale. Je morda ena od njih, morda pomembna vendar ne edina.

Namesto ideloško nevtralne šole – v nekem morda paradoksalnem pomenu besede – bi raje uporabil izraz, ki ga uporablja George La None, ameriški avtor, ki se ukvarja s temi vprašanji, in govori o »pravno nevtralni šoli«. Če gre za javno šolo, če gre za šolo, pri kateri je dolžnost države, da v njej poskrbi za izobraževanje in vzgojo mladih ljudi, potem gre seveda za šolo, v kateri čisto določen pogled, čisto določen nazor, konfesija, moralni ali etični kodeks ne more biti edino zveličaven oziroma ga država ne more postavljati kot edinega zveličavnega. Eden najpomembnejših elementov javne šole

je tudi segment vrednot. Ta v moderni družbi ustvarja predpostavke za tolerantno sobivanje ljudi, ko odrastejo. V tem smislu ima javna šola izjemno pomembno vrednotno nalogo, ki seže čez partikularne vrednote posameznih družbenih skupin. V tej točki smo se z gledovalci po mnogih izobraževalnih sistemih Evrope, tudi Severne Amerike. V tem segmentu pa javno šolo dopolnjuje tudi zasebno šolstvo. Tu se pri nas verjetno srečujemo z neko noviteto, ki je doslej nismo bili navajeni in jo seveda težko vključimo v svoj način razmišljanja. O privatnem šolstvu pri nas obstaja še zelo veliko predsodkov, tudi zaradi tega, ker ga ne poznamo dovolj.

Privatne šole se v svetu praviloma ne ustanavljajo iz razloga, zaradi katerega se ustanavljajo druge privatne firme, ne zaradi profita, pač pa zaradi nekaterih drugih razlogov. Najpogostejši razlog je nazorske narave, recimo konfesionalne, vendar ne samo te. Ustanavljajo se tudi na temeljih posebnih pedagoških filozofij, ki so drugačne od tistih, ki jih praviloma prakticirajo šolski sistemi povsod po svetu. Walfordska šola je tudi pri nas v tem kontekstu že prisotna. Vsa priporočila mednarodnih agencij s tega področja govorijo v to smer, da je privatno šolstvo v sistemu izobraževanja potrebno dopuščati, ni pa v teh priporočilih nikjer rečeno, da mora država temeljito stimulirati, da mora poskrbeti predvsem za obstoj privatnega šolstva. Država mora poskrbeti za javno šolstvo. Narobe pa bi bilo, in hudo v sporu s človekovimi pravicami, če bi država preprečevala ali prepovedovala oblikovanje šolskih institucij tudi v takšni smeri, kot sem jo opisal. Razen seveda, kadar bi takšne institucije kršile druga splošna načela. Zasebno šolstvo utegne dodatno obogatiti izobraževalno ponudbo pri nas. Naj omenim, da kar nekaj tega interesa, ki ni pobarvan le konfesionalno, ampak recimo z določenimi strokovnimi interesi, že najdemo prav v sferi poklicnega izobraževanja. Tu je takšna možnost še toliko potrebnejša

ZGAGA: Drži. Precejšen del nesporazumov in tudi očitkov določenih konfesionalnih krogov, če smem reči, se je dotikal prav ureditve privatnega šolstva v odnosu do sistema, ki ga imamo sedaj. Naj pri tem opozorim na dve, tri pomembne razlike. Ko je Slovenija postala samostojna država, se, kot veste, večina zakonov na področju šolstva ni spremenila. Istočasno pa so spremembe, ki so pri nas nastale, zahtevale, naj se pri nas dopustijo tudi določene oblike izobraževanja, na katere v preteklem sistemu ni bilo mogoče misliti. To zadevo se je leta 1991 zakonsko dalo realizirati samo skozi sistem koncesij. Gre za to, da država razpiše koncesijo za opravljanje določene dejavnosti, recimo gimnazijskega programa, in da se za takšno dejavnost prijavi določena privatna pravna oseba, ki to dejavnost opravi, država pa zagotovi sredstva za izvajanje tega programa.

PANORAMA: Samo takrat je šlo za to, da lahko verske gimnazije izdajajo javne listine.

ZGAGA: Šlo je za dve stvari, ne samo za izdajanje listin. Ena stvar je ta, da listine verskih gimnazij niso bile javno priznane, čeprav je bil učni program v precejšnjem delu na enakih standardih kot v javnih gimnazijah. Šlo je še za vprašanje financiranja. In tu je koncesija pomenila, da se v znatnem delu ta program financira enako kot v javnih šolah. Izvzeti moramo investicije. Koncesija je po definiciji pravzaprav namenjena temu, da z njo država razširi javno ponudbo tam in takrat, kadar je sama ne zmore. To z drugo besedo pomeni, da koncesijo država tudi ukine takrat, kadar lahko to zadevo racionalneje sama postori. Koncesija je lahko torej zelo kratkotrajna in kratkovidna rešitev in z njo nikjer v svetu ne poteka financiranje zasebnih šol. Se neki drug problem je: koncesija predpostavlja vendarle skupen državljanski standard dejavnosti, ki naj bi jo v tej obliki izvajali, kar pomeni, da morajo biti storitve, ki jih ta dejavnost opravlja, enako dostopne vsem državljanom, ne glede na morebitne nazorske ali kakšne drugačne razlike med njimi. Zasebne šole pa seveda lahko postavijo za sprejem v svoje prostore neke dodatne pogoje, ki so lahko tudi obarvani konfesionalno, pedagoško nazorsko ali kakorkoli drugače že. Mi smo temeljito proučili privatne sisteme šolstva v svetu. V Zahodni Evropi obstaja cela pahljača rešitev, od držav, ki privatne šole sploh ne financirajo iz državnega proračuna, do držav, ki v veliki meri plačujejo privatno šolstvo iz državnega proračuna. Tam, kjer države privatno šolstvo čisto nič ne stimulirajo, se praviloma tudi skoraj nič ne vpletajo v njihove standarde, v njihovo upravljanje, in obratno: recimo na Nizozemskem, ki veliko dá privatnemu šolstvu, država zelo močno regulira tudi privatno šolstvo.

Zaradi specifičnih razmer, ki v Sloveniji obstajajo tudi zato, ker nimamo tradicije na tem področju, smo se odločili, da bomo naš sistem poskusili razviti z močnejšo finančno spodbudo. Predlog zakonodaje vsebuje dve varianti: 75 oziroma 85 odstotkov sredstev, ki bi jih sicer dobivala javna šola v tem segmentu. Menimo, da je s tem mogoče v razumnih mejah omogočiti razvoj zasebnega šolstva v Sloveniji, ne zgolj konfesionalnega, ampak morda obarvanega tudi še s katero drugo specifiko. S tem odpravljamo težave, ki nam jih je povzročil sistem koncesij v letu 1991, in zagotavljamo, da ta sistem šolstva postane kvaliteten, trden in trajen.

PANORAMA: Morda lahko na to naveševa dve gimnaziji v šentvidu, eno privatno, eno javno in precej boljši standard v škofovski gimnaziji.

ZGAGA: Tu je verjetno še dodaten argument, ki opozarja na to, da je reševanje zasebnega šolstva s koncesijo nemogoča ali pa vsaj problematična oblika. Država seveda nima opraviti samo s financiranjem ene gimnazije, zagotoviti mora izobraževanje vsem, ki izpolnjujejo temeljne pogoje, da vstopijo v določen tip izobraževanja. Stanje, kakršno je vladalo v našem šolstvu, in žal še vlada, zahteva ogromne investicije, ogromna vlaganja. Še posebej v srednjem izobraževanju določene investicije niso bile izvršene. Tako imenovani »šolski tolar« v naslednjih letih bo veliko pripomogel, da se glavne pomanjkljivosti na tem področju razrešijo. Seveda pa z druge strani zasebne šole lahko računajo z delom zasebnih sredstev, na katere država ne more vplivati. Povem lahko samo to, da financiranje dejavnosti privatnih šol, kot je zamišljeno v novi zakonodaji, ni neodstodno. Računa s tem, da ima zasebni ustanovitelj svoje funde in da lahko z njimi operira na področju dejavnosti šole. Druga zadeva je ta, da se bo zasebna šola, ki bi prejela javna sredstva, morala držati vseh tistih pravil, ki veljajo tudi za javno šolstvo. Zakonodaja, tako kot smo jo pripravili, ne omogoča, da bi na primer bile plače učiteljev v zasebni šoli, ki prejema javna sredstva,

(Nadaljevanje na naslednji strani)

Piše: Martin Ivanič

Prehod, ki traja

Sedanji podpredsednik državnega zbora Republike Slovenije dr. Lev Kreft je nekoč, ko je postal moderno na veliki zvon obišči demokratizacijo, o tožno zapisal, da se nekatere družbe demokratizirajo, druge pa so - demokratizirane...

Nobenega dvoma ni, da so takšni ljudje vsaj potencialno ogroženi. Ni jih sicer mogoče kar mehanično vzporejati s tistimi, ki se jim je podjetje »sesulo« in imajo »srečo«, da s podporo končajo na zavodu za zaposlovanje...

individualne!) z materinsko skrbjo bedeli nad vprašanjem zaposlenosti populacije in s tem učinkovitosti družbenega kapitala, vložena v njihovo šolanje...

v sferi izobraževanja, vpliv na javna občila in še posebej vpliv na pravosodno oblast, ki se danes ustvarja z uvajanjem trajne zasedbe sodniških in tožilskih funkcij...

arena

Tudi z lačnimi je na tem svetu precej paradoksalnega. Medtem ko so eni lačni zato, ker nimajo kaj dati v usta, drugi gladujejo zato, ker nočejo jesti...

Lakota

vica, in povsod kjer se dogajajo krivice, so tudi lačni, iz takšnih ali drugačnih povodov in razlogov.

Seveda tudi v občini Slovenija ni nič drugače. Koliko je lačnih zaradi pomanjkanja, sicer nihče natančno ne ve, bolj zanesljiv pa je podatek, da je trenutno zaradi stavke aktualno le še eno gladovanje...

Mariborski odvetnik Sergij Vladislav Majhen tokrat ne stavka prvič in zaradi slabih izkušenj izpred štirinajstih let, ko so ga menda s prevaro pripravili k prekinitvi gladovne stavke, tokrat noče popustiti...

Odvetnik Majhen namreč stavka zato, ker ni bil izvoljen za mariborskega notarja. On trdi, da je za tako opravilo primeren, ministrica za pravosodje pa, da ni...

In v tem grmu je paradoks. Odvetnik in pravnik, kakršen je Majhen, bi se pač lahko spoprijel s svojimi nasprotniki s pravnimi sredstvi in vsemi pravnimi zvižavami, ki jih prav gotovo dobro pozna...

Piše: Jože Smole

Skrb za našo manjšino

V politiki do Italije je bilo v zadnjih letih narejenih nekaj hudih napak. Zasižita življenjskih interesov slovenske narodne skupnosti, ki je imela v jugoslovansko-italijanskih odnosih prednostno mesto...

na pomembnih državnih položajih pa so iz ozkostranskih razlogov skušali razvrednotiti vse, kar je bilo doseženo v preteklosti...

nacionalistične in neofašistične sile. Te izhajajo iz tega, da se na majhno Slovenijo lahko učinkovito izvaja pritisk, kar se na večjo nekdanjo Jugoslavijo ni dalo...

da je Slovenija tista država, ki se ne ravna po evropskih standardih. Na Slovenijo se izvaja pritisk, da mora »spremeniti« svoje obnašanje...

Kot pri vsaki zgodbi, je tudi pri tej notarski zanimivo pogledati na njen začetek. Če ne zaradi drugega, vsaj zato, da poskušamo ugotoviti, če je do nje res moral priti...

Trma

je nenadoma ugotovila, da ni zaupanja vreden človek. Vse lepo in prav, ministrica pač takšno pravico ima, le da se mora pri tem sklicevati na pravilne zakonske določbe...

Odvetnik Majhen trdi, da se je na napačno in da ga je nezakonito zavrnila. Njegove trditve se zdijo kar močno smiselne in verjetne, seveda pa bo glavno besedo pri tem le imelo sodišče...

Za pravosodno ministrico Meto Zupancičevo, ki je tudi pravica po poklicu, je to seveda sila nerodna zadeva, saj si takšne sorte minister pač ne sme privoščiti tako enostavne in razvidne spodsrljaja...

Ministrica bi se lahko zgedovala vsaj po zdravstvenem ministrstvu in zdravniški organizaciji, ki sta tudi popustila, čeprav sicer precej pozno...

Seveda prav nič ne navijamo za odvetnika Majhna, le zaradi oblasti, ki se obnaša tako kot francoski kralji, se marsikomu lahko obrne zelodec...

Boža Gloda

Piše: Drago Kuhar

Včeraj bivanja

Živi spomin je najboljši nezmotljiva beležka človekovega bivanja, pa na vsaj najbolj perspektivna časa in prostora bližja ali oddaljena ali kar zdalej. Da je po zaba lahko kronična pozabljenost širokih razsežnosti, dobro vemo...

tvi, ni moč spregledati, saj spovedanci te združuje so kot počestniška osvajačna romarija, ki se prepoznava po zadržljivi enakoobličnosti, katera ima toliko človeškega v sebi...

Živi spomin je odprta knjiga za vsakogar, ki se želi učiti in naučiti, vedeti in znati, zato ga listajmo in spoznavajmo. Razlagajmo ga detetom kot neodkrito skrivnost...

Protestantizem se je boril proti praznovornju in poganstvu ljudske religioznosti, vražjevernosti in čarodništvu, vendar tako, da ni prizadel mitologije in transcendence kreativnega posameznika...

pokrajine oziroma notraj njih slovenske cerkvene občine. Čeprav je katoliška gromska strela švigala vsepovek po živih in že mrtvih, po še nerajnih in že odhajajočih, se je razsvetljena in humana eksistencialna misel iz evropeizirane civilizne sveta zadržala tako v posamezniku kot v svoj blagor skrbeči družini...

Katoliška nadutost se je napihovala vse do potujočih oblakov, a jasno nebo ji ni bilo dosegljivo. Tudi sonce ni gredo tej napihjenosti obraza, ampak je raje obrnilo svoje žarke k trdoživim prekmurskim slovenskim prosveteljskim besedologom in jezikoologom...

Ekonomsko nadzorovanje

POŠTENO GOSPODARJENJE

Zagotavljanje uspešnega delovanja nadzornih svetov gospodarskih družb

V načelu je oblikovanje nadzornega sveta naših delniških družbah prepuščeno določbam njihovih statotov, ob tem pa je nadzorni svet obvezen organ v pretežnem delu srednje velikih in velikih delniških družb. Pri družbah z omejeno odgovornostjo bo nadzorni svet ustanovljen, če se bodo združbeniki za to odločili v družbeni pogodbi. Za uveljavljanje upravljanja, t.j. izvajanja strokovnega nadzora nad poslovanjem, bi si morali prizadevati v vseh gospodarskih družbah, zlasti tistih, ki bodo nastale z olastninjenjem nekdanjih družbenih podjetij.

Od številnih lastnikov ni mogoče pričakovati pravega uresničevanja lastniškega interesa.

Če tudi ni mogoče pričakovati od bodočih maloštevilnih lastnikov, ki bodo to postali s ceninimi nakupi certifikatskih delnic na sekundarnem trgu vrednostnih papirjev. Slednji bodo v povprečju sledili predvsem cilju uresničevanja čimvečje donosnosti kapitala na kratak rok, manj na dolgi rok in s tem manj k uresničevanju drugih gospodarskih ciljev. Kako zagotoviti uspešno upravljanje gospodarskih družb, ki bo vodilo naše gospodarstvo v razvoj tržno-socialne države, bi moralo biti ta vprašanje zato eno od osrednjih družbenih vprašanj. Nasprotno je to le vprašanje, s katerim se ukvarjajo ozke politične in poslovne strukture, ko pripravljajo vsebino svojih predstavnikov nadzorne svete. Neodvisna stroka, zlasti ekonomska, bi zato morala kar najhitreje poskrbeti za uporabo najboljših standardov, ki jih v izvajanju upravljanja poznajo razvite države.

Pristojnosti nadzornega sveta

Pristojnosti nadzornega sveta organa upravljanja so v zakonu o gospodarskih družbah opredeljene na več mestih. Tj. določbah, ki opredeljujejo pristojnosti nadzornega sveta neposredno, naloge posloводства (uprave), pristojnosti skupščine družbe in določajo vsebino poročila, ki jih nadzornemu svetu daje poslovodstvo.

Če izhajamo iz strokovne opredelitve posloводства je jasno, da nadzorni svet nadzoruje načrtovanje, organiziranje, vodenje in kontroliranje družbe, ki jih izvaja poslovodstvo. Nadzorni svet tako lahko zahteva od posloводства poročilo o izvajanju vseh poslovodnih funkcij, ki jih je potrebno uresničevati za doseganje ciljev gospodarske družbe. Nadzornemu svetu tako lahko razumemo kot splošno in se mora nanašati na kakršnokoli pomembno vprašanje za poslovanje družbe. Takšna aktivna naštevane vsebine poročil v zakonu o gospodarskih družbah, ki jih mora poslovodstvo predlagati nadzornemu svetu, je tako lahko moteče ali celo ovira za uresničevanje upravljanja v družbah, kjer v statutu in poslovniku nadzornega sveta ne bi jasno opredelili njihovih pristojnosti in delovanja, upoštevaje pri tem strokovno teoretično opredelitev upravljanja.

Najpomembnejše poročilo, prek katerega nadzorni svet spremlja poslovanje podjetja, je letno poslovno poročilo. Tako je tudi v zakonu o gospodarskih družbah posebej določen postopek sodelovanja posloводства in nadzornega sveta pri oblikovanju letnega poslovnega poročila, ki se po zakonu pripravlja za obravnavo na skupščini družbe. Poslovodstvo strokovno oblikuje letno poročilo in je njegov predlagatelj nadzornemu svetu, ki mora

o njem podati svoje mnenje. Letno poročilo obsega letno računovodsko poročilo z računovodskimi izkazi (bilanca stanja, izkaz uspeha, izkaz uporabe dobička in kritja izgube, izkaz finančnih tokov) in poslovno poročilo. Z letnimi računovodskimi izkazi se družbe predstavljajo v svojem okolju, pred lastniki pa posloводства z njimi opravljajo obračun dela. Zato je pomembno, da so podatki v njih zanesljivi. Sodbo o tem, ali so računovodski izkazi resnični in pošteni, mora sicer podati zunanji pooblaščen revizor.

Toda naloga nadzornega sveta – podati mnenje o letnem poslovnem poročilu – je zahtevna v vsakem primeru, tudi v primeru pozitivnega revizorjevega mnenja o računovodskih izkazih. Pošteno in resnično izkazani podatki in informacije v računovodskih izkazih namreč še ne pomenijo, da družba uresničuje svoje cilje. Še težje je, ko revizorjevo mnenje o računovodskih izkazih ni pozitivno.

Nadzorni svet se mora opredeliti do računovodskih poročil, ki poleg računovodskih izkazov vsebujejo še razčlemba in druga pojasnila posameznih računovodskih postavk ter do poslovnega poročila, ki vsebuje analize preteklih dožnanj in stanj. Analize preteklih dožnanj in stanj lahko izhajajo iz računovodskih podatkov in pripadajočih izkazih, lahko pa posegajo tudi na področja trženja, proizvodnje, financiranja, kadrovanja. V njih za namena nadzornega sveta ne bi smeli manjkati kazalniki financiranja, investiranja, finančnega položaja, gospodarnosti, zlasti pa ne kazalniki donosnosti, ki dajejo zbirno sodbo o uspešnosti delovanja posamezne družbe.

Oblikovanje mnenj o letnih poročilih ali preizkušanje letnega poročila za skupščino družbe zahteva od članov nadzornega sveta poleg splošnih ekonomskih znanj tudi specialistična znanja s področja financ, računovodstva in revizije, t.j. znanja, s katerim je moč nadzirati bistvene odločitve posloводства. Pri tem je potrebno upoštevati, da sta tako poslovodstvo kot nadzorni svet dolžna varovati podjetniški interes. Ker nadzorni svet presoja, ali poslovodstvo ravna s skrbnostjo vestnega in poštenega gospodarstvenika, tudi njega zadevajo pravila o skrbnosti vestnega in poštenega gospodarjenja.

Revizijska komisija kot stalni organ nadzornega sveta

Izkušnje v svetu kažejo, da nadzorni sveti (naziv »nadzorni svet« uporabljamo za organ upravljanja – angleško »board of directors«) za svoje učinkovitejše in uspešnejše delovanje ustanavljajo več komisij, ki se ukvarjajo s posameznimi strokovnimi področji iz njihove pristojnosti. S proučevanjem smo prišli do spoznanja, da bi bilo pri nas potrebno pri tem slediti anglo-ame-

riški ureditvi. Ta ureditev namreč pozna kot eno najpomembnejših stalnih komisij nadzornega sveta revizijsko komisijo.

Današnje in prihodnje naloge ter razvoj v delu ter revizijskih komisij bi nam morali biti podlaga za opredelitev pristojnosti revizijskih komisij ob samem začetku oblikovanja nadzornih svetov naših gospodarskih družb. To je upravičeno iz več razlogov, ki so med drugim narekovali, da smo tudi na področju računovodstva in revizije že doslej sledili bolj anglo-ameriškim rešitvam kot rešitvam v drugih germanških državah. Zato podajam najpomembnejša spoznanja o revizijskih komisijah, ki izhajajo iz posebne študije, ki jo je leta 1993 o delovanju teh komisij na vzorcu 422 družb iz 11 držav opravila revizijska hiša Price Waterhouse za Raziskovalno ustanovo Inštituta notranjih revizorjev (The Institute of Internal Auditors Research Foundation).

Akt o pooblastilih in pristojnostih revizijske komisije

Dobro sestavljen akt o pooblastilih in pristojnostih revizijske komisije je izrednega pomena za uspešno delovanje komisije. Služi kot navodilo, po katerem se komisija ravna pri izvajanju nalog v skladu s pričakovanim nadzornega sveta. Akt mora tudi jasno določiti odgovornosti in pooblastila komisiji, da ta lahko izvede vsako preiskavo, ki je potrebna za izpolnjevanje njenih zadolžitvev. Nekatere družbe pooblastila in pristojnosti komisije vključijo kar v statut, v vsakem primeru pa mora akt o revizijski komisiji odobriti nadzorni svet v polni sestavi.

Izbira članov komisije in opredelitev njihove neodvisnosti

Nadzorni svet ali njegova posebna komisija za imenovanja imenuje člane revizijske komisije izmed svojih članov. Člani bi morali imeti lastnosti kot so: nagljenost k poizvedovanju, objektivnost in sposobnost trezne presoje, dobro poznavanje poslovanja družbe, predanost delu komi-

sti, ki niso zaposleni v družbi, ki niso njeni delničarji in niso vključeni v posle družbe ali nimajo z družbo drugih odnosov, ki bi lahko na družbo pomembno vplivali pri njihovi presoji.

Ameriški pravni inštitut je v svoji publikaciji Načela nadzora v podjetjih: analiza in poročila (The American Law Institute, Principles of Corporate Governance: Analysis and Recommendations) predlagal, da so revizijske komisije sestavljene samo iz takih članov nadzornega sveta, ki niso zaposleni v družbi in v njej tudi niso bili v preteklih dveh letih. Predlaga tudi, da večina članov ne sme imeti »pomembnih odnosov« z vodilnimi izvršilnimi delavci družbe. Pri tem pa smernice dopuščajo, da pri opredelitvi »pomembnih odnosov« pri omejitvah, ki so vezane na dolarske zneske, nadzorni svet sam presodi, ali imajo te okoliščine nasproten učinek na položaj člana nadzornega sveta in tako ne morejo škodovati družbi.

Pomembno vprašanje pri opredelitvi neodvisnosti člana revizijske komisije je tudi delež delnic, ki jih ima v družbi. Na prvi pogled se zdi, da bi lahko bilo nepomembno, koliko delnic ima kandidat za revizijsko komisijo, saj je osnovna naloga revizijske komisije varovanje interesov delničarjev. Toda položaj je bolj zapleten, saj obstajajo okoliščine, v katerih bi bil velik finančni interes lahko problematičen pri uresničevanju neodvisnosti člana nadzornega sveta. Tako je v amerškem zakonu o izboljšavah zvezne organizacije za zavarovanje hranilnih vlog (Federal Deposit Insurance Corporation Improvement Act – FDICIA) na primer določeno, da član nadzornega sveta, ki je velik delničar, ne more biti član revizijske komisije v banki.

Vrsta družb ima v svojih nadzornih svetih nekdanje vodilne delavce in zlasti nekdanje glavne poslovodje. Presoja njihove neodvisnosti in primernosti za članstvo v revizijski komisiji je odvisna predvsem od odnosa nekdanjega vodilnega delavca s sedanjim in od tega, koliko časa je preteklo od njegove upokojitve.

Upoštevanje bistvene opredelitve pri zagotavljanju neodvisnosti članov revizijskih komisij bi, po sklepu omenjene študije, člani revizijske komisije morali biti ti-

vsakega člana revizijske komisije sta po ugotovitvah omenjene študije pri končni odločitvi najbolj pomembna dejanska neodvisnost kandidatovega mišljenja in njegova zmožnost, da objektivno pristopa k vsem zadevam, ki jih obravnava revizijska komisija.

Število članov revizijskih komisij in njihove delovne izkušnje

Velikost članov revizijskih skupin mora ustrezati velikosti posamezne družbe in razmeram v njej. V povprečju štejejo revizijske komisije tri do pet članov.

Družbe v revizijske komisije večinoma imenujejo izkušene člane nadzornih svetov. Najmanj en član mora imeti strokovna znanja in delovne izkušnje s področja finančnega poročanja, računovodstva ali revidiranja. Večina članov bi morala imeti znanje in izkušnje v poslovodstvu in koristno bi bilo, če bi vsaj en član komisije dobro poznal panogo, v kateri družba posluje. FDICIA predpisuje, da morata imeti vsaj dva člana revizijske komisije biva izkušnje s področja bančništva, finančnega posloводства, računovodstva ali revidiranja.

Poročanje o dejavnosti komisije

Vse revizijske komisije obdobjno poročajo nadzornemu svetu o svojem delu s posebnimi poročili ali v obliki zapisnikov z delovnih sestankov. Marca 1993 je Odbor za javni nadzor Komisije za borzne vrednostne papirje (The Public Oversight Board of The Securities and Exchange Commission – SEC), ki deluje v okviru Ameriškega inštituta pooblaščenih javnih revizorjev (The American Institute of Certified Public Accountants – AICPA) izdal svoje poročilo s priporočilom Komisiji za borzne vrednostne papirje, naj zahteva, da se k letnim računovodskim izkazom doda tudi izjava revizijske komisije. V priporočilu je navedeno, kaj morajo vsebovati poročila.

Preverjanje notranjega kontroliranja

Revizijska komisija skupaj s poslovodstvom pregleduje postopek za ocenjevanje tveganj, da bi bili računovodski izkazi hote ali nehoti napačno podani. Poleg tega mora ugotoviti, kako služba za notranje revidiranje in pooblaščen revizor upoštevata tveganja pri določanju obsega in predmeta revidiranja. Vsi ti lahko dajejo komisiji koristne napotke, ko ta proučuje dejavnike tveganja in načine, kako jih ublažiti.

Dobro načrtovani in pravilno izvajani sistemi notranjega kontroliranja pomagajo zmanjševati tveganja v zvezi z nepravilnimi navedbami v računovodskih izkazih. Revizijske komisije naj bi zato proučile in preverjale ustreznost notranjega sistema kontroliranja. Tako služba za notranje revidiranje kot neodvisni pooblaščen revizor ocenjujeta notranje kontroliranje v okviru izvajanja revizij. V skladu s standardi Inštituta notranjih revizorjev naj bi služba za notranje revidiranje vsako leto predložila poročila o svojem delu poslovodstvu družbe in revizorski komisiji. Ta poročila naj bi opozorila na tiste ugotovitve, ki kažejo na nepravilnosti, nezakonita dejanja, napake, neuspešnost, zapravljanje, neučinkovitost, konflikt interesov in druge slabosti.

Romana Logar
v Republiki

Zagotovitev uspešnega delovanja nadzornih svetov gospodarskih družb ni le politična, temveč tudi strokovna odgovornost. Obe pa sta na prehodu iz starega v nov družbeno-gospodarski sistem med seboj tesno povezani. V upravljanju gospodarskih družb nimamo tradicije in tudi ne dovolj strokovnjakov za člane nadzornih svetov, ki bi jih potrebovale gospodarske družbe. Uveljavljanje strokovnega upravljanja bi lahko hitreje uresničevali s specializacijo izvajanja nalog nadzornih svetov v njihovih stalnih komisijah. Obvezna ustanovitev revizijske komisije, ki bi jo na primer zahtevala borzna pravila, bi lahko tudi vzajemno vplivala na razvoj računovodske in revizijske stroke. Upoštevati je namreč treba, da naše gospodarske družbe šele uvajajo vodenje računovodstva v skladu s slovenskimi računovodskimi standardi, da je notranje kontroliranje še večinoma neizgrajen sistem in so službe za notranje revidiranje prava redkost.

zakon o skladih in posojilnicah ter zakon o zavarovalnih družbah.

V Veliki Britaniji je Komisija za finančne vidike nadzora v podjetjih Velike Britanije (Committee on the Financial Aspects of Corporate Governance in the United Kingdom) menila, da neodvisno članstvo lahko zagotavljajo le ti-

sti člani nadzornega sveta, ki niso vodilni delavci ali zaposleni v družbi, njeni matični družbi ali njenih podružnicah in ki z njimi niso v ožji sorodstveni zvezi; niso povezani s pomembnimi kupci in dobavitelji ter; niso nekdanji vodilni delavci ali zaposleni v družbi oziroma to niso bili v zadnjih dveh letih. Pri izboru

Komisija za sindikalna priznanja Sveta ZSSS objavlja skladno z določbo 8. člena Pravilnika o podeljevanju odličja Zveze svobodnih sindikatov Slovenije

RAZPIS za podelitev »Plakete svobodnih sindikatov Slovenije« (v nadaljevanju: plakete) za leto 1995.

1. Plaketo lahko prejmejo sindikati, ki so člani Zveze, njihove oblike organiziranja in posamezni člani ter območne organizacije ZSSS, lahko pa tudi druge organizacije in njihovi predstavniki.
2. Pri izbiri kandidatov za dodelitev plakete bo komisija upoštevala kriterije, kot jih določa 7. člen pravilnika. Po teh določilih se plaketa podeljuje za posebne dosežke predvsem na naslednjih področjih delovanja:
 - varovanja in izboljšanja ekonomskega, gmočnega in socialnega položaja članov,
 - uveljavljanja zahtev sindikata v organih lokalne samouprave in institucijah na državni ravni,
 - razvoja in krepitve samostojnosti ter učinkovitosti sindikata na posameznih ravneh organiziranosti,
 - popularizacije in razvoja določene dejavnosti v ZSSS,
 - kreativnega dela na področju med-sindikalnega sodelovanja,
 - za večletno delo in pomemben prispevek v organih in organizacijah ZSSS pri uresničevanju interesov članov in pri uveljavljanju ter razvoju sindikata,

- učinkovite zaščite in uveljavljanja temeljnih človekovih pravic članov,
- pomembnega prispevka k zdravemu in humanemu delovnemu okolju.

3. Upravičeni predlagatelji za podelitev plakete so po določilih 9. člena pravilnika sindikati podjetij, družb, zavodov in ustanov, sindikati dejavnosti Slovenije, območne organizacije ZSSS ter druge interesne oblike sindikalne organiziranosti in organi ZSSS. Predlogi morajo vsebovati pisno obrazložitev.

4. Plaketo bo podelil predsednik ZSSS na seji Sveta ZSSS ali ob drugi javni svečani priložnosti.

5. Predloge za plaketo morajo upravičeni predlagatelji iz 3. točke tega razpisa poslati komisiji najkasneje do 7. aprila 1995 na naslov: ZVEZA SVOBODNIH SINDIKATOV SLOVENIJE, Komisija za sindikalna priznanja, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana.

Predsednik komisije
Ciril Urek

VEČ DELA, MANJ DENARJA

»Ob vseh resničnih in namišljenih slabostih našega novinarstva, o katerih je toliko govora zadnje čase, se novinarji v Sloveniji soočamo s pritiski delodajalcev, naj povečamo obseg našega dela, istočasno pa nam zmanjšujejo plače,« je na 9. seji skupščine Sindikata novinarjev Slovenije v Moravskih Toplicah začel poročilo o uresničevanju delovnega programa za preteklo leto njegov predsednik Venčeslav Japelj (Primorske novice).

»Ker se tem pritiskom v večini primerov ne znamo organizirati in učinkovito upreti, se naše obveznosti množijo, delovni čas se podaljšuje..., plače pa padajo in so vse dalj od evropskih primerjav. Delodajalci od uredništev zahtevajo tržno uspešne ali politično ustrezne izdelke – tudi na račun temeljnih pravil novinarske stroke! –, novinarje pa silijo v položaj delavca za tekočim tratom, ki mora vsak dan proizvesti določeno količino izdelkov.« Po njegovem moramo novinarji največji del odgovornosti za takšno stanje pripisati samim sebi. »Namesto da bi se borili za strokovno, etično in avtonomno novinarstvo ter za temu ustrezne delovne razmere njegovih nosilcev, brez ugovaranja sprejemamo nove in nove zahteve delodajalcev, pospremljane

z besedami: Če ti kaj ni prav, izvoli na cesto! Še več: v socialistično-samoupravni maniri povzemamo nase skrb za gospodarsko uspešnost podjetij oziroma ustanov, rešujemo probleme organizacije delovnega procesa, z velikim razumevanjem sprejemamo vsa pojasnila delodajalcev, zakaj uresničevanje podpisanih in veljavnih kolektivnih pogodb ni mogoče. Počenjamo to in še marsikaj, namesto da bi enostavno opravljali svoje delo, delodajalcem pa povedali, naj tudi oni opravljajo svojega.«

Po poročilu voditeljice pogajalske skupine Majde Vukelič (Republika) sodeč, še ni nobenih znamenj, ki bi razvedrila novinarsko srenjo. »Največ težav so s plačami, torej s tistim delom kolektivne pogodbe, ki je tudi

v praksi največkrat kršen in s katerim se je zaradi težav na RTV Slovenija ukvarjala tudi skupina za pomirjanje,« je ocenila. »Zaradi napovedi vlade, da bo tudi letos enako kot lani posegla v politiko plač, in sicer z ukinitvijo oziroma spremembo indeksacijskih mehanizmov, smo na IO SNS pripravili kompromisni predlog. Po njem naj bi se izhodiščna plača (tako kot jo je določila skupina za pomirjanje in ki v februarju znaša 52.146 tolarjev) povečala vsaka dva meseca za uradno ugotovljen porast življenjskih stroškov v minulem dvomesečnem obdobju. Na ta način bi dosegli dvoje: delodajalci bi imeli od tega finančne koristi, ker jim plač ne bi bilo treba usklajevati vsak me-

Po tretjem krogu pogajanj za spremembo in dopolnitev kolektivne pogodbe za poklicne novinarje (ki velja od decembra 1991) sta že »otipljiva« dva podatka: uvodna določba h KP in višina regresa za letošnje leto, ki znaša (tako kot pri grafiki) eno lastno bruto plačo.

sec, zaposleni pa se kljub temu ne bi odpovedali rasti plač.« Skupščina je podprla stališče pogajalske skupine, obenem pa predlagala, da bi na novo določili razmerja, ki so določena v (nikoli uresničeni) aneksu h kolektivni pogodbi, saj delodajalci priznavajo, da so se razmere v panogi izboljšale in tako ni razlogov, da ne bi določili višjih razmerij. Pri tem so bili najglasnejši predstavniki RTVS, zavoda torej, ki je imel ob letošnjem zaključnem računu kar za 450 milijonov tolarjev dobička. Ali bo to uresničljivo ali ne, se bo najbrž videlo že po naslednjem krogu pogajanj, saj delodajalci – sklicujoč se na slabe gospodarske razmere! – vztrajajo pri izhodiščni plači, kot jo določa splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo, in pri takšni eskalacijski lestvici, ki prav tako izhaja iz SPK.

Živahnih razprav je bil deležen tudi predlog dopolnilnega pokojninskega zavarovanja, ki je – sodeč po anketi – zanimiv za dobre tri četrtine članstva, vendar ga bo treba še domisliti, če naj bo zanesljiv.

D. K.

SLOVENCİ SPET V NEW YORK

V zadnjem času vlada kar precejšnje zanimanje za maratonske teke in posebej še za maratonski tek v New Yorku. Tekač, ki bi se rad preizkusil tudi na maratonskem teku, mora biti telesno zdrav in za tak tek tudi pripravljen (ne glede na starost). Ni odveč stopiti k zdravniku in prositi za zdravniški pregled. Seveda si teka na 42km in 195m dolgi progi, kolikor je razdalja maratonskega teka, ni moč predstavljati brez vztrajnostne vadbe teka, začeti pa je treba postopno.

Za udeležbo na newyorškem maratonu ni predpisanega (omejenega) časa. Medtem ko so doslej Sloveniji vnaprej namenili določeno število udeležencev, bodo odslej slovenske maratonce uvrstili na seznam za žrebanje (loterija). Za maraton se vsako leto prijavi okrog 100.000 udeležencev, uradno pa jih sprejmejo samo 25.000. Lani jih je, na primer, teklo okrog 30.000, med njimi tudi 46 Slovencev. To je torej letos novo, loterija namreč, in tako se je za ta maraton že prijavilo okrog 40 tekačev iz vse Slovenije, do 20. marca 1995 pa bodo sprejemali dodatne prijave (na naslov: Tekška sekcija Gorenje, Parti-

ZA SPOMIN ŠE »GASILSKA SLIKA« – Na newyorškem maratonu je lani teklo 46 Slovencev, ki so se takole ovkovečili pred palačo OZN.

zanska 12, 63320 Velenje). Letošnji maraton v New Yorku bo v nedeljo, 9. novembra, potovanje slovenskih maratoncev pa bo trajalo od srede, 6. novembra, do četrtega, 16. novembra. Najlepši dan maratonske prireditve v New Yorku je sobota, ko je slovesna otvoritev

pred palačo OZN. Sledi tek (6km) do Centralnega parka, kjer je za vse udeležence iz več kot sto držav sveta skupni zajtrk, popoldne pa še »Pasta Party«. Tu je tudi imenitna priložnost za promocijo Slovenije in seznanjanje s športniki iz vsega sveta.

Štart maratona je v nedeljo ob 11.50 na Staten Islandu, nato pa je proga speljana po Prvi aveniji Brooklyna, mimo Queensa, preko mosta na Prvo avenijo Manhattan, do Bronx in nazaj v Centralni park. Tekače nepretrgoma spodbuja več kot dva milijona prebivalcev New Yorka in več deset tisoč turistov iz vsega sveta, kar je tudi čar tega maratona.

Stroški potovanja znašajo okrog 1.600 DEM, v kar je zajeta štartnina (letos 87 USD) in organizacija, letalski prevoz s transferji, prenočišča in enodnevni izlet v Washington. V sklopu maratoncev pripravljajo Gorenje Turizem tudi potovanje za skupino turistov.

Hinko Jerčić

KAJ DELAJO

v republiških odborih

Sindikata pridobivanja energetskih surovin

Podpora likovni ustvarjalnosti

V Rudniku lignita Velenje že četrto leto deluje v okviru komisije za kulturo pri Sindikatu pridobivanja energetskih surovin Slovenije likovna skupina PIN. Lani jeseni je prerasla mejo zgolj likovne ustvarjalnosti v podjetju, saj so njeni člani prvič razstavljali zunaj njega. Predstavili so se v razstavišču Gorenja Servisa, nato v Galeriji v Mozirju in v razstavišču zdravilišča Dobrna, januarja letos pa so imeli razstavo svojih del v ljubljanskem Kliničnem centru.

Od petka, 10. marca, pa so njihova dela na ogled v galeriji Mozaik v Celju. Odprtje razstave je bilo pravi mali kulturni dogodek, ki ga je s svojim ubranim petjem popestril Rudarski oktet. Razstavljena likovna dela je ocenil prof. dr. Marko Juteršek, ki že nekaj časa spremlja delo članov skupine PIN, razstavo pa je odprl predsednik sindikata pridobivanja energetskih surovin Slovenije Franc Druks. V svojem nagovoru je poudaril, da doživlja likovna ustvarjalnost delavcev velik razmah prav v jubilejnem 120. letu delovanja velenjskega premogovnika.

»Naš sindikat,« je dejal Franc Druks, »je organizacija ljudi, delavcev, rudarjev, ki si nenehno prizadeva, da ne bi ostajala le na ravni borbe za obstoj in preživetje, ampak stremi k ustvarjanju pogojev za boljše in lepše življenje. Pa naj bodo to boljši delovni pogoji, boljše plače in boljše življenje, ki bo delavcu zagotavljalo tudi razvedrilo in kulturo. Zato me ob tej priložnosti navdaja posebno veselje, saj so likovna dela, ki so na ogled v galeriji Mozaik, ustvarili naši sodelavci, ljudje, ki jih poznamo, cenimo in s katerimi dolga leta skupaj delamo. Predvsem njim, ustvarjalcem, ki so svoja najintimnejša čustva prenesli na platna in nam jih na tej razstavi prikazujejo, se želim posebej zahvaliti.«

Razstava bo v galeriji Mozaik na ogled do 6. aprila, nato pa bodo slike likovne skupine PIN razstavljene še v razstavišču na velenjskem gradu.
Diana Janežič

Sindikata delavcev trgovine

Sandi Bartol, novi sekretar SDT

Republiški odbor Sindikata delavcev trgovine Slovenije je na svoji seji prejšnji teden sprejel poslovnik o svojem delu in začel postopek za spremembe in dopolnitve statuta sindikata delavcev trgovine. Za to je imenoval tudi 5-člansko statutarno komisijo.

Republiški odbor je obravnaval tudi pobudo Sindikata delavcev gostinstva in turizma Slovenije o združevanju funkcije sekretarja. Ugotovil je, da združevanje funkcij ne pride v poštev zaradi velikega obsega in zahtevnosti sekretarskega dela, nato pa izvolil svojega sekretarja, in sicer Sandija Bartola, dosedanjšega predsednika Območne organizacije ZSSS za Gorenjsko, ki bo funkcijo opravljal profesionalno.

O problemih delovnega in obratovalnega časa trgovin bo republiški odbor seznanil javnost na posebni tiskovni konferenci.

T. K.

Sindikata komunalnega in stanovanjskega gospodarstva Slovenije

Finančna okrepitev bo nujna

V Podravju območni odbor sindikata dejavnosti aktivno deluje. Tako smo pretekli teden na dobro obiskani seji obravnavali dogovarjanje o socialnem sporazumu in dogovor o politiki plač v letu 1995. Zahtevali so, naj naši pogajalci uveljavijo spoštovanje panožnih kolektivnih pogodb in zagotovijo spoštovanje načela, da so določbe splošne kolektivne pogodbe le minimum pravic, ne pa meja za kolektivne pogodbe dejavnosti, kar bi se lahko tolmáčilo v besedilu 3. točke predlagane tarifne priloge za leto 1995.

Pri medsebojnem informiranju o lastninskem in organizacijskem preoblikovanju komunalnih podjetij ugotavljamo, da Maribor še nima sprejetega ustreznega odloka. Varnost se deli na dve podjetji in se lastnino po zakonu, v lastninskem preoblikovanju KP Ormož pa so delavci vložili certifikate in poteka po programu.

Precej smo govorili tudi o materialnem položaju sindikata in težavah pri pokrivanju stroškov na vseh ravneh organiziranja. Strinjali smo se, da se mora sindikat finančno okrepiti, da bo lahko zagotavljal dobro strokovno in organizacijsko pomoč članstvu in tudi tako utrdil svoj položaj in funkcijo.

Miloš Mikolič, sekretar

v samostojnih sindikatih

Policijski sindikat Slovenije

Maks Rakuša na čelu PSS

Maks Rakuša iz območne organizacije Maribor je novi predsednik Policijskega sindikata Slovenije: na sobotni volilni skupščini v Moravskih Toplicah, ki se je po sprejemu novega statuta preimenovala v kongres, se je zanj odločilo 63 (od 105) delegatov, za drugega kandidata – dosedanjšega predsednika Zdravka Melanška – pa le 41 (ena glasovnica je bila neveljavna). Z izvolitvijo je Rakuša dobil tudi mandat za sestavo novega izvršnega odbora.

JOB OWNERSHIP, London in EOS design, Ljubljana
ob podpori KNOW HOW sklada Vlade Velike Britanije organizirata

SEMINAR

»LASTNIŠTVO ZAPOSLENIH – FAZA V PROCESU
LASTNINJENJA
ALI TRAJNA OBLIKA LASTNIŠTVA«

29. in 30. marec 1995, Bled, hotel PARK

Iz programa:

- Prenos lastništva podjetja na zaposlene
- Potrebne spremembe po notranjem odkupu
 - Lastništvo zaposlenih v ZDA
- Uspešna mednarodna podjetja v lasti zaposlenih
- Lastninjenje v Sloveniji in notranje lastništvo

Na seminarju bodo predavali britanski, ameriški in slovenski predavatelji.

Informacije in prijave:

EOS design, Glinškova ploščad 16, 61000 Ljubljana
tel./faks: 061/345-008

Z davčno številko do temeljite navzkrižne kontrole

Sprotno nadziranje plačevanja davkov in odkrivanje neplačnikov

Pomemben del davčne reforme, s katero smo se v Sloveniji spoprijeli že leta 1990, je projekt davčne službe, ki ga je pripravilo ministrstvo za finance in zasnovalo po vzoru držav, kjer je pobiranje in plačevanje davkov ena zelo pomembnih dejavnosti. Projekt predvideva tudi novo organizacijo davčne uprave Slovenije, v kateri se bosta združili Agencija za plačilni promet in Republiška uprava za javne prihodke.

Pobiranje davkov v naši državi sedaj poteka prek Republiške uprave za javne prihodke, ki je bila ustanovljena 1. marca 1992. Uprava ima 60 enot, ki so doslej pokrivalo vse občine, v njej pa je bilo zaposlenih približno 1500 ljudi. Del nalog nove davčne službe še vedno opravlja Agencija za plačilni promet, nadziranje in informiranje, to je nekdanja SDK. Vendar v razmerah, ko dobivamo znane lastnike premoženja, nadziranje plačevanja davčnih obveznosti ni več smisel dela Agencije. Vzpostavitev nove davčne uprave zato predvideva združitve sedanje Republiške uprave za javne prihodke in dela sedanje Agencije za plačilni promet. Temeljni namen reorganizacije je kajpak učinkovitejši nadzor nad izpolnjevanjem davčnih obveznosti.

Za učinkovitejši nadzor pa bodo potrebni novi, učinkovitejši

**vsi drugačni
vsi enakopravni**

prijemi. Nova organizacija davčne službe bo imela za osnovo davčnega zavezanca. Zato je v pripravi tudi davčna številka, ki jo bo dobil vsak davčni zavezanec. V postopku pobiranja davkov bo nadomestila sedanjo enotno matično številko (EMŠO) in bo sestavni del registra davčnih zavezancev. Z davčno številko bo namreč možna tudi navzkrižna kontrola najrazličnejših davkov, ki jih bo plačeval zavezanec.

Pomemben del projekta nove davčne službe bo informacijski sistem, ki naj bi zagotovil sprotno nadziranje plačevanja davkov in odkrivanje neplačnikov. Delovanje sodobne in učinkovite davčne službe bo slonelo na informacijsko podprtem enotnem registru davčnih zavezancev. Ta naj bi omogočal hiter dostop do vseh potrebnih podatkov. Dober nadzor nad plačevanjem davkov bo omogočal tudi takojšnjo uvedbo postopka zaradi neplačevanja davkov.

Davčni informacijski sistem bo povezan z informacijskim sistemom plačilnega prometa pri Banki Slovenije. Celoten sistem bo temeljil na uvedbi registra davčnih zavezancev, katerega osnova bo davčna številka. Nova organizacija davčne službe bo tako zagotavljala popoln pregled nad premoženjem davčnega zavezanca, saj bo mogoče tudi ugotavljati, kje ima zavezanec svoj denar naložen kot delničar.

Navzkrižna kontrola plačanih davkov bo postala aktualna po 1. januarju 1997, ko naj bi začel veljati davek na dodano vrednost.

A. U.

NOVE SOLASTNIKE IMA ŽE OKROG 150 PODJETIJ

Na javni dražbi delnic podjetij, ki so jih v prostorih Ljubljanske borze za zbrane certifikate kupovale pooblaščenke investicijske družbe, je nove solastnike dobilo približno sto podjetij. Skladi so za pakete delnic odšteli za 11 milijard tolarjev certifikatov. Pravijo, da so to pot bili zadovoljni s »poslom« tako kupci kot tudi prodajalec, to je sklad za razvoj.

Kupci so to pot pogosteje zniževali cene paketov delnic kot decembra, vendar po drugi strani pri tem zniževanju niso šli tako »globoko« kot na prvi dražbi. No, pri vsej stvari je pomembno to, da ima sedaj nove solastnike že okrog 150 podjetij, solastniški deleži pooblaščenih investicijskih skladov pa so vredni približno 13 milijard tolarjev.

Po presoji nekaterih družb bi lahko dejali, da so z drugo dražbo skladi oziroma njihovi upravljalci namenili približno pet do deset odstotkov zbranih certifikatov. Zanimivi so tudi odgovori, da pooblaščen skladi pretirano ne računajo, da bodo postali aktivni lastniki kupljenih podjetij, zlasti če jim je uspelo kupiti dobra podjetja. Tisti, ki so se na parketu

borze že drugič preizkusili in torej že imajo določene lastniške izkušnje v decembru kupljenih podjetij, pa so povedali, da jih večina povsod dobro sprejemajo.

Pogosto decembrsko vprašanje, ali se niso skladi med seboj domeni, kdo bo kupil kakšen paket za »dogovorjeno« ceno, se je pogosto pojavljalo tudi na drugi dražbi. Odgovor udeležencev trgovanja je bil podoben kot decembra, da namreč ni bilo tovrstnih dogovorjanj. No, ne glede na to se precej govori o »trgovini« med predstavniki pooblaščenih investicijskih skladov. Težko bi namreč zankali, da se skladi pogosto srečujejo s povsem določenimi željami za nakup paketov ali deležev podjetij.

Pri vseh teh povsem čistih in tudi nekoliko manj čistih poslih z vrednostnimi papirji pa se pogosto zastavlja vprašanje, kaj bo na tem področju prinesla prihodnost. Vsi ne bodo kaj prida zaslužili, mnogi bodo gotovo ostali dolgih nosov, nekaterim pa se bo nedvomno tudi posrečilo potegniti daljši konec. Počakajmo in dajmo času – čas.

DELAVSKA HRANILNICA, d. o. o.
Ljubljana, Dalmatinova 4

V MARCU 1995 nudi sindikatom, društvom, družbenim organizacijam, krajevnim skupnostim, dobrodelnim organizacijam, obrtnikom, majhnim pravnim osebam in fizičnim osebam nove pogoje varčevanja:

Nove obrestne mere na revalorizirano osnovo

Revalorizacijska stopnja za MAREC 1995 znaša 0,90% mesečno, preračunano na letni nivo pa 11,13%.

OBRETNOSTI MERE ZA VARČEVANJE BANČNIH VLOG:

Pravne osebe:	Mesečne	Letne
- vezane vloge do 30 dni	0,72%–0,90%	8,90%–11,13%
- vezane vloge nad 30 dni	1,32%	16,69%
- vezane vloge nad 60 dni	1,40%	17,80%
- vezane vloge nad 90 dni	1,48%	18,91%
- vezane vloge nad 180 dni	1,56%	20,02%
- vezane vloge nad 365 dni	1,72%	22,24%

Privatne osebe:

- vezane vloge do 30 dni	0,99%	12,24%
- vezane vloge nad 30 dni do 90 dni	1,40%–1,56%	17,80%–20,02%

OBRETNOSTI MERE ZA POSOJILA:

- kratkoročna in dolgoročna posojila privatnim osebam	2,21%	29,99%
---	-------	--------

rok vračila: 6, 12, 18 in 24 mesecev

Kratkoročna posojila lahko dobijo člani tistih sindikatov, ki svoja sredstva varčujejo v Hranilnici, dolgoročna posojila pa člani sindikatov, ki so lastniki Hranilnice.

VARČUJTE SVOJA SREDSTVA V VAŠI DELAVSKI HRANILNICI. USTVARITE MOŽNOST, DA BODO ČLANI VAŠEGA SINDIKATA LAHKO DELEŽNI STORITEV DELAVSKE HRANILNICE.

Naše geslo je: **KAKOVOST SO LJUDJE!**

Naš žiro račun je 50101-625-7316

Dodatna pojasnila lahko dobite na sedežu Hranilnice tel. (061) 312-098, 316-881.

KOMU NI TREBA ODDATI NAPOVEDI

Po zakonu o dohodnini – treba ga bo spoštovati pri napovedi za preteklo leto – napovedi ne bo treba oddati:

● osebam, ki so v letu 1994 sicer prejele obdavčljivi dohodek, vendar njihova osnova za dohodnino (bruto znesek obdavčljivega dohodka, zmanjšan za prispevke za socialno varnost in normirane odhodke oziroma stroške) ne presega 11 odstotkov povprečne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji v letu 1994. Povprečna letna plača pa je bila lani

1.135.416 tolarjev. Če pa so te osebe med letom od teh dohodkov plačale davek kot akontacijo dohodnine oziroma jim je bil ta davek odtegnjen (na primer davek od osebnih prejemkov, davek od najemnine itd.), naj obrazec vseeno izpolnijo in oddajo, ker bodo plačano akontacijo dohodnine v celoti dobile nazaj;

● osebam, ki so v letu 1994 od obdavčljivih dohodkov imele samo prejemke iz naslova plačila začasno ali občasno opravljeno delo učencev in študentov, preje-

tih preko študentskih ali mladinskih organizacij, in katerih osnova za dohodnino (bruto znesek prejetega dohodka) ne bo preseгла 51 odstotkov povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji v letu 1994. Omenjenih 51 odstotkov pomeni 579.062 tolarjev. Vendar tudi za te osebe velja, da obrazec izpolnijo in oddajo, če jim je bil med letom odtegnjen davek od osebnih prejemkov kot akontacija dohodnine, ker bodo plačano akontacijo dohodnine dobile nazaj;

● osebam, ki so v letu 1994 od obdavčljivih dohodkov prejele samo pokojnino, če med letom niso plačevale akontacije dohodnine.

Davkoplačevalci, ki niso povsem prepričani, da jim obrazca dejansko ni treba oddati, pa naj napoved kar izpolnijo in oddajo. S tem se bodo izognili morebitnemu plačilu kazni, ki bi jih lahko doletela, če bi se izkazalo, da bi napoved po zakonu morali oddati. Najmanjša kazen je namreč 50.000 tolarjev. A. U.

ATRIS

Borza sindikalnega turizma

BORZNO SPOROČILO ŠTEVILKA 11
Ljubljana, 16. marca 1995

ATRIS – BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA, Ljubljana, Dalmatinova 4, sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmogljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti.

Pišite nam ali telefonirajte na 061 131 00 33, int. 384, 385, 061 326-982 ali 322-975; naš telefaks je 061/326-982 ali 317-298, žiro račun 50101-601-92077 – Atris.

Poslovni čas za stranke vsak delovnik od 9. do 15.30 ure.

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

HRIBI

1. POČITNICE NA POKLJUKI V DVO- ALI ŠTIRIPOSTELJNIH APARTMAJIH – veliki apartma 62DEM, mali 46DEM, brunarica za 8 oseb 125DEM v tolarški protivrednosti. Termini od 18. do 25. 3. Turistična taksa ni vključena.

2. POČITNIŠKE HIŠICE V BOHINJU, UKANC – hišice s tremi oziroma štirimi spalnicami, sedem ležišč, kmečka dnevna soba, kuhinja z jedilnim kotom, predprostor, kopalnica, wc, lastno parkirišče, 500m² travnatih površin, 100m od Bohinjskega jezera. Cena za dnevni najem hišice 79DEM. Turistična taksa ni vključena. Termini od 19. marca do 7. aprila. Zelo ugodna smuka na Voglu.

3. KOPE – garsonjere za štiri osebe – cena v sezoni 51DEM v tolarški protivrednosti, praviloma tedenski paketi – termini so določeni.

4. SORICA – PLANINSKA KOČA do 50 oseb, primerno za zimsko šolo v naravi, penzion 24DEM, prometni davek in turistična taksa nista vključena. Zelo ugodna smuka.

5. KANINSKA VAS – stanovanje za štiri osebe, cena 72DEM. Termini od 23. marca.

6. KRANJSKA GORA – apartmaji za 4 osebe, cena 55DEM, termini v marcu; stanovanje ali garsonjera v marcu in aprilu, cena 50 oz. 40DEM.

7. KRVAVEC – opremljena garsonjera za dve osebi, cena 30DEM, enota s štirimi ležišči 54DEM. Termini od 31. 3. Turistična taksa ni vključena v ceno.

8. PLANICA – planinski dom, več triposteljnih sob do 30. 4., cena polpenziona 31DEM.

9. DOVJE – privatni penzion z apartmaji za 2, 4, 5 ali 7 oseb, bogato opremljena kuhinja, spalnica, TWC, terasa. Cena 15 DEM na osebo in turistična taksa. V objektu je klubski prostor s TV, možen je tudi najem savne. Možna prehrana v hotelu SPIK.

10. BOHINJSKA BISTRICA – dvosobno stanovanje za 4 do 5 oseb, opremljena kuhinja, kopalnica, WC, balkon. Cena 82DEM na dan; počitniška hiša z dvema dvoposteljnima sobama in dvema triposteljnima sobama, opremljena kuhinja, kopalnica, WC. Dnevni najem 20DEM na osebo.

11. KANIN – garsonjere za 4 osebe, cena 52DEM.

12. Porentov dom v Kranjski Gori – dvoposteljne sobe, posamezni

termini za skupine, posamezniki vsa obdobja. Cene nočitve 18DEM, polpenzion 32, polni penzion 40DEM.

13. BLEJ – komfortno stanovanje, dnevni prostor, spalnica, kuhinja, kopalnica, WC, termini po dogovoru, cena 70DEM; apartma za tri osebe, spalnica, dnevna soba s kuhinjo, kopalnica, WC, balkon, lastno parkirišče, cena 75DEM na dan, turistična taksa 2DEM.

14. ROGLA – garsonjera, dve ležišči in 1 pomožno, termin od 24. do 31. 3, cena 65DEM.

15. VELIKA PLANINA – apartma za 6 oseb, prosto do 31. marca. Cena dnevne najema 48DEM.

TOPLICE

16. MORAVSKE TOPLICE – ogrevan kontejner za 4 osebe, termini do 24. aprila.

17. PODČETRTEK – ATOMSKE TOPLICE, garsonjera za 4 osebe, v ceno 68DEM so vključene kopališke vstopnice s 50% popusta. Termin do sredine aprila.

18. ČATEŽ – hišica za 4 osebe, posamezni termini do aprila, prosto 6. do 16. maja. Cena dnevne najema 73DEM.

19. PTUJSKE TOPLICE – apartma za 3 osebe, posamezni termini.

MORJE

20. PORTOROŽ – apartma za 4 osebe, ogrevano. Posamezni termini do maja. Dnevni najem 45DEM – lastna posteljnina.

21. PIRAN – sodobno opremljeni apartmaji za dve ali štiri osebe, cena 42 oz. 58DEM za enoto. Termini do 15. aprila, možne informativne prijave za prvomajske praznike.

PRVOMAJSKA PONUDBA

1. STRUNJAN – petdnevno bivanje v dvoposteljnih sobah, pet polpenzionov, dvakratno brezplačno kopanje v bazenu od 27. aprila do 2. maja. Cena na osebo 175DEM, otroci z lastnim ležiščem imajo 30% popusta.

2. NOVIGRAD – trisobno stanovanje za do 6 oseb, v celoti opremljeno. Cena 48DEM na dan.

3. BARBARIGA – garsonjera, komfortno opremljena za 4 osebe, cena 42DEM na dan.

4. NEREZINE, OTOK MALI LOŠINJ – apartmaji za 3, 4 ali 5 oseb, cena 17DEM na osebo na dan.

5. POREČ – apartmaji v Lanterni, hotel NEPTUN, hotel PERENTIUM.

B. SEJEMSKA PONUDBA

1. EUROKUCINA MILANO od 7. do 11. 4. mednarodni sejem pohaštva.

2. BAUMA MUNCHEN od 3. do 9. 4. gradbeni sejem.

3. HANNOVER od 3. do 8. 4. največji industrijski sejem.

4. LIBRO 95 BOLOGNA od 6. do 9. 4. razstava otroških knjig.

5. MEDNARODNA KNJIŽNA SEJMA LONDON od 19. do 21. 3.

PARIZ od 17. do 22. 3.

6. ISH FRANKFURT od 28. 3. do 1. 4. klimatska tehnika, črpalke, armature, savne in bazeni, oprema delavnice.

7. COSMOPROF BOLOGNA od 22. do 25. 4. največji sejem lepote.

SINDIKALNE ORGANIZACIJE ALI KAR TAKO OBLIKOVANE SKUPINE VABIMO, NAJ NAM POSREDUJEJO SVOJE ŽELJE ZA DRUŽABNI ALI STROKOVNI IZLET ALI POTOVANJE DOMA ALI V TUJINO. PLAČILA V 2 OBROKIH.

ZAHTEVNEJŠI PROGRAMI

1. KLASIČNA MEHIKA – krožno potovanje, ogledi izkopanin Majev, Aztekov, Toltekov, Mikstekov, Olmekov in drugih ljudstev zgodovinske Mehike. Podrobnejši program vam posredujemo. Cena od Mexico Cityja do Cancuna, poleti, bivanje v dvoposteljnih sobah nočitve z zajtrkom, 3787DEM. PRIJAVE EN MESEC PRED ODHODOM – VIZUMI SO POTREBNI.

2. Najcenejša možnost MEHIKA 7 DNI – POLET IZ EVROPE, SEDEM NOČITEV Z ZAJTRKOM, HOTELI Z 2 ZVEZDICAMA. PRIJAVA NAJMANJ TRI TEDNE PRED ODHODOM. KRAJ IN HOTEL PREDVIDENE KATEGORIJE PO KATALOGU IZBERE POTOVALNA AGENCIJA. CENA 1575DEM.

SINDIKALNI IZLETI

1. BUDIMPEŠTA – TRIDNEVNI IZLET ZA VIKEND ALI PA KAR TAKO ZA SKUPINE 40 DO 50 OSEB. AVTOBUSNI IZLET V BUDIMPEŠTO, OGLED ZNAMENITOSTI MADŽARSKE PRESTOLNICE, POLDNEVNI OBISK TIPIČNE KMETIJE V MADŽARSKI STEPI Z DRUŽABNIM DELOM IZLETA, TRETJI DAN NA POVRATKU V LJUBLJANO ALI V KRAJ, OD KODER JE SKUPINA, KOSILO V ČARDI. CENA 245DEM, PLAČLJIVO V DVEH OBROKIH. PREDVIDENI ODHOD 2. JUNIJA.

2. ENODNEVNI IZLET PO BELI KRAJINI – obisk metliške kleti, naselja Adlešiči, kosilo na poznani kmetiji pri ŠKALOVIIH v Cerovcu. Idealno za 45 oseb.

3. TRI- ALI ŠTIRIDNEVNI IZLET NA KORZIKO – čudovito potepanje po Italiji in po Korziki. Prevoz z avtobusom in na luksuznem trajektu. Cena je odvisna od kategorije kabin in dodatnega programa. Informativno tridnevni izlet 400DEM, štiridnevni pa 500DEM. Plačilo v dveh obrokih.

4. PTUJ IN PTUJSKOST – enodnevni izlet na Ptuj, ogled gradu s pokušino vin, kosilo v domači gostilni z glasbo po vaši izbiri. Cena 3790 tolarjev.

ORGANIZACIJA SEMINARJEV

Posebna ponudba ATRISA in Hotela KOMPAS v Bohinju – organiziramo eno – ali večdnevne seminarje za 15 do 70 udeležencev. Cena penziona 4.350 tolarjev. Tehnična oprema zagotovljena.

POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI JIH POTREBUJEMO

1. POČITNIŠKE HIŠICE V ČATEŽU, ATOMSKIH TOPLICAH ALI MORAVSKIH TOPLICAH, BANOVCIH, PTUJSKIH TOPLICAH, ROGLI, KRVAVCU, KANINU, BOHINJU ALI KRANJSKI GORI za vsa obdobja.

2. LAŠTNIKE POČITNIŠKIH DOMOV V SLOVENSLEM PRIMORJU ALI V HRVAŠKI ISTRI, KI BI V 1995 LETU DALI OBJEKTE V NAJEM, VABIMO, DA NAM POSREDUJEJO PONUDBE.

ZAMENJAMO POČITNIŠKO ENOTO

Stanovanje v Maredi pri Novigradu, v celoti opremljeno za 5 oseb, zamenjamo za počitniško enoto v slovenskih zdraviliščih, in sicer za dva meseca toplih v kateremkoli terminu štiri mesece morja – TUDI V VISOKI SEZONI.

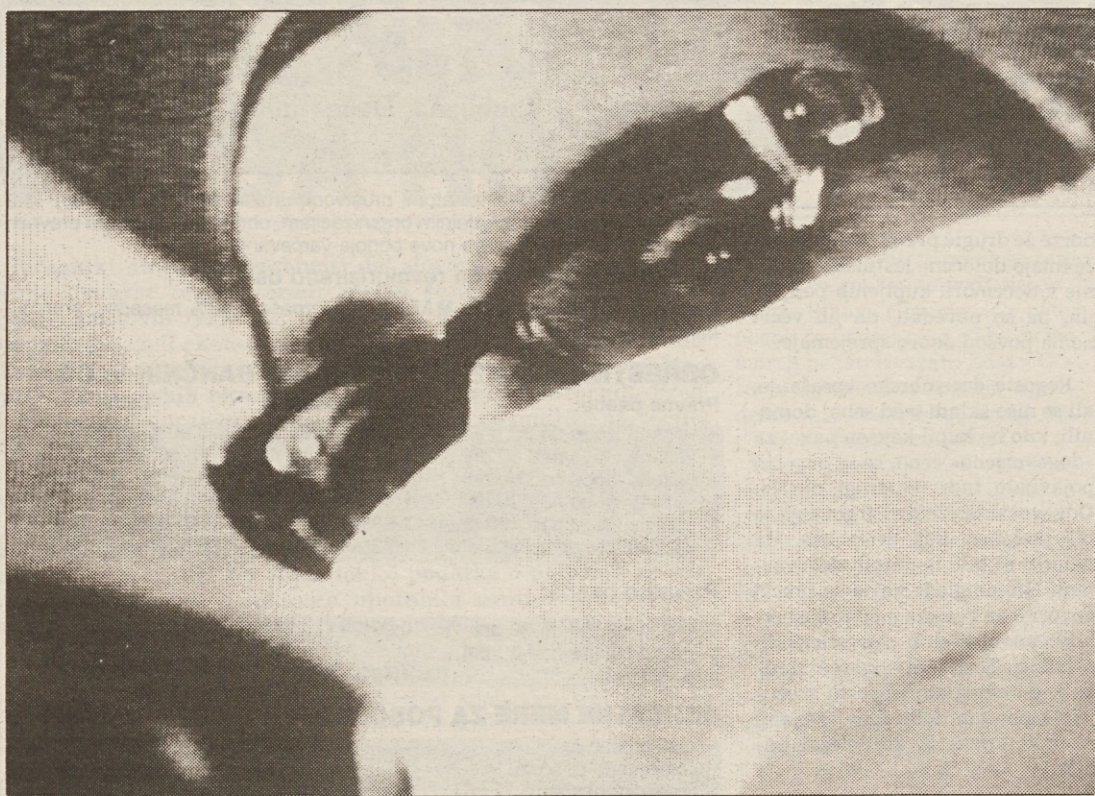
INFORMACIJA UPRAVNIKOM POČITNIŠKIH DOMOV
UGODNA PONUDBA POSTELJNINE, PRTOV, SERVIETOV. TEL.: 063/742-421.

Informacija gostom Atrisa

PLAČILNI POGOJI: Ob potrditvi rezervacije zahtevamo plačilo 40% celotnega zneska. Pri odpovedi nad 20 dni pred odhodom za že rezerviran termin zaračunamo stroške poslovanja in druge stroške; najmanjši znesek stroškov odpovedi je 4.000 tolarjev, pri krajši odpovedi zaračunamo stroške in 30% celotnega zneska. Cene veljajo le za že v celoti plačane aranžmaje, če se te ne spremenijo za več kot 7%. Po plačilu gostje prejmejo našo napotnico. V primeru, da naše napotnice ne prejmete 7 dni pred odhodom nas nujno pokličite.

PROGRAME V TUJINI OBRAVNAVAMO V SKLADU S SPLOŠNIMI NAVODILI POTOVALNE AGENCIJE, KI JE ORGANIZATOR POTOVANJA, IN JIH GOSTJE PREJMEJO OB PRIJAVI. PRIJAVA JE SPREJETA, KO JE VPLAČANIH 30% CENE ARANŽMAJA. Reklamacije v skladu s turističnimi uzancami rešujemo sporazumno.

ATRIS je povsod, kjerkoli ste.
Direktor borze
Metod Zalar

V ZDRAVSTVU SMRDI KOT KUGA

Kaj bi rekli o državi, ki si, ne glede na vse zgodovinske spremembe, dovoli potepati vse, kar je bilo dobrega? Da je butasta, kaj pa drugega! Če še tako korenito manjša sistem, prednosti prejšnjega pač nima smisla enostavno zavreči. Slovenija si je to privoščila na mnogih področjih in prav zdravstvu je žal, med najbolj tipičnimi primeri takšnega nespametnega ravnanja.

Za to trditev človek niti ne potrebuje kakšnih posebnih dokazov. Enostavno stopi k zdravniku, in ko sliši, kaj ga vse čaka oziroma koliko časa bo moral čakati, raje zavije k paradarju. Zobozdravniki zasebniki, h katerim stopiš kot zavarovanec, te naročijo po nekaj mesecih – če poveš, da si pripravljen plačati sam, te takoj posadijo na stol.

Polistaš po časopisih: Zdravniki zagrešili smrt iz malomarnosti; zdravnica poslala bolnika v zapor namesto v bolnišnico, in zato je umrl; primer Rugelj – afera; odnosi s hrvaškim zdravstvom – afera; načrti za novo kliniko in Ljubljani – afera; primer ruskih okulistov, ki bi radi delali tudi v Sloveniji – afera... Zdravniki bentijo, da

afere zakuhajo zlobni novinarji. Toda kaj naj rečemo o njih samih? Mož iz njihovih vrst v zadnji Sobotni prilogi priše o zdravstvu s taksnimi izrazi:

»Grobno obrekovanje, diskvalifikacije, poulična zmerjanja. Lov na čarovnice, linč, izganjanje hudiča. Strahopetci, moralni pohabljenici...«

Vse to leti na njegove kolege, na zdravnike torej in na:

»Za zakonitost v zdravstvu in njegovem visokem šolstvu odgovorni dejavniki stojijo ob vsem tem ob strani.

Nezakonito preprodajanje človeških organov in biološkega materiala mrličev, organiziranje mednarodnega prekupčevanja in tihotapske mreže neregi-

striranega biološkega materiala, trupel brez privolitve svojcev in v povsem komercialne namene... Kot v času holokavsta.«

Spet mož iz zdravstva na rovaš svojih kolegov!!!

Dodajmo javno pismo matere, ki zdravnike dolži, kako prikrivajo okoliščine hčerine smrti, in jim očita, da so ji ukradli organe...

Ne gre torej za nikakršno novinarsko zaroto, ampak za očiten polom sistema, njegove učinkovitosti, poslanstva, etike. V ponazorilo dodajamo le še dve pismi, ki sta prišli v uredništvo, čeprav sta naslovljeni na ministra za zdravstvo, in eno še na policijskega. Ne eno ne drugo ni novinarski izum, ampak le podkrepita kratko in jasno ugotovitev: V zdravstvu smrdi kot kuga!!!

Ciril Brajer

Odprto pismo ministru Voljču

Spoštovani gospod minister! Tako imenovano »postopno povečanje števila zasebnih zdravstvenih delavcev, vključenih v mrežo javne zdravstvene službe«, povzroča v osnovni zdravstveni dejavnosti zmedo, ki izvira prav iz zgoraj navedene opredelitve v Splošnem dogovoru o programu zdravstvenih storitev in o izhodiščih za njihovo izvajanje ter oblikovanje cen v Republiki Sloveniji leta 1994 (drugi člen, peta alineja). Ob tem se vloga in pomen zdravstvenih domov spreminjata, ne da bi bilo opredeljeno prihodnje razmerje med zdravstvenimi delavci v zdravstvenih domovih in v zasebni dejavnosti! Uradno nihče ne ve ničesar o tem, katere dejavnosti bodo ostale v zdravstvenih domovih, kdo bo usklajeval delo izvajalcev osnovnega zdravstvenega varstva na določenem območju, kako dolgo bi ta postopnost trajala in tako naprej.

Se vedno nimamo jasno zastavljenih ciljev glede vloge in dela zdravstvenih domov v prihodnosti! Preobrazba poteka po načelu, kar bo, pa bo. Ne spuščamo se v razpravo o prednostih enega ali drugega sistema. Preprosto ne strinjamo pa se s tem, da preobrazba poteka stihijsko.

Dokler bomo imeli zdravstvene

domove, bodo ti morali izpolniti določena pričakovanja bolnikov. Miselnost, da morajo zdravstveni domovi vselej in povsod zagotavljati pomoč, je med prebivalstvom še vedno globoko zakoreninjena. Med zahtevami in pričakovanji bolnikov na eni strani ter možnostmi zdravstvenih domov na drugi je pogosto zijal prepad celo takrat, ko so vsi – zdravniki in drugi zdravstveni delavci osnovnega zdravstvenega varstva – delali pod isto streho.

Bolniki, tudi tisti, ki so se opredelili za zasebnega zdravnika, bodo, dokler bodo zdravstveni domovi obstajali, v nujnih in manj nujnih primerih prihajali v zdravstvene domove trdno prepričani, da jim mora ta ustanova nuditi pomoč. V tej veri jih utrjuje najvišja zdravstvena oblast, ki – brez prave zakonske osnove – zdravstvene domove tudi v bistveno spremenjenih pogojih proglašala za nosilce neprekinjenega zdravstvenega varstva in vseh tistih dejavnosti, ki zasebnikov ne zanimajo, ne da bi jim zagotavljala za to potrebna sredstva.

Z vključevanjem zasebnih zdravstvenih delavcev v mrežo javne zdravstvene službe bodo zdravstveni domovi nedvomno kadrovsko in finančno oslabiljeni, krhko ravnotežje, značilno zlasti za manjše zdravstvene domove, pa porušeno. Tako se na primer za vsakega zasebnega zdravnika, ki dobi koncesijo na določenem ob-

močju, število zdravstvenih in drugih delavcev, ki jih je dotlej zavarovalnica priznavala zdravstvenim domovom, ostajajo določeni presežki delavcev: zakonskega določila, po katerem bi morali zasebniki prevzeti svoj delež delavcev, nimamo. Kljub temu zdravstvena oblast vztrajno zagotavlja, da zaradi teh in drugih sprememb osnovno zdravstveno varstvo prebivalstva ne sme trpeti, za to odgovorni pa so zdravstveni domovi.

Dejstvo je, da zasebne zdravstvene delavce zanimajo samo tiste dejavnosti in lokacije, ki jim zagotavljajo vsaj toliko dohodka, da lahko s svojim delom solidno preživljajo sebe in svoje družine. Dejstvo pa je tudi, da zdravstvenim domovom ostajajo tiste dejavnosti (reševalni prevozi, rentgenski oddelki in drugo) in lokacije (ambulante na redko naseljenem podeželju), ki povzročajo izgubo. To izgubo so zdravstveni domovi v preteklosti pokrivali s prelivanjem sredstev v okviru zavoda; kako bodo zavodi pokrivali te izgube v prihodnje, ko bodo ekonomsko zanimive dejavnosti v večjem deležu v rokah zasebnikov, ki storitve »izgubarskih« dejavnosti sicer brezplačno uporabljajo, h kritju izgub pa niso pripravljeni prispevati, ostaja nerešeno vprašanje.

Tako se bodo kadrovske in materialni pogoji za delo zdravstvenih domov vidno in hitro slabšali, število tistih zdravnikov, ki bodo vztrajali v njih, pa manjšalo. To pomeni – po krajši ali daljši agoniji – konec zdravstvenih domov.

Če je to končni cilj zdravstvene politike na področju osnovnega zdravstvenega varstva, nam to, gospod minister, povejte jasno in nedvoumno. Nemogoče in neresno je namreč načrtovati dolgoročen razvoj neke organizacije, ki je očitno obsojena na smrt. Priznajte, da smo sedanjí direktorji zdravstvenih domov v bistvu njihovi stečajni upravitelji! Prilagodili se bomo, da bomo to nalogo opravili tako, da bodo tako bolniki kot zaposleni v zdravstvenih domovih ob tem utrpeli čim manj škode.

Če pa to ni končni cilj, zahtevamo, da se jasno opredelita končni cilj in obseg zasebnega dela ter da se z ukrepi zagotovijo možnosti za ohranitev jedra zdravstvenih domov v obsegu, ki lako zagotavlja njihovo normalno, z zakonom opredeljeno funkcijo.

Nemimo, da bi se morali o usodi zdravstvenih domov temeljito pogovoriti. To pa ni mogoče na bežnih srečanjih, na katerih je usoda zdravstvenih domov ena od številnih točk dnevnega reda. Zato vam predlagamo, da skličete posvet z vsemi direktorji zdravstvenih domov – v kraju in času, ki bosta omogočala udeležbo vseh direktorjev in pogoje za izčrpano analizo posledic sedanje politike na področju osnovnega zdravstvenega varstva.

(Sledijo podpisi 13 direktorjev zdravstvenih domov)

Odprto pismo ministru dr. Božidarju Voljču in ministru Andreju Šteru

Spoštovana ministra, obračam se na vaju v zvezi z dogodkom, ki se je nedavno zgodil v VELENJU, kjer so zdravstveni delavci s pomočjo policije, kot da lovijo najhujše teroriste, aretirali štiriinštridesetletno občanko ter njenega mladoletnega sina in jo pod prisilo odvedli v psihiatrično bolnišnico. Policija je pri tem uporabila plinska in interventna sredstva, kar nas spominja na stare »dobre« boljševistične čase. Gospodje politiki, z »bolnico« in mladoletnim otrokom se ne ravnata tako.

Neodvisni sindikati Slovenije niso vas v enem od predhodnih pism v primeru dr. J. R. že opozorili na metode, ki jih je uporabljala prejšnja, sedaj prenovljena oblast in katere del ste tudi vi, pa niste pokazali nobenega pravega interesa, da bi nam pristuhneli, kaj se je in kaj se še dogaja v naši državi, ko je režim nezaželene ljudi s pomočjo psihiatrije in drugih vej oblasti »neutraliziral«. S tem ko je J. R. »uspel« s svojimi, stavkovnimi zahtevami, je očitno preostala problematika psihiatrije in drugih vej oblasti pometena pod preprogo. Praksa pa ponovno potrjuje, da se na tem področju ni spremenilo popolnoma nič.

Očitno se bo moralo zgoditi še več takšnih primerov, da se boste ponovno šli gasilce in reševali svoje stolčke, namesto da bi napravili red v državnih ustanovah. Zaradi tega vama, spoštovana ministra, enako kot županu Velenja predlagam v razmislek, kolikor je vsaj deloma res, kar je poročal časnik Večer, da sami razmislite, ali ste resnično sposobni opravljati svoje delo. Kolikor so za napake podrejenih morali prevzeti odgovornost sedaj bivši ministri g. JAZBINŠEK, g. KOZINC, g. JANŠA, ga. PUHAR, jih prevzemite v tem primeru tudi vi.

Sedaj popolnoma razumem politično elito, ki v določenih zadevah tako zažene vik in krik (DEPALA VAS, CELOVEC...), ko pa gre za »bolno« občanko in njenega sina, pa niti psi ne lajajo, kaj šele, da bi se karavana ustavila, da bi lahko kdo izstopil. Očitno so v tej državi dvojna merila in dve kategoriji državljanov, in sicer brezmadežni in »oni tadrugi«.

Rastko PLOHL,
predsednik predsedstva NSS

Še vedno »proizvajamo« invalide

V Sloveniji je delež brezposelnih invalidov med vsemi brezposelnimi okoli 4,5 odstotka, kar v primerjavi z drugimi evropskimi državami niti ni toliko zaskrbljujoče (v Nemčiji 6 odstotkov). Bolj zaskrbljujoče je, da ta delež raste. Tako se je v lanskem letu število delavcev, ki so izgubili delo, povečalo za okoli 2 odstotka, število invalidov, ki so lani izgubili delo, pa se je povečalo za okoli 36 odstotkov! Še bolj zaskrbljujoče je, da je v Sloveniji, v primerjavi z Evropo, precej večji delež invalidov med upokojeanci (okoli 95.000 ali približno petina vseh) in med zaposlenimi.

Res, da probleme zaposlovanja invalidov blažijo invalidska podjetja, ki jih je danes v Sloveniji še okoli 100, tako kot je najbrž res, da z invalidskimi podjetji, tako kot v zakonodaji, ki preprečuje odpuščanje invalidov, problem invalidov in invalidnosti ni mogoče zadovoljivo rešiti, kajti invalidska podjetja in zakonodaja, ki preprečuje odpuščanje invalidov, so kurativa, nimamo pa učinkovite preventive.

V tovarnah, in ne samo v njih, še vedno »proizvajamo« invalide, sedaj še bolj intenzivno kot prej.

Prej so nas vodilni, ki so bili, tako kot sedaj, zadolženi za varno delo, prepričevali, da bi taki posegi, ki bi omogočali varnejše delo, pomenili precej nižje osebne dohodke. V imenu malo višjih osebnih dohodkov smo prodajali zdravje in marsikdo med nami je postal delovni invalid. Namesto prezačevanja smo imeli prepah, namesto posegov za učinkovito zmanjšanje hrupa smo dobili vato... Inšpektorjev za delo, zaposleni nismo upozarjali na pomanjkljivosti, oni pa brez prijave niso ukrepali. Če so že kdaj opravili pregled, so najraje kaznovali kakšnega delavca, ki ni imel vate v ušesih. Tudi kakšen sklep o odpravi pomanjkljivosti so napisali in potem verjeli poročilu podjetja, da so te odpravljene, ne da bi se o tem osebno prepričali. Nihče v podjetju jih ni prosil, da bi tako ravnali, in nihče v podjetju ni protestiral proti takemu ravnanju, kajti od inšpektorjeve natančnosti so bili odvisni naši osebni dohodki. Ni se nam zdelo čudno, ko nam je isti inšpektor, ki je bil zadolžen za »našo« tovarno, honorarno predaval in nas učil o varnem delu. O višini honorarjev za predavatelje nismo vedeli nič, čeprav so nekateri natočevali, da so honorarji pravzaprav plačilo za očala s temnimi stekli, ki jih inšpektorji uporabljajo pri inšpekcijskih pregledih.

Še danes, čeprav iz drugih vzrokov, delavci molče delajo na neprimernih delovnih mestih. Strah pred izgubo zaposlitve je močnejši kot skrb za lastno zdravje. Ko pa delavec postane invalid, postane nezaželen. Odzira dohodek podjetja, sodelavcem, postane breme zdravstvenemu zavarovanju, družbi...

Do kdaj bomo tiščali glavo v pesek in vse molče prenašali? Kdaj bodo inšpektorji ukrepali samostojno in rigorozno, tudi s prepovedjo obratovanja? Do kdaj bodo delodajalci izrabljali stisko delavcev?

Mogoče bi zakon, s katerim bi popolno skrb za invalida naložili delodajalcem, preprečil nadaljnje »proizvajanje« invalidov? Poslanci, premislite in lotite se dela.

Jože Vuk

VABIMO VAS!

Preberite si kje potekajo krvodajalske akcije. Postanite tudi vi krvodajalec – krvodajalka! Darovana kri pomeni tudi lepši in varnejši dan!

APRIL 1995

ŠMARTNO OB PAKI	1.
KOČEVJE	3., 4.
VELENJE	5., 6., 7.
RAVNE NAD ŠOŠTANJEM	6.
SLADKI VRH	7.
LJUBLJANA MESTO (območje BEŽIGRAD)	10.
SEVNICA	11., 12.
LITIJA	13., 14.
TINJE	14.
BREŽICE	18., 19.
LJUBLJANA MESTO (območje CENTER)	20.
VOLIČINA	20.
PLANINA	20.
ŽALEC	21.
POLJČANE	21.
LUČE	23.
LJUBLJANA MESTO (območje VIČ-RUDNIK)	24.
SEŽANA	25., 26.
AJDOVŠČINA	28.
SV. ANA V SLOVENSKIH GORICAH	28.

RDEČI KRIŽ SLOVENIJE

Plače, sejnine in »dobički« sindikalnih funkcionarjev

JOJ, KAM BI DEL?

V sindikalnih logih je završalo, ko so prišli na dan podatki o sejinah in »dobičkih«, ki so si jih (raz)delili uslužbenci stanovanjskega sklada skupaj z njegovim vodstvom ter člani upravnega in nadzornega odbora. Ker gre za precejšnje zneske, ki se ustavljajo pri še eni lepi plači, bo seveda marsikoga zanimalo, kakšna stališča oziroma politiko do teh prejemkov vodi ZSSS. Tembolj, ker gre za množico organov in sindikalnih predstavnikov v njih (od zavoda za zaposlovanje, za zdravstveno zavarovanje, ZPIZ do državnega sveta in sveta RTV), ki tam seveda nikoli ne bi bili predstavniki, če ne bi bili delegirani iz sindikalnih organizacij in njihovih organov.

V čem in kje je problem? Vsi ti sindikalni funkcionarji, ki nastopajo hkrati kot predstavniki v najrazličnejših organih družbenih in državnih institucij, za svoje delo prejmejo plačo v matičnih sindikalnih organizacijah. Interese teh organizacij v omenjenih (družbenih in državnih) organih zastopajo zvečine med svojim rednim delovnim časom v matičnih sindikatih. Po logiki stvari bi sejnine in »dobičke« (kot svojevrstni neoliberalistični izum) morale kasirati sindikalne blagajne kot nadomestilo za izpad dela in odsotnost sindikalnih funkcionarjev zaradi njihove predstavnike udeležbe v drugih institucijah. Vendar se to ne dogaja, sindikalni možje sejnine, »dobičke« in »plače« mirno pobašejo v svoj žep. Podobno

kot šefica Zveze potrošnikov Slovenije, o čemer je bilo na straneh našega časopisa v minulih tednih prelitega kar nekaj črnila.

Zanimivo je, da so ti prejemki že na začetku leta 1993 dali misliti predsednici Območnega sindikata Podravja ZSSS: Metki Roksandič, o čemer pričata njeni dve pobudi (24. 2. 1993 in 9. 3. 1995) predsedniku sveta ZSSS Dušanu Semoliču. Druga je bržda posledica prve ki so jo v svetu ZSSS očitno prezrli. Da se ne bi podobno zgodilo tudi s slednjo, smo se jo odločili objaviti v DE. To pa zato, ker mora biti sindikalni funkcionar ne glede na barvo svojega sindikata »čist«, če hoče v pogajanjih z delodajalci nastopati s potrebno legitimiteto. Seveda je odveč poudarjati, da človek z dvema plačama že iz čisto človeških razlogov in zaradi svojega gmotnega položaja v pogajanjih z delodajalci nikoli ne more biti tako vztrajen in prodoren, kot če bi imel samo eno. Tudi to je razlog, seveda le eden med mnogimi, da je nadzorni svet stanovanjskega sklada, v katerem sedi tudi predstavnik ZSSS, tako nonšalantno požrl silno zapravljanje stanovanjskega denarja, ki bi sicer lahko šel za stanovanjska posojila tudi članom ZSSS. Ta pa je svojega predstavnika tja delegirala najbrž in predvsem zaradi tega.

Ivo Kuljaj

V silni bitki za stanovanjska posojila!

Pobuda Metke Roksandič

Svetu ZSSS, predsedniku Dušanu Semoliču, Dalmatinova 4, Ljubljana

Plačilo dela predstavnikov ZSSS v organih upravljanja na državni ravni in v državnem svetu.

1. Uvod

Predstavniki ZSSS sodelujemo v državnih organih v sistemu soupravljanja s prispevki za socialno varnost s strani delojemalcev oziroma predstavnikov zavarovancev in smo člani skupščin, upravnih odborov in drugih organov zavodov oz. državnega sveta. Za svoje aktivno delo v organih prejmemo za udeležbo na seji sejnino in povračilo stroškov.

Vsi člani teh organov smo postali na podlagi izvolitve v organih ZSSS, saj skladno s 4. členom statuta ZSSS Zveza kot skupno nalogo izvaja zastopanje skupnih interesov sindikatov in članov sindikatov v organih zavodov in drugih institucij na ravni države in na lokalni ravni, v državnem svetu itd. Takšno določilo je bilo tudi v statutu ZSSS, ki je veljal do 2. kon-

Metka Roksandič: Plačilo predstavnikov ZSSS v vseh organih, kjer predstavljajo organizacijo, ne more biti in tudi ni stvar mnenja ali odločitve posameznikov, temveč organizacije, ki jo predstavljajo.

gresa ZSSS 3. 12. 1994. Posamezniki torej nastopamo izključno kot predstavniki sindikata in v interesu sindikata, nikakor pa kot posamezniki.

2. Plačilo za članstvo

Za svoje aktivno delo v teh organih prejmemo plačilo (sejnino) za udeležbo na seji in povračilo stroškov. Menim, da je nujna opredelitev organov ZSSS do tega plačila, saj nihče od nas ne bi bil v teh organih, če ne bi bil predstavnik ZSSS.

Sama sem članica skupščine in upravnega odbora ZPIZ. Višina sejnine znaša za člane organov 20% najnižje pokojnine, kar znaša za mesec februar 1995 7.350 tolarjev. Funkcija predsednika organa je nagrajevana v pavšalnem znesku v višini najnižje pokojnine za polno pokojninsko dobo, kar znaša 36.700 tolarjev mesečno.

Plačilo za udeležbo na seji je z vidika plačila odškodnine za čas, ki je bil porabljen za pripravo na sejo, upravičeno, vendar smo vsi predstavniki Svobodnih sindikatov v teh organih prevzeli določene funkcije ali samo članstvo zaradi interesov organizacije in to ne more biti in ne sme postati vir dodatnega zaslužka. Vsi prejmemo za ta čas plačo, tako profesionalni funkcionarji sindikalnih organizacij kot tudi tisti iz posameznih družb ali zavodov. Zato bi kazalo razmisliti o določenem

Brez soli ne gre!

deležu sejnine, ki bi pripadel organizaciji, ki je člana organa izvolila, ostalo pa bi kot odškodnino prejel sam član organa.

Po zakonu o dohodnini je vsak prejemek, ki jo prejme fizična oseba, obdavčen in ga mora vsak od nas prijaviti v letni prijavi dohodnine.

Zato bi kazalo razmisliti o rešitvi, da bi se vsa sejnina iz tega naslova nakazovala na ZSSS, ta bi določen delež zadržala, razliko izplačala svojim predstavnikom v organih glede na udeležbo na seji.

S tem bi tudi postala sejnina za posameznika neobdavčena do višine, določene z zakonom.

Za realizacijo bi seveda moral svet ZSSS sprejeti ustreznih sklep.

3. Sklad za izobraževanje oz. štipendiranje lastnih kadrov

To idejo sem pisno podala prvič 24. 2. 1993 in je bila naslovljena, predsednik, tebi osebno. Zdi se mi, da je zrela za resen razmislek na organu ZSSS, še posebno zato, ker je nujno za vzgojo in izobraževanje lastnih kadrov nekaj storiti, je pa iz članarine vedno

premalo denarja. Sklad bi se financiral iz deleža izplačane sejnine naših članov v organih soupravljanja na državni ravni in v državnem svetu.

Ob razpravi o morebitnem povzemanju članarine članov bi

ljajo organizacijo, ne more biti in tudi ni stvar mnenja ali odločitve posameznikov, temveč organizacije, ki jo predstavljajo.

Predlagam, da člani predsedstva, zadolženi za posa-

Samo s plačo človek danes težko shaja!

bila ustanovitev tega sklada in način financiranja dober argument, da bodo sindikalni funkcionarji del svojega dodatnega zaslužka pustili v sindikalnem skladu.

4. Zaključek

Plačilo predstavnikov ZSSS v vseh organih, kjer predstav-

mezna delovna področja, podajo svoje strokovno mnenje, nato pa se predlog obravnava na seji sveta ZSSS, ki naj o predlogu odloči.

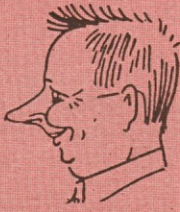
Metka Roksandič, članica upravnega odbora in skupščine ZPIZ iz vrst ZSSS

Živite pri vas samo od plače?

Humoreska

Aksentijević come back

– Ste slišali!? Aksentijević se je vrnil! smo kar z vhoda v bife Bližnja srečanja posebne sorte oznanili predvsem tovarišu Neposrednemu proizvajalcu raznih strok, ki je čvrsto obvladoval svojo večno pozicijo za šankom in pil svoje zasluženno veliko pivo.

»Kateri Aksentijević?« je tovariš Neposredni mrzlo vprašal.

– Kateri!? Kateri!? Koliko Aksentijevićev pa poznate?

»Dva. Podpolkovnika in generala.«

– Pa saj gre za isto osebo vendar. Preje je bil podpolkovnik, potem pa je pri umiku iz Slovenije kar v letalu napredoval v generala. Zdaj je torej Aksentijević general...

»Torej je prišel na čelu svoje vojske. To je pa slabo! Zdaj bo vladajoča garnitura morala reaktivirati Janšo, če bo hotela Milana spet pognati iz Slovenije...«

– Katerega Milana?

»Ja, Aksentijevića vendar. Katerega pa ste vi mislili?«

– Nič! Nič! Res imamo v Sloveniji malce preveč Milanov. Ampak prej ste rekli, da je Aksentijević prišel na čelu nekakšne vojske. Dajte no mir! Kakšne vojske neki! Aksentijević je prišel sam.

»Torej je prišel kot podpolkovnik. Ampak tudi to je slabo. Najbrž je mož prišel spet sedet v parlament. In zmagovita koalicija bo morala spet reaktivirati nikogar drugega kot zoprnega dr. Pirnata, ki se je edini Aksentijeviću upal ukazati, naj v slovenskem parlamentu govori slovensko. Saj se še spomnite, kako jih je takrat dr. Pirnat slišal od eldesovcev in prenoviteljev.«

– Ja, pa ne veste, da je bil Aksentijević član starega parlamenta, vmes so bile volitve in zdaj ni več poslanec...

»Jaz to že vem, ampak on ne ve. Pa tudi če to ve, je še vedno za nas slabo, ker je najbrž prišel po zaostalo plačo od srede 1991. pa vse do konca 1992. To je osemnajst plač, in to poslanskih. Ali veste, koliko denarja je to? To nam lahko zamaje naš državni proračun.«

– Madonca se sprenevedate. Kaj ne veste, da je bil Aksentijević eden glavnih načrtovalcev napada na Slovenijo. In tudi v parlamentu je bil ves čas za Jugoslavijo...

»Kopač je tudi ob glasovanju ob odhodu iz Jugoslavije v parlamentu javno dejal, da bo glasoval proti slovenski osamosvojitvi. Pa še kar naprej žuli poslanske klopi. Sem ter tja je celo minister...«

– Ja, ampak Aksentijeviću so potem, ko se je umaknil z jugo vojsko, prepovedali vrnitev v Slovenijo. Le kdo ga je povabil?

»Sprašujete tako, kot da bi ga jaz. Jaz ga nisem. Boste morali vprašati v kakšnem drugem bifeju, recimo v skupščinskem ali vladnem ali predsednikovem, ali pa kar notranjega ministra. Ne vem, kam Šter hodi na pivo.«

– Ne bodite užaljeni! Hotel sem vas le pobarati, kako vi komentirate Aksentijevićev prihod?

»Če ni prišel na čelu armade in ni prišel po zaostalih osemnajst poslanskih plač, sem njegovega prihoda prav vesel. Še več, povabil bi še vse druge Srbe, recimo tiste mitingarje z Ušca, seveda ne naenkrat...«

– Zakaj pa?

»Da bi videli, koliko bolje živimo od njih, da bi se jim malce cedile sline. Še pogostil bi jih, da bi bili potem čisto zmedeni zaradi pravljic o grdih in škrtih Slovencih.«

– Ampak na ta način bi samo uživali nad njihovo nesrečo...

»Saj bi jim ponudil tudi rešitev za njihove težave.«

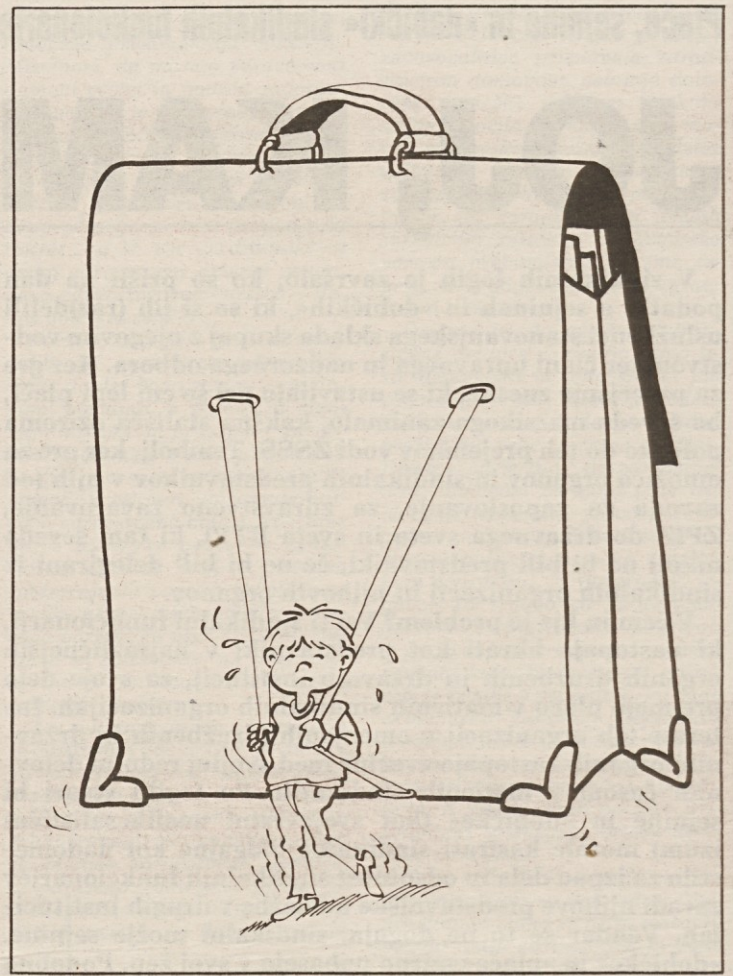
– Kakšno rešitev?

»Pred prihodom v Slovenijo bi si morali nabaviti avstrijski in ameriški vizum.«

– Zakaj pa spet to?

»Zato, da bi jih poslal v Graz in Philadelphia. In da bi potem tudi oni imeli enake možnosti, kot smo jih imeli mi, ko so nas bratsko pošiljali v ti dve mesti. Uslugo jim je pač treba vrniti. Bratsko!«

Bogo Sajovic

Bredina neprofitnost

Deni

Breda Kutin, predsednica Zveze potrošnikov Slovenije, je bila ogorčena nad našim komentarjem, češ da se je s sejinami in »dobičkom« na stanovanjskem skladu dala »podkupiti«. In nas je potem obvestila, da bo zaradi nespoštovanja novinarske etike in hudega obrekovanja »sprožila postopek pred sodiščem«. A glej zlomka: te dni je Breda v Mladini razložila, da se je neka njena raziskovalna skupina hotela odcepiti od Domusa in ustanoviti Raziskovalni inštitut za varstvo potrošnikov. To pa zato, ker v Domusu niso hoteli razumeti značaja te dejavnosti, »ki mora biti absolutno neprofitna in nepristranska. Tisti hip, ko vas proizvajalci plačujejo, se ve, čigavi ste!« Samo eno vprašanje je: Čigava je bila torej Breda, ko so ji za njeno delo na stanovanjskem skladu plačevali s sejinami in »dobičkom«? Je bila »absolutno neprofitna in nepristranska«, ali je bila v določnem pogledu »podkupljiva«? Na vprašanje odgovarja poslovanje sklada, iz katerega je razvidno, da je bil velik del njegovega denarja angažiran in zapravljen za namene, ki nimajo nič skupnega z osnovnim namenom stanovanjskega sklada. Teško Bredi, če bomo šli na sodnijo!

Janševa kolona

Janez Janša, šef SDSS, je zagnal vik in krik ob 15-dnevem turističnem obisku upokojenega generala JLA in nekdanjega polanca v slovenski skupščini Milana Aksentijevića v Sloveniji. Kar je za nekatere znak normalizacije odnosov med Slovenijo in ZRJ, je za Janšo paranoično vračanje pete kolone v Slovenijo. Hkrati napada oblast, ki da se izgovarja na pravno državo in človekove pravice, kar mu zveni, kot da bi se zavzemala za človekove pravice zločincev, obsojenih na nürnberškem procesu. Pri tem Janša nonšalantno pozablja, da Aksentijević v Sloveniji ni bil obsojen pred nobenim sodiščem. Hkrati pa s svojim ravnanjem državo potiska v cono lastnega pravo-vojnega človekovih pravic. Kako pa je to videti, smo se lahko seznanili v poročilu ameriškega zunanega ministrstva o človekovih pravicah po svetu, katerega odlični vtis o tem v Sloveniji kazita predvsem dva dogodka – Depala vas in odpiranje pisem. Pri obeh dogodkih pa je odigral največjo vlogo ravno veliki borec za novo slovensko demokracijo Janez Janša. Je čas vojne in je čas miru. Tega Janša nikoli ne bo doumel!

Pintarjev uspeh

Branko Pintar, šef hiše na Dalmatinovi 4 in delegat ZSSS v Ovnovnem stanovanjskem skladu, je

prebujanja v revolucijskem letu 1848 so nastale njegove zgodovinske drame, med njimi najbolj znana Peer Gynt. Tem so sledile naturalistične, družbeno kritično obarvane drame Nora, Sovražnik ljudstva, Strahovi, Stebri družbe. V poznih delih se je Ibsen začel nagibati k simbolizmu (Divja račka). S svojimi deli je vplival na ustvarjalce širom po Evropi, tudi na našega Ivana Cankarja. Umrl je leta 1906, leto zatem, ko je Norveška končno postala svobodna država.

Henrik Ibsen ni posebno maral žensk, do njih je bil na trenutke celo sovražen. Ko je v mladih letih služil kruh kot vajenec pri nekem lekarnarju, je nekoč prišel v lekarno star kmet in zahteval zdravila za svojo bolno ženo in za svojo bolno kravo. Ibsen mu je zahtevana zdravila pripravil in zavrnil, nato pa izročil s pripombo:

Pazite, očka, da jih ne zamenjate. Ne bi rad, da bi vašo ubogo kravico doletelo kaj hudega.«

Horoskop

Usodna zamenjava

V 14. stoletju je Norveška zginila s političnega zemljevida, postala je danska posest. Ko je Danska zaradi podpore Napoleonu Norveško izgubila, ta ni postala samostojna, ampak so jo s »personalno unijo« povezali s Švedsko. To je praktično pomenilo, da je enega gospodarja zamenjal drug, kljub nekaterim vsaj formalnim in navidez pomembnim znakom samostojnosti. V obdobju do končne osamosvojitve (leta 1905) so slavo svojega naroda širili pomorščaki, raziskovalci in književniki. Eno najpomembnejših mest med slednjimi zavzema pesnik in dramatik Henrik Ibsen (rojen 20. marca 1828). Pod vplivom nacionalnega

DELAVSKA ENOTNOST	LILJI PODOBNA TROPŠKA RASTLINA	PREKUCIJUH SPLETAKAR	TRETIJA POTENCA STEVILA	PEVKA STEFOK	NIKOLA TESLA	IME VEČ SLOVENSkih VASI	PRIPADNICA OBRVOV	LOVSKI PEŠ PTIČAR	NAGRADNA KRIZANKA	FILMSKI REŽISER RUSSELL	DEL FOTOGRAFSKEGA APARATA	SLOVENSKA NOVINARKA (TANJA)
AMERIŠKA ZVEZNA DRŽAVA									OCET AMERIŠKI PISATELJ (ELMER)			
NAJVIŠJA GORA NA SVETU												
ŽENSKO POKRIVALO PRI SLOV. NARODNI NOSI					PRIPADNICA LATINOV MAJHEN ZMAJ							
RADIJ VOJAŠKA ZVEZA PRED PRVO SVET. VOJNO			PEVEC COOCKER	SLOVENSKI PISATELJ (IVAN) ZDRAVILNA RASTLINA						ARGON AMERIŠKI FILMSKI REŽISER (PLATOON)		
AVTOR: BORUT LEVEC	AMERIŠKA ZVEZNA DRŽAVA	SVEČAN MOSKI SUKNJIC	KLICA POGANJEK NOSILEC V OSTREŠJU	MORSKA RIBA PRIVLAČNOST MIK				LUKA V IZRAELU	BIČEK USTNIČNI GLAS			
RAZGLASITEV VLADARJA								FILMSKA IGRALKA MAC GRAW		LESENO PihalO Z ENOJNIM JEZIKOM	SREDNJEVEŠ. SINJSKA IGRA	
INDUSTRIJ. MESTO V KATALONJI SPANJA				HUMORISTKA PUTRIH IGRALKA TKAVECA				GOLOBU PODOBNA SIVA PTICA				
PRISTANIŠKO MESTO V JORDANJI				KRAJ PRI CERKNICI				DANSKI DRAMATIK (KJELO)				
SLOVENSKA PISATELJICA (MANICA)			PESNIK ASKERC	LOŠČILO AFRIŠKA ANTILOPA				IRAK BAGDAD	DRŽAVA V AZNI PREHODNI DEL HISTORIJA			
DELAVSKA ENOTNOST	ŠIŠKA MILICA	PUBLICISTKA ŠUKLJE	GOROVJE V SRBLJI PRESTOL			MAJHNA MORSKA RIBA	KLIC. POZIV	KUVAJ	PERZISKI ZALIV	OBRAMBA		
AMERIŠKI SATIRIK BUCHWALD			BLOHMDAL ELEKTRON. OPERA NENSKI FILOZOF					PREBIVALCI OB BALTIKU DEL KMEČKEGA VOZA				PEVEC PESTNER
JUŽNO-AMERIŠKA TROPŠKA ZELINA				DELEZ DRUŽABNIKA					JAPONSKI TELOVADEEC (TAKAŠI) SIMON LEGISA			
KRISTUSOV UČENEC				POMANJKANJE TEKOCINE						ŽITNA BOLEZEN		
VERBENI PODOBNA LONČNICA												DVANAJST MESECEV

Nagradna križanka št. 13

Rešeno križanko nam pošljite do 28. marca 1995 na naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana, p.p. 479 na dopisnici ali v pismu s pripisom Nagradna križanka št. 13. Nagrade so 5.000, 3.000 in 2.000 tolarjev.

Rešitev nagradne križanke št. 11
LORENA, SIŠKA, AROMATIČNOST, BANI, RAI, BER, INK, OS, SANA, NATAŠA PIRC, ON, ALA, KRI, IRONS, START, KARNALIT, HALA, SAVNA, RABIES, ORAN, OSATNIK, ENNA, LANDSMAL,

AAR, EDO, ANA, EM, IVANDA, KOT, STROKA, TAR, ASO, SI, TEKST, SELMA, TRSKA, ILIN, METLICA, SLOG, KANE, STAINER, KAPO

Izrebrani reševalci nagradne križanke št. 11: Križanko pripravil
1. Nives Petek, St. Severja 17, 62000 Maribor
2. Praznik Ana, Polje 8, 61410 Zagorje ob Savi
3. Franc Brdnik, Smlednik 34, 61216 Smlednik
Nagrade bomo poslali po pošti.

VREME

Piše: Andrej Velkavrh

Topleje, brez dežja

Marec je lahko še pošteno mrzel. »Sušca sneg je setvam kreg,« pravi ljudski pregovor. Mišljen je sneg, ki se vleče še iz zime. Letos teh težav ne bi smeli imeti. Bolj verjetno je, da se bomo morali otepati s prezgodnjo pomladjo, kajti veliko je izrekov na njen račun: »Če se sušca da orati, bo treba aprila jokati (počivati).« Ali pa: »Sušec preveč gorak, mali traven naopak.« Pa še eden, ki vidi nekoliko dlje: »Sušca goste megle – plohe poletne rede.« In če se vrnemo na toploto: »Če ne prej, na Jedrt (17. marec) gorka sapica zapihlja.«
No, po hladnem začetku tedna in po četrtkovi oblačnosti se bo prilegla otoplitev. Še topleje kot v petek bo v soboto in nedeljo. Fronta bo s svojo bližino v soboto sicer povečala oblačnost, toda ne bojte se, deževja le ne bo.